Louis De Geer

Carl XII:s page. Af L. D. G. Sednare delen

A. Bonniers förlag. Stockholm. 1847.

– *Läs mer om verket här*

Det avbildade exemplaret tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Uppsala universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:
https://lb.se/författare/DeGeerL/titlar/CarlXIIsPage2/faksimil?om-boken

Permanent länk (URN):
https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb1918585-faksimil

Uppsala Universitets Bibliotek
Sv. avd.
Sv. litt.
Romaner.

Svec.

CARL XII:S PAGE.

AF

L. D. G.

Sednare Delen.

STOCKHOLM,
A. BONNIERS FÖRLAG.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS L. J. HJERTA, 1847.

XVI.

Carl den tolftes död.

»Hvad man än må tänka om Carl XII:s död; det var en slutad lefnad.»

GEIJER.

Den dunkla November-solen hade redan fullbordat sitt korta lopp och kastade med blodrödt sken en svag och sorgsen afskedshelsning öfver nejden kring Fredrikshall, hvars vallar och torn i skymningen började sammansmälta till orediga, men väldiga massor, som hotande och trotsigt höjde sig öfver det öde fältet.

Men smygande som en orm slingrade sig i zick-zack de belägrande Svenskarnes löpgrafvar emot hjertat af fästningen. De hade redan nått den punkt, att man icke kunde nalkas längre, utan att vara utsatt för fiendens handgevär, och derföre kunde arbetet icke fortsättas förr än

mörkret dolde de angripande, medan de öppnade nya grafvar och uppkastade jorden derutur till skydd mot kulorna.

En trupp soldater, beväpnade med spadar, kommo ock nu långsamt antågande från en närbelägen bergssträckning, bakom hvilken den svenska arméen under dagen var fredad för fästningens kanoner.

Väntande, såsom det tycktes med någon otålighet, på deras ankomst, stod konungen i den redan färdiga löpgrafven, stödd emot bröstvärnet. Några officerare nalkades honom emellanåt, men han sände dem genast bort med befallningar om påskyndande af arbetets början. Denna gång var det likväl behofvet att vara ensam, som mera än något annat föranledde dessa konungens befallningar. Carl den tolfte kände sig, kanske för första gången, oförmögen att beherrska sig sjelf. Dystrare än någonsin lågade den mörka blicken; kallare föllo svettdropparne från hans panna, och hans annars så lugna hållning visade nu starka tecken till en inre, okufvelig oro. Än stampade han med foten, eller slog handen emot värjfästet, än lät han hufvudet nedsjunka och stirrade sorgset, nästan vemodigt mot marken.

Han kände inom sig en aning, att hans död var nära, icke en aning hemtad blott ur fantasiens tomma gyckelspel, utan grundad på skriftliga angifvelser om de svartaste stämplingar emot hans lif, som denna dag blifvit lemnade i hans händer. Om de voro sanna eller falska, visste han ej, men de voro åtminstone nog sannolika för att upptaga hans tankar.

Slutligen trädde han handen i sin ficka och upptog någonting derutur, som han med uppmärksamhet betraktade. Det var ett litet porträtt af Gustaf Adolf den store.

»O, måtte det förunnas mig,» utropade han, »att dö såsom du, hjeltedöden på slagfältet, och icke falla för förrädarens falska stygn! Jag har icke såsom du kunnat besegra alla mina fiender, måtte jag åtminstone få stupa för dem — och icke för en svensk hand! Det är den enda död, för hvilken jag ryser!»

Han vände sig derefter något åt sidan, för att låta dagerns sista strålar belysa porträttet, — då han tätt invid sitt axel fann ett menniskoansigte, insvept i en vid kappkrage.

De tankar, som sysselsatte honom, gjorde, att sjelfva Carl den tolfte spratt till och tog ett

hastigt steg tillbaka. I nästa ögonblick flög hans svärd ur skidan, och nu var det endast mannen i slängkappan, som skalf.

— Hvem vågar här krypa mig inpå lifvet? — ljöd kungens vredgade stämma.

— Ers Maj:ts trognaste tjenare — blef svaret — som vet den fara, hvaruti Eders Maj:ts dyra lif sväfvar, och derföre vill bevaka dem, som nalkas Ers Maj:t.

— Det ser snarare ut, som ni ville bevaka mig sjelf, — sade kungen, som stuckit in svärdet, så snart han igenkände Håkanssons röst.

— Om icke mina steg gingo så tyst, så skulle andras kanske gå alltför hårdt.

— Hvad har fört er hit ifrån Stockholm?

— Eders Maj:ts befallning, att den unge baron Burguer skulle inställas här.

— Min befallning var, att man skulle skicka hit honom, och icke att föra hit honom. Jag vill tro, att den blifvit åtlydd. Är han här?

— Han är här. Men Ers Maj:t skall förlåta mig, att jag icke tolkat Ers Maj:ts ordalag så, att han skulle försättas i frihet. Heldre ville jag öppna Smedjegårdens alla portar, än utsläppa denne ende förrädare, helst i detta ögonblick, då

han skulle finna så många likar, hvilkas planer genom hans list skulle blifva vida farligare, än de nu äro.

— Ni skref om hans stämplingar, men jag tror icke på dem.

— Och likväl har jag de otvetydigaste bevis, Ers Maj:t.

— Låt höra.

— Han reste från Fredrikshall, af uppgifven anledning att sköta familjangelägenheter, men i stället att uppsöka sin familj, begaf han sig först till Wermland, der han umgicks med flera misstänkta personer; for derifrån till Stockholm, och efter en half dags enskildt samtal med grefve Arvid Horn, tager han, under ett falskt namn, pass till Ryssland, men föranledes af någon okänd omständighet att uppskjuta sin resa. Han erhåller under tiden Ers Maj:ts nådiga befallning att genast inställa sig här, men han hörsammar den icke. Då han försuttit den yttersta tiden för sin afresa, går jag med några man att arrestera honom. Så snart han blir oss varse, hoppar han ut genom fönstret och söker undkomma i mörkret, men blir gripen, och befinnes innehafva det falska passet och Eders Maj:ts ordres om afresan.

Detta allt är hvad jag kan med vittnen styrka; och hvad anser Eders Maj:t det bevisa?

— Ingenting.

— Eders Maj:t täckes skämta.

— Om han till exempel reste till Wermland för att uppsöka en olycklig förföljd slägtinge, så låg ju ingen osanning i det uppgifna ändamålet med hans resa; och om någon annan trugade på honom ett pass, som han aldrig ämnade begagna, eller om man förhöll honom mina ordres ända till det ögonblick, då han arresterades, så låg ju i allt det der icke någon så förfärligt bindande bevisning om brottslighet?

Håkanssons häpenhet var utomordentlig, då han sålunda såg sig blottad och genomskådad af konungen, i samma stund han trodde sig kunna begagna honom till ett blindt verktyg för sina planer. Han kunde icke fatta på hvad sätt kungen erhållit dessa upplysningar, dem han trodde ingen menniska i verlden ega så samlade. Af kungens fullständiga bekantskap med denna sak, alstrades jemväl hos Håkansson en ovilkorlig fruktan, att han skulle lika väl, om ock lika oförklarligt, känna alla andra ränker Håkansson hopspunnit; och han gjorde sig sjelf den rättvisan att erkänna,

det den ädelmodigaste konung i verlden, som kände de innersta bevekelsegrunderna för hans handlingar, icke skulle kunna tillgifva honom det strängaste straff.

Emedlertid förlorade han icke fattningen för mera än ett ögonblick, och så smidig ansåg han sjelf sin egen slughet, att han snart återvann hoppet att leta sig äfven ur denna labyrint, om han blott kunde finna den tråd, med hvars tillhjelp konungen hade kommit honom så på spåren. Men med all sin oförskämdhet vågade han icke framställa någon fråga. Och som han icke visste hvad han skulle säga, gjorde han sig i stället vida mera förvirrad än han i sjelfva verket var, för att tvinga konungen att bryta tystnaden. Dermed vann han dock föga, ty konungen, som länge stumt betraktade honom, yttrade slutligen blott de orden:

— Ni tiger.

Men den som vinner tid, vinner allt, och Håkansson hade nu redan utstakat planen för sitt sätt att gå tillväga.

— Hur skall jag väl våga tala, Ers Maj:t — började han skrymtande. — Jag känner mig färdig att sjunka ned i jorden, då jag ser hela mitt

afskyvärda brott yppadt för Eders Maj:t,... utan att kunna säga ett ord,... jag vill icke säga till min ursäkt,... ty jag kan ej ursäktas. Men för hvilken annan än Eders Maj:t, tror jag likväl att jag skulle kunna åtminstone göra mig förstådd. Eders Maj:t ensam, som aldrig älskat någon qvinna, kan icke fatta allt hvad det innebär, då jag säger att denne baron Burguer var min *Rival.* Mitt hat till honom var utom alla gränser. Hade jag varit en krigare, kunde jag med bevarande af alla hederns lagar hafva sänkt stålet i hans bröst och sett hans sista blodsdroppa uttömmas. Hvarföre skulle jag icke då få begagna *mina* vapen? Jag gjorde det icke lömskt och försåtligt; utan öppet förkunnade jag honom en strid på lif och död. Han har segrat, och jag är beredd att lemna mitt hufvud.

— Spar era förklaringar till dess man afkordrar er dem. Den dagen kommer väl också. Hvar är Henrik Burguer?

— I byen vid högqvarteret.

— Skynda er då dit. Återgif honom sin värja och tillsäg honom att ofördröjligen inställa sig här. Men kom ihåg, att om icke denna be-

fallning genast och punktligt verkställes, så är ni innan morgondagen hängd.

Håkansson var ej sen att aflägsna sig. Jorden tycktes bränna under hans fötter. Dock stannade han ett ögonblick, så snart han kommit ur konungens åsyn, vände sig tillbaka och knöt sin hand.

— Du dåre! — utropade han inom sig, — som låter mig gå lös och ledig bort, på samma gång som du hotar mitt lif! Dock är den dåren ej att leka med. Det är således icke längre för mitt nöje och min egen inre tillfredsställelse, som jag skall spinna min tråd till slut. Det är för mitt eget lifs räddning, som Carl den tolfte måste dö. Dö snart; ty jag fruktar han vet allt. Jag läste i hans blick, att han vunnit insigt om mina planer... Hvem har väl gifvit honom den. Han må bäfva!

Derefter fortsatte han sin väg öfver det skumma fältet, men gjorde snart åter ett uppehåll, då han mötte de båda fransyska officerarne Siquier och Maigret.

Deras samtal med Håkansson var kort men lifligt och åtföljdt af häftiga åtbörder.

Ingen hörde hvad de sade; men då de talat

till slut, såg man de tre mörka gestalterne skiljas åt och välja hvar sin kosa.

Håkanssons steg ställdes emot lägret. I hans ansigte målade sig den högsta oro.

— Skulle jag väl hafva missräknat mig på dem, — mumlade han emellan tänderna; — men nej, denna afsky för en gerning, som förut icke varit fremmande för deras tankar, måste vara diktad. Ingendera af dem är dessutom besvärad af något samvete. Kanske äro de, tvertom, just nu resolverade till stegets utförande och derföre desto mera vilja dölja det; men i alla fall synes det, att de icke hafva förtroende för mig. Kanske är det just de, som förrådt mig!... Nej, *de* våga det icke. Dock törs jag icke lita på denna minan ensamt. Min andra måste ock genast tändas. Sedan skall jag med lugn afvakta hvilkendera som förkommer den andra, om icke fiendens kulor vilja hjelpa mig ifrån hela besväret.

Så lugnade han sina upprörda känslor och försvann i mörkret.

Efter en stunds ytterligare samtal, aflägsnade sig Siquier från Maigret och drog sig med långsamma steg emot approchen till fästningen, utan att inträda deruti. Hans ansigte var blekt

men beslutsamt. Hans hand lekte med pistolhölstret.

Maigret gick rakt fram till konungen, som ännu stod qvar på samma ställe, der Håkansson lemnat honom.

— Tiden är inne att utstaka den nya linien, — sade han efter en vördnadsfull, men ledig helsning. — Tillåter Ers Maj:t att jag börjar arbetet.

— Ja, jag har redan länge väntat er. Allt går i dag långsamt.

— Inom åtta dagar är fästningen i Ers Maj:ts våld, eller mitt hufvud.

— Vi få se.

Maigret följde derefter konungen omkring i löpgrafvarne och underställde honom sina planer för arbetets fortgång, till dess några grofva kanonskott från fästningen fyllde luften med sitt ljud. Inom kort började derifrån en jemn eld.

— Det är godt att fienden skjuter, — sade konungen, ty det bevisar att han icke längre ser oss för mörkret. Låt oss börja.

Men danskarne hade äfven varit omtänkta på medel emot mörkret, ty inom några sekunder uppblåssade på vallarne en mängd eldar af

antända beckkransar, som spridde ett klart sken öfver de närmaste föremålen intill fästningen, under det allt emellanåt glänsande lichtkulor kastades utåt fälten för att äfven upplysa aflägsnare punkter.

— Ah! ridån är uppdragen och spektaklet börjar, — inföll Maigret, som redan gifvit befallning åt soldaterna att följa sig. — Om icke Eders Maj:t vore utsatt för kulorna här uppe på bröstvärnet, så skulle jag utbedt mig att få skryta litet med att visa Eders Maj:t den skyndsamhet, hvarmed vi skola göra den nya approchen i ordning.

Hvar och en, som kände Carl den tolfte, visste att en varning för en personlig fara, var säkraste sättet att förmå honom utsätta sig derför. Också steg Carl genast upp på bröstvärnet några få steg från den redan öppnade kommunikationspunkten för den tillämnade linien. Här valde han sig en plats på den inre doceringen, svepte kappan omkring sig och lade sig så, att han med ena armbogen hvilade på öfversta kanten af bröstvärnet, stödde hufvudet emot handen och riktade sina blickar emot fästningen.

Det skådespel som här utbredde sig för hans ögon var ej heller utan intresse, om än icke värdt en ögonskenlig lifsfara.

Fredrikshall med sina belysta torn, hvilkas spetsar dolde sig i den hvita hvirflande krutröken, och de med eldar praktfullt garnerade vallarne, höjde sig i mörkret så vänligt inbjudande, att man kunde trott sig åskåda ett fyrverkeri, anstäldt för att fira någon efterlängtad gästs ankomst, om icke kanonerna och snart äfven handgevären fört ett annat språk.

Helt nära framför konungen och i spetsig vinkel emot den färdiga approchen, anförde Maigret, oförskräckt i kulregnet, en kedja af soldater, som följde honom ut på fältet, en och en, med hvar sin faschin, som tjenade dem till något skydd, under det de med spadarne sökte att skyndsamt gräfva sig ned och uppkasta jorden framför sig till ett säkrare värn.

Nedanför konungens fötter i löpgrafven samlade sig efter hand flera sysslolösa officerare, hvilka, seende sin älskade herre, så blottställd för faran, väl icke vågade framställa en bön till honom att undvika den, men med ängsliga blickar aktade på hans minsta rörelser, i hopp att han ändtligen en gång sjelfmant skulle nedstiga.

Men dertill var Carl den tolfte ej hugad. Liksom en ynglings svärmeri tar en ljufvare flygt,

då han lutad emot en mjuk gräsplan hör de lätta sommarflägtarne leka i de susande löfven, så kände sig Carl den tolfte väl till mods i vinterkylan på den frusna vallen vid kanonernas brak och de hvinande kulorna. Sorgerna och bekymren trängdes i bakgrunden och bilder stego fram för hans själ, älskligare än fantasien dem någonsin målat. Han tyckte sig se en huld varelse, som förband hans blödande sår, utan att undersöka dem med smärtande chirurgiska instrumenter, som förstod hans hela väsende, utan att han behöfde göra våld på sin natur med att uttala sina innersta tankar; som visste framlocka alla de milda ljufva känslorna i hans bröst, utan att derigenom förvekliga stålet i hans själ. Med ett ord, han kände en aning om kärlekens gudomliga makt. Han kände sig *menniska* och icke blott *man*. Vid sidan af en älskad qvinna, hvars själs skönhet gjöt sina himmelska strålar öfver honom, tyckte han sig framgå emot fullkomligheten... emot odödligheten, hvars ljushaf hastigt öppnade sig för hans tjusta blick.

Vi kunna icke längre följa flykten af hans tankar; ty endast hans lik ligger qvar på jorden.

XVII.

Lifwets wexlingar.

»Blott, djupast i grafven,
Och högst ofvan molnen — der är det lugnt.»

NYBOM.

Uti en eländig koja inom Tistedalens by satt Henrik emedlertid och täljde fångenskapens långsamma timmar. Hans ansigte var blekt och förtärdt, och hans kropp afmagrad; ty följd och bevakad af sin plågoande Håkansson, hade han fått erfara allt hvad fängelset kunde medföra bittert, och ofta lidit brist på det nödvändiga. Dock var det icke de manliga dygderna, som dött af svält hvarken i hans drag eller i hans hjerta. Att oskyldigt lida uppammar stoltheten i högsinta själar, och Henrik hade i sina nesliga bojor vunnit en värdighet i sin hållning och ett lugn i sin blick, som ett äreställe ej skulle skänkt honom.

På bordet framför honom lågo de återlösta perlorna i Gunhilds röda korall-halsband. Hos

Gunhild voro ock hans tankar. Endast då han drömde om henne kunde han glömma att räkna minuterna och väga tyngden af de smärtsamma bojor man pålagt honom, såsom en förrädare emot konung och fosterland.

Stegen af en galopperande häst, som stannade utanför huset, väckte hastigt Henriks uppmärksamhet. Skyndsamt stoppade han perlorna hos sig. Ord vexlades med bevakningen och inom kort inträdde en under-officerare med Henriks värja i handen.

Henrik anade genast hvad detta betydde, och utropade hänförd:

— Jag är fri!

I sin förtjusning ville han slå sina händer tillsammans, men ännu höllo de skramlande kedjorna dem tillbaka.

Henrik hade icke bedragit sig. Håkansson, som visste att Carl den tolfte aldrig hotade på skämt, hade icke vågat ett ögonblick fördröja Henriks frigifvande, ehuru han sparade sig sjelf den förödmjukelsen att bringa honom detta glada budskap.

Det var några minuters verk att befria Henrik från sina kedjor; och genast derefter skyn-

dade han ut för att fullgöra konungens befallning att inställa sig hos honom i löpgrafvarne. Han brann ock af tacksamhet emot konungen, för dess ädelmod att tro på hans oskuld, utan att han behöfde bevisa den.

Utkommen på fältet befann han sig i ett tjockt mörker, och ehuru Fredrikshalls eldar visade honom målet, försvårades vandringen genom den ojemna markens många hinder. Allt påminte honom lifligt om hans gång genom Hufigs och Svedenborgs trädgårdar den afton han blef gripen af Håkansson.

Äfven nu upptäckte han ett ljus från ett närbeläget fönster och beslöt att begifva sig dit för att söka upplysning om någon lättfunnen väg till fästningen. Snart nådde han den lilla byggnaden och försökte inkomma genom dörren; men den var stängd. Utan att klappa på gick han till fönstret för att se om någon menniska fanns derinne.

Hvilken underbar syn!

Gunhild Rosenfelt var lifslefvande i rummet. Henrik kunde icke tvifla derpå, ehuru han till en början knappt såg mera än rundningen af hennes bortvända axel.

Ensam i den nätt möblerade kammaren satt hon i en något framlutad, drömmande ställning, med uppmärksamheten, såsom det syntes, oaflåtligen fästad på något föremål, som hon hade i sina händer.

Ändtligen gjorde hon en liten rörelse på hufvudet, som tillät Henrik att se den ädla grekiska profilen, hvars skönhet han så ofta beundrat. En tår glänste i det svärmande ögat, som genast åter vände sig tillbaka på samma föremål.

Henriks nyfikenhet väcktes. Han steg upp på en af grundstenarne till huset för att komma högt nog att kunna se Gunhilds händer.

Det röda korallbandet, som hon fått af honom, hvilade deruti.

Han påminte sig, huru han sjelf nyss på samma sätt betraktat den andra hälften af samma halsband. Han erinrade sig sina tankar dervid, och genombäfvad af en salig aning, kunde han ej längre beherrska sig, utan ropade högt Gunhilds namn. Han gjorde det med en ton så mild och så kärleksfull, att Gunhild icke ens spratt till af förskräckelse för det oväntade ljudet, utan tvertom skyndade till fönstret med den gladaste förvåning målad på sitt ansigte; och se-

dan hon öfvertygat sig, att hon icke hört orätt, öppnade hon genast dörren och släppte in Henrik.

Sedan de hjertligt tryckt hvarandras händer, frågade han:

— Hvad i Guds namn har fört dig hit till Fredrikshall, i fiende land?

Gunhild rodnade och syntes ett ögonblick brydd för svaret.

— Jag visste att du var i fängelse och att en elak tunga skulle svärta dig hos konungen. Jag visste ingen annan som kunde framföra sanningen till hans öron. Lofvad vare Gud; kungen trodde mig!

— Det är således dig jag har att tacka för min befrielse. Och för min skull har du vågat allt detta.

— Du gjorde ju detsamma för mig. Jag var dig skyldig allt af tacksamhet.

— Nej, Gunhild, bekänn att det var icke blott af tacksamhet, utan att du leddes af samma bevekelsegrunder som jag... Du älskar mig!

— Sedan du upphört att älska mig!

— Nej, jag har aldrig upphört och skall aldrig upphöra att göra det!

Gunhild sjönk i Henriks armar.

Deras själars missförstånd hade ändtligen en gång blifvit förklaradt, och de införlifvades i detta ögonblick med hvarandra, likt tvenne strömmar, som länge flutit skiljda genom naturhinder, men slutligen träffas och oupplösligen förena sitt lopp.

Hvilken penna skulle kunna måla Henriks känslor, då han tryckte till sitt bröst henne, som utgjort hans hjertas enda dröm, hans lifs hela sträfvan; då han höll i sina armar idealet till hvilket han hittills endast på afstånd vågat se upp med en slags ödmjuk vördnad!

Och hvem skulle väl kunna skildra hvad Gunhild erfor, då hon, som redan försakat hoppet på all glädje i lifvet, kände den älskades hjerta klappa emot hennes; då hon, som af sin lätt hänförda själ och af sin skönhet så ofta varit utsatt för faror af alla slag, och som förlorat tron på sin egen styrka att leda sig derutur, nu hvilade emot ett stöd, som hon visste icke skulle svigta för stormarne.

Det var en stund, som i sig förenade all sällhet jorden kan skänka; men just derföre att dessa stunder låta oss blicka in i evigheten, kunna de här i tiden icke vara mera än ögonblickliga. Det jordiska, det menskliga tränger sig derefter

åter på oss med sina vexlande fröjder och bekymmer.

Hos Gunhild bortjagades den oblandade sällheten af ett vemodigt tvifvel, som skymde den himmelska strålglansen i hennes ögon. Hon slet sig från Henriks stumma omfamning.

— Nej, Henrik, — sade hon, — jag är dig icke värdig. Mitt irrande hjerta, som så tanklöst låtit sig vilseledas åt olika håll, måste förefalla föraktligt för ditt ädla trofasta sinne. Du skulle alltid hafva skäl att misstro mig. Du skulle aldrig kunna blifva öfvertygad, att jag älskar dig så gränslöst och så oföränderligt, som jag sjelf känner, att jag gör det.

— Jo, Gunhild, jag är öfvertygad derom. Jag har läst i ditt hjerta från barndomen och tror mig känna det bättre än du sjelf. Hvarje hjerta har sin bildningsperiod, då det vacklar och är ostadigt, likt den unge örnen som börjar spänna vingarne innan han ännu lärt att flyga. Just derföre, att ditt hjerta är mäktigt af så starka och djupa känslor, var det naturligt, att dess första oregelbundna vingslag skulle blifva häftigare och farligare än de svaga försöken af en matt känsla. Men sedan du en gång kommit in i din

bana, då skall du aldrig mera falla derur. Jag är lika säker derpå, som på mitt eget hjerta.

— Jag tror sjelf, att det är så, som du säger; men kan du verkligen förlåta mig, att jag en gång förskjutit dig.

— Om min stolthet behöfde någon upprättelse derför, huru skulle den väl kunna erhålla någon fullständigare, än då du nu tviflar på, om du är mig värdig. Båda voro vi hvarandra ovärdiga. Mitt fel var, att jag kände mig för svag, ditt, att du trodde dig för stark. Erfarenheten har lärt oss mycket. Mycket återstår, men låtom oss arbeta på att med hvarje dag blifva hvarandra mera värdiga.

— Hvarje ord från dina läppar faller som en lugnande droppa öfver all oro i djupet af min själ. Men ännu en sak Henrik... Du vet kanske icke, att Maria Hufig också älskar dig, att äfven hon rest hit med sin far och mig, för att rädda dig.

— Det gör mig i sanning ondt... isynnerhet som jag dervid icke känner mitt samvete alldeles fredadt; ty ehuru jag visst aldrig gifvit henne någon grundad anledning att tro, det jag på något sätt fästat mig vid henne, så var likväl

mitt uppförande kanhända icke fullt så försigtigt, som det bordt, vid betraktande af hennes lättrörda hjerta och låga bildningsgrad.

— Och jag, som inbillade mig, att hennes kärlek skulle kunna göra dig lycklig; att du älskade henne, eller åtminstone långt lättare skulle kunna älska henne än mig, — jag understödde hennes öppenhjertigt meddelade förhoppningar om ditt hjerta, och lofvade att medverka till deras framgång. Huru har jag nu hållit detta löfte?

— Lugna dig, Gunhild. Marias tycke skall snart gå öfver, då det mister hoppet. Huru skulle hon kunna vara djupare fästad vid mig, som hon nästan intet känner mera än till utseendet. En kärlek, som uppkommit af ingenting, förgår som ingenting. Icke heller det molnet skall länge förmörka vår kärleks himmel.

— Dessutom kan det ej hjelpas. Jag skulle kunna uppoffra mig sjelf för hennes skull; men jag kan ju icke tvinga dig att älska henne i stället för mig.

— Nej. Har du ännu flera betänkligheter? ty jag ser icke ännu den frid i ditt öga, som nyss glänste der.

— Ja; jag har ännu en betänklighet .... den värsta af dem alla .... Du har glömt, Henrik, att jag är .... en vanhedrad qvinna!....

— Du är ren och oskyldig; jag vet det och verlden skall veta det.

— Gud, hvad du är god, Henrik, som icke vänder dig ifrån mig .... som öfver intet förtörnas. Men kom ihåg, att hvarken dina eller mina slägtingar skola tillåta ett giftermål oss emellan.

— Nå väl, min Gunhild, skulle vi icke kunna förblifva hvarandra trogna ändå? Mig är det nog att veta, att du älskar mig.

— O, Henrik! Är det möjligt, att en *man* är mäktig en *så* försakande kärlek; att *du* älskar mig så. Då har jag icke mera några tvifvel, några betänkligheter. Då är jag *din* i döden, om icke i lifvet.

Hon tryckte sin panna emot Henriks axel, för att dölja tvenne klara tårar, som svällde öfver hennes fulla lycksalighet.

Henrik lyfte sakta hennes hufvud upp, och kärlekens första, heliga kyss beseglade deras förbund.

— Du har således talat med konungen om mig? — frågade Henrik efter en stund.

— Just i dag lyckades det mig att träffa honom, då han skulle stiga till häst i lägret. Då jag först nämnde mitt namn, såg han på mig med ovilja, men hörde mig likväl med tålamod. Jag berättade för honom alla Håkanssons konstgrepp; jag åberopade till vittne Maria, som stod synlig på afstånd jemte sin fader, och besvor honom vid hans kungliga ära, att icke låta en oskyldig försmäkta i fängelse. Han svarade mig vänligt, att han aldrig trott hälften af det smädefulla förtal, man om dig utspridt, och att han redan gifvit befallning, att du skulle komma hit ifrån Stockholm. Jag vann således mitt mål.... men ack, Henrik .... det var dyrköpt .... jag trodde denna stund skulle kosta mig lifvet.

— Hvarföre, min älskade?

— Konungen gjorde mig en grym förebråelse, som trängde till djupet af min själ, så mycket mera derföre, att jag såg hans välmening dermed.... Han berömde mig för det, att jag på detta sätt sökte godtgöra åtminstone någon del af de sorger, jag gjort mina anhöriga.... Sådana ord äro bittra att höra af sin konung .... af en konung, som man vördar så högt, som jag vördar konung Carl.

Gunhild gömde snyftande ansigtet i sina händer; men Henrik stampade af vrede.

— Så har då förtalet sträckt sin giftiga udd ända till konungens öron; men du upplyste honom väl om sanningen?

— Han gaf sin häst sporrarne, då han sagt dessa ord, ty det tycktes göra honom ondt att se min smärta. Dessutom, huru skulle jag väl kunnat urskulda mig?

— Så vill jag göra det. Var icke ledsen, Gunhild. Jag skall öfvertyga konungen. Jag känner hans ädla hjerta; han skall åtaga sig din sak lika ifrigt som jag sjelf; men detta påminner mig, att jag måste skiljas ifrån dig och skynda till konungen.

— Gud! du vill gå ut i kriget, Henrik. Jag hör skotten. Nej, gå icke nu, haf förbarmande med din arma Gunhild!

— Du har icke förr så fruktat kriget.

— Jag älskade då icke dig som nu.

— Dessutom är i dag ingen fara; man går skyddad i löpgrafvarne.

— Att uppsöka konungen, vet jag nog, är detsamma som att ställa sig i värsta kulregnet. Han träffar dig tids nog i morgon bittida. Låt

din Gunhild njuta en enda aftons oblandad glädje; Jag har icke känt det på så länge.

— Du vet icke hvad du begär, Gunhild. Kom ihåg, att konungen släppt mig lös, i tillit på min trohet och befallt mig komma till honom, för att rättfärdiga mig. Min ära står på spel.

— Gå då, Henrik, gå! Jag vet bäst, att man med gladare sinne kan våga lifvet än äran. Jag vill be Gud, att han bevarar dig, eller, om du faller, att jag får snart följa dig. Men lofva mig åtminstone att för min skuld icke onödigtvis utsätta dig för faran.

— Frukta ej derför. Det har aldrig varit min sak. Men är du sjelf här i trygghet?

— Ja. Vi bo här hos min värdinna i Christinehamn, som med sin man fältprosten är inqvarterad i detta hus. Maria och hennes far äro på en stund utgångna, men jag väntar dem genast tillbaka. Mig går således ingen nöd på.

— Men du ser sjuk ut, Henrik; jag märker det nu först. Hittills hade jag icke hunnit mera än se in i dina trofasta ögon. Min Gud hvad du är blek och affallen.

— Håkansson har hållit mig på mager kost,

men gif mig ett stycke bröd att äta under vägen, så är det snart hjelpt.

Med en redan välbeställd liten soldathustrus beschäftighet lagade Gunhild till litet matsäck, så godt hon i hast kunde åstadkomma, och stoppade det i Henriks fickor.

— Kom snart igen, så skall du få bättre, det lofvar jag dig.

— Nå topp, i morgon räknar jag på en god frukost. I afton hinner jag icke komma tillbaka.

Gunhild hade emedlertid hunnit fullborda mönstringen af Henriks person, och funnit åtskilligt smått att ställa till rätta i hans klädsel, hvarpå hon använde alla dessa små omsorger, dem qvinnan aldrig tillåter sig för någon annan än den hon erkänner sig älska, men dem hon för honom också utför med lika mycket behag och till hans verkliga trefnad, som mannens välmenta omvårdnad i småsaker för sin älskarinna är tafatt och blott förorsakar besvär.

Henrik lät henne hållas, under det han lycklig och förtjust endast stod och betraktade den sköna flickans smidiga böjningar omkring honom.

— Ack, Gunhild — sade han — om du visste huru ljufva dina lena händer kännas emot de bojor, som nyss fängslat mig.

— Och likväl skall du icke så lätt kunna lösgöra dig från mina bojor, som från de andra.

Väl räckte afskedstagandet ännu några minuter, innan det lyckades Henrik att slita sig lös. Men det var ej ord som vexlades, och deras kyssar vilja vi icke vidare förråda.

Henrik befann sig snart åter på väg.

Huru olika föreföll honom icke nu det nyss så mörka fältet; icke blott derför, att det upplystes af ett klart sken från den uppgående månan, utan isynnerhet derföre, att allt var så ljust och klart inom honom.

Kanonernas dofva åska, som mullrade på afstånd, förskräckte honom icke längre. Ätande med den förträffligaste aptit gick han den till mötes, orädd som en äkta Carolin.

Vägen var emedlertid, icke ens vid månsken, så lätt att hitta, och snart märkte Henrik, att han dragit sig för mycket åt höger till en liten landsväg, som utmed Tistedals-elfven ledde rakt emot Fredrikshalls stad, på en punkt, som ännu icke blifvit angripen af svenskarne. En brant

backe på venstra sidan hindrade honom att rikta sin kosa mera åt venster, och han kunde således endast välja emellan att följa vägen framåt, då han möjligen skulle råka ut för någon fiendtlig patrull, eller att vända tillbaka.

I hopp att marken på venstra sidan längre fram skulle blifva något tillgängligare, fortsatte han likväl att ännu följa vägen ett litet stycke. Det inträffade jemväl, och Henrik tog af till venster så fort det lät sig göra, samt började en besvärlig klättring uppför backen. Hastigt märkte han på dess höjd en stor mörk massa, som rörde sig och tycktes ämna sig ned utför sluttningen.

Svenskarne kunde icke sannolikt utföra några krigsrörelser åt detta håll, och Henrik förmodade derföre, att hvad han såg snarare var något danskt detachement, som antingen redan verkställt, eller hade i sinnet något utfall från fästningen. Han fann derföre rådligast att krypa in i något busksnår, emellan ett par stora stenar och i tysthet låta sig passeras af det mörka tåget, som tycktes utgöra omkring tjugo man.

Alltsom de nalkades, kunde Henrik tydligen urskilja, att de med mycken svårighet buro någonting tungt emellan sig, och snart hörde han

äfven en svensk officerares röst, som uppmanade sina soldater att gå med all möjlig varsamhet.

Henrik reste sig nu upp utan fruktan, blef anropad och gick sina landsmän till mötes. På en bår buro de ett lik, höljdt i en kappa, med ansigtet doldt af en stor allongeperuk och en i pannan nedtryckt trekantig hatt med officersplymer.

Just då de kommit i bredd med Henrik, snafvade ett par af bärarne på den ojemna marken, så att håren kom att hälla alltförmycket på sned nch liket halkade af. Henrik och officeraren, som gick bredvid, räckte båda ut sina armar för att uppehålla det.

Hatten föll dervid af — och Henrik kastade en blick på det bleka, blodiga ansigte, som hvilade emot hans bröst.

— Konungen! — utropade han med ångest.

Hvilken mäktig erfarenhet af det mensklіga lifvets motsatser! Några minuter förut hade Gunhild Rosenfelt lutat sitt undersköna, saliga anlete mot samma bröst, som nu måste stödja den döde konungens hufvud.

Ett dystert sorl uppstod bland soldaterna, ty de hade icke heller vetat hvem de buro, förr

än de efter Henriks utrop med egna ögon fingo öfvertyga sig derom.

Bestörtningen var för häftig för att den sorgliga färden genast skulle kunna fortsättas. Båren nedsattes och liket höljdes åter med sin lånta beklädnad. De gamle krigarne skockade sig med tårar i ögonen kring deras älskade konungslige hjelte, framstammande sorgens och förtviflans ord, och det dröjde länge innan deras befälhafvare förmådde åter bringa dem till ordning och fortsätta marschen.

Förstummad stod Henrik med korslagda armar och såg det sorgliga tåget aflägna sig.

— Så har han då fallit, Nordens oförlikneliga hjelte — utropade han — hvars enda fel bestodo uti ett öfvermått af dygder; den tappraste, den ståndaktigaste, den mest sjelfförsakande, och den i sin vandel renaste man, verldshistorien har att uppvisa. O! huru djupt nedslående är icke den erfarenheten, att det just var hans dygder, hans brist på fel, som ledde hans rike i förderfvet. Men också hvilken lärdom är icke Carl den tolfte för verlden, att äfven den dygdigaste menniska icke är vuxen att vara en envåldsherrskare öfver sina likar. Äfven den starkaste måste stödjas, om

han ej skall falla; äfven den visaste rådas. — O, mitt fädernesland! o, Sverige! hvilken framtid går du väl till mötes. Du kan sjelf nu bestämma den. *Friheten* räcker dig sjelfmant sin hand, må du emottaga den; men såsom en *skyldighet*, ej såsom en *rättighet*. Ögonblicket är vigtigt; må hvarje medborgare noggrannt pröfva, innan han nu handlar!

Henrik gick vidare, för att på stället, der Carl XII stupat, dels erhålla en berättelse om förloppet, och dels träffa några bekanta, med hvilka han kunde öfverlägga om rikets ställning.

Han kom till löpgrafven. Ännu spelade det fiendtliga artilleriet lika flitigt, ty fienden visste icke, att det enda skott, som behöfdes för att drifva den svenska arméen på flygten, redan blifvit lossadt. Ännu blänkte dess fyrverkeripjeser och kastade stundtals ett mångfärgadt sken på svenskarnes oroliga ansigten, som samlat sig i samtalande grupper.

Henrik igenkände först några officerare, som stodo tillsammans. Medan han öfverlade inom sig huruvida vördnaden för deras rang kunde tillåta honom att med dem börja samtal, hörde han öf-

verste Maigrets röst yttra de orden: »La pièce est finie, allons souper.»

I den upprörda sinnesstämning han sjelf var, fann han denna lättsinniga köld så vidrig, att han, för att undvika detta sällskap, drog sig tillbaka till ett knä på löpgrafven.

En lichtboll, som föll ned i grannskapet, visade Henrik Håkanssons ansigte på några stegs afstånd. Hans drag förvredos till djefvulskt hån, så snart han märkte Henrik.

— Ah! ni kommer en liten stund för sent, för att sqvallra för kungen, min herre — sade han; — intet under, ni ser så surmulen ut.

— Herr Håkansson — svarade Henrik, — vi hafva varit ovänner, och jag har skäl att icke vara er vän; men i denna stund tager fädernesländet oss alla helt och hållet i anspråk och påkallar, att vi nedlägga våra enskilda tvister. Jag vill förlåta hvad ni gjort mig emot, om ni lofvar mig att icke vidare stämpla emot mig.

— Såå, ni finner er ändtligen benägen att taga till bönboken. Er stolta själ måtte då i sanning finna er ställning förtviflad.

— Min stolta själ skulle icke hafva bjudit eder försoning, om icke vinsten deraf varit på

er sida. Kom ihåg, att godtyckets makt är slut; kom ihåg hvad jag vet om er, och att jag deraf kan bevisa tillräckligt, för att belägga er med de fjettrar ni så nedrigt pålagt mig. Och kom ihåg, att jag icke en gång till skall bjuda er tillgift, *om* ni nu vägrar att emottaga den.

— Må göra då; jag skall emottaga ert anbud, men på ett vilkor.

— Och det är?

— Att ni afstår Gunhild åt mig.

— Afstå; tror ni då, att hon är en handelsvara?

— Jag begär blott, att ni icke beskyddar henne.

— Ni vill således göra henne något ondt?

— Nej tvertom, jag vill föra henne i hennes älskares armar.

— Och denne älskare är?

— Det skall jag ädelmodigt öfverlemna åt henne sjelf att afgöra. Hon skall få välja emellan mig och prins Fredrik ... men, ha! ha! ha! Min Gud hvad ni ser rolig ut. Litet svartsjuk, fruktar jag.

Om icke Håkansson så hastigt efter dessa ord tagit till fötterna, så hade Henrik svarat honom med en värjstöt genom lifvet.

— Nå välan då — sade han; — denne man har redan längesedan svurit min och Gunhilds undergång. Jag svär hans tillbaka. Jag vill krama giftet ur ormen, om det också icke kan ske med mindre än att krossa hans hufvud. Icke för min egen hämnd, men derföre, att om något mig vidkommer, skulle Gunhild kanske blifva hans offer.

Henrik såg sig om och fann sig ensam i löpgrafven. Svenskarne hade öfvergifvit arbetet och redan begifvit sig hem. En hemsk känsla genomfor Henrik vid den tanken, att Håkansson kanske någorstädes låg för honom i bakhåll. Huru lätt skulle det icke vara för honom i mörkret att sända en kula genom Henriks hufvud, utan att någon misstanke kunde väckas, att han fallit för annan än fiende-hand.

Dock blygdes han för denna tanke, då han så nyss förut beslutit, att modigt bjuda Håkansson spetsen.

Med raska steg och handen på värjfästet, behjertade han sina föresatser, under vägen tillbaka till lägret.

XVIII.

Förklaringarne.

»Feeling, that no human beeing is wholly good, or wholly base, we learn that true knowledge of mankind, which induces us to expect little and forgive much.»

BULWER.

En konungs död är alltid en stor tilldragelse, och ingen har väl varit det mera än Carl den tolftes. Bortgången af en sådan personlighet var redan i och för sig sjelf tillräcklig att åtminstone för ögonblicket rycka menniskorna ur deras vanliga tankegång, men ännu mera gripen i sitt innersta måste hvarje svensk känna sig, då han besinnade följderna af detta dödsfall. Ehuru ingen visste hvad som komma skulle, förutsåg likväl hvar och en, att en brytning förestod icke blott i Sveriges yttre politik utan äfven i dess inre statsförvaltning, ja snart sagdt i hvarje enskilds lefnadssätt.

Det svenska lägret erbjöd också en tumultuarisk anblick på den mulna morgonen efter den 30 November. Den som icke kände anledningen, skulle trott sig se en armé, som nyss förlorat ett fältslag. Alla befallde och ingen lydde. Soldaterne stodo samlade i stora hopar utan ordning och utan att företaga sig något, medan officerarne höllo rådslag inom husen, och ridande kurirer allt emellanåt sprängde i sporrstreck fram öfver fältet. Väl skulle konungens död ännu vara en hemlighet, men den var likväl i hvar mans mun, och gick omkring i hviskningar, på olika ställen berättad på tusen olika sätt. Med blandade känslor af hopp och fruktan talte alla om den närmsta framtiden, och hvad man skulle företaga sig. Det var ett af dessa afgörande ögonblick, då rikenas öden bestämmas, oftast icke af dem som *tänka bäst*, utan af dem som *handla först*.

På ett enda ställe var det likväl icke dagens stora fråga som upptog sinnena. Det var i den lilla kammaren, der Henrik och Gunhild aftonen förut träffats, och der hon och Maria nu befunno sig. Gunhild hade hela morgonen sökt ett tillfälle att träffa Maria ensam, ty hon ansåg för

en skyldighet att icke lemna sin vän i okunnighet om hvad som förefallit emellan henne och Henrik; men följande det gamla sömn-älskande svenska bruket, att icke omtala någonting upprörande på aftonen, hade hon uppskjutit det till följande morgon.

När de nu blifvit allena började hon, icke utan en viss bäfvan:

— Vet du Maria, att Henrik är här och i frihet?

— Hur vet du det?

— Han var sjelf här i går afton.

— Och det har du icke omtalat förrän nu.

— Nej du kom så sent hem, och var så upptagen af den stora nyheten, att jag fann det bäst att dröja tills i dag.

— Hvad tror du jag bryr mig om en kung mer eller mindre, då det är fråga om Henrik. Han frågte väl efter mig?

— Han talte om dig, men icke med det slags intresse, som du menar.

— Nå, nå; det var väl naturligt att han icke ville visa det för dig.

— Gör dig inga falska förhoppningar, Maria.

— Bekymra dig icke. En qvinna som är älskad, känner det nästan på luften, eller rättare sagdt på tusen små omständigheter, som ingen annan än hon sjelf kan märka.

— Men hvilka äro väl de omständigheter, hvarpå du märkt Henriks tycke.

— Åh, de äro många de, fastän jag nu icke kan påminna mig dem alla. Och dessutom är jag icke den enda, som märkt det. Mor Eklund och hela raden i Tyska brinken hafva ju sett detsamma, och du sjelf, Gunhild, har ju också alltid trott det.

— Det är sannt, jag trodde att Henriks täta besök hos oss i Stockholm borde tillräknas dig; men om jag bedrog mig; om de i stället skedde för min skull?

Maria fäste sina klara blå ögon frågande på Gunhild, som dervid rodnade starkt.

— Gunhild, — sade hon mildt, — läser jag rätt i dina ögon. Äfven du älskar Henrik?

— Ja, — svarade Gunhild, darrande nästan såsom en förbryterska.

— Stackars Gunhild! Det gör mig i sanning ondt; men jag kan icke hjelpa det, så gerna jag ville; ty det vore omöjligt för mig att af-

säga mig honom, det blefve min död; och dessutom, om jag än gjorde det, så skulle han aldrig kunna älska dig. Besinna blott att du varit så godt som Håkanssons, hans dödsfiendes, fästmö. Men i alla fall är det bra synd om dig. Jag kan nog föreställa mig huru svårt det skall kännas att älska Henrik, utan att vara älskad af honom tillbaka. Ingen kan deltaga mera i din smärta än jag, ty näst Henrik är det ingen menniska på jorden jag håller så mycket af som dig. Om mina tårar något kunde lindra din sorg.

— Nej, Maria, den sorg jag känner är icke min egen, utan det är smärtan öfver att nödgas gifva ditt hjerta ett sår, hvilket är mig så mycket mera påkostande i detta ögonblick, som du visar mig en så sann vänskap. Det är likväl min pligt att säga dig, att Henrik i går förklarade, att han älskar mig och vill blifva min make.

— Gunhild! Är detta sanning?

— Har jag någonsin ljugit för dig?

Gunhild väntade att Maria skulle falla i en djup sorg, men hon hade aldrig föreställt sig, att denna kunde yttra sig under form af vrede. Och det var derföre en verklig lättnad för hennes medlidande sinne, då hon märkte, att den

enda sinnesrörelse hennes ord väckte hos Maria var en otyglad ondska.

Maria var nemligen, under en ovanligt vacker yta, en af dessa vanliga menniskor, som äro glada, trefliga, godsinta och deltagande för andra, så länge allt går dem väl, men som icke äro nog förädlade i sitt inre att med tålamod och undergifvenhet bära olyckan. Deras hjertan, som ofta sakna djupare och allvarligare känslor, kunna också icke verka större revolutioner inom dem än i lynnet, och *dåligt lynne* är det egentliga, åtminstone första uttrycket af ett sådant hjertas sorg.

Med blossande kinder och gnistrande ögon började Maria, efter en stunds uppehåll åter samtalet.

— Jaså, — sade hon, — det var då för att du skulle få tillfälle till en kärleksförklaring med honom, som du narrade min gamle far och mig att resa denna långa väg, under falska förespeglingar, att jag skulle blifva gift med din egen käraste. Alltför hyggligt!

— Huru kan du tala så, Maria. Icke visste jag att Henrik var här eller skulle komma hit från Stockholm. Och du kan vara viss, att hade

jag haft den minsta aning, att Henrik älskade mig, jag skulle icke bedragit dig, såsom jag nu, ehuru oskyldigt, gjort.

— Oskyldigt ja! Du visste förmodligen icke heller, att du sjelf var kär i honom?

— Det var en hopplös kärlek, hvars högsta mål var att återgälda någon del af de välgerningar, hvarmed han öfverhopat mig och att om möjligt bereda hans lycka genom din hand.

— Åh ja, den der gamla visan har jag nog hört; men hvad tror du allt detta gör mig. Du bedrar dig, om du tror det gör mig det aldraminsta. Det rör mig inte alls.

— Det skulle vara min största glädje, om det icke gjorde dig sorg.

— Nej visst intet. Jag bryr mig icke om din Henrik mera än om katten. Om han vill ha en, som ena dagen är kär i Carl XII, den andra i Ormsaltaren och den tredje i en liten page-stackare, så skall han gerna få det för mig.

— Maria! Maria!

— Ja, så heter jag. Men intet må du inbilla dig, att vi dröja här längre för din skull; och inte kunna vi släpa dig med oss öfverallt

heller. Du får ta dig ut bäst du kan, då du inte vill vara hemma hos din slägt.

— Jag skall alltid med tacksamhet ihågkomma, att ni så länge lemnat mig skydd, då jag var värnlös och förskjuten; men det skulle smärta mig att förlora din vänskap, äfven om vi måste skiljas.

Maria kände att hon varit elak emot Gunhild och blygdes derför; men hennes missnöje med sig sjelf gjorde hennes lynne i detta ögonblick blott ännu ondare. Då hon likväl icke kunde finna ord nog sårande för att reta Gunhild, beslöt hon att åtminstone förvåna henne genom att låtsa en ytterlig likgiltighet för Gunhilds meddelade förtroende, i hvilken afsigt hon tog fram sitt arbete och började sy.

Dermed ville det sig likväl icke rätt bra. Tråden slets genast af och i förtreten deröfver rycktes hela rimsan sönder. Sedan kom ordningen till bordet, som icke stod rätt och stolen, hvarpå hon satt, hvilka skuffades hit och dit, allt under ljudeliga skratt, liksom det varit grufligt roligt.

Det blef sålunda icke Marias lugn, utan dessa utbrott af en riktig barnslig ilska, som

väckte den strängt uppfostrade Gunhilds förvåning.

Medan Maria väsnades som bäst upptäckte Gunhild, att Håkansson gick förbi på vägen utanför huset. Hon drog sig hastigt tillbaka från fönstret, innan han blifvit henne varse, gaf ett tecken åt Maria och tilltalade henne med sakta röst.

— Tyst Maria för Guds skull! Håkansson går förbi, och om han upptäcker, att vi kommit hit, blifva vi utsatta för alla hans förföljelser.

Men Maria önskade nu icke bättre än att få göra Gunhild emot, och så litet hon eljest kunde tåla Håkansson, var han henne likväl i detta ögonblick välkommen, emedan hon var öfvertygad, att han åtminstone skulle dela hennes förargelse öfver Henriks och Gunhilds kärlek.

— Jaså, — sade hon, — *du* skall fritt få resa efter din kusin och hafva möten med honom i enrum; men *jag* skall icke få lof att se min kusin en gång.

Derefter sprang hon till fönstret, kastade upp det med häftighet och ropade åt den förbluffade Håkansson.

— Kom in Johan och gratulera Gunhild Ro-

senfelt att vara förlofvad med baron Henrik Burguer von Ritterstein.

— Hvilket oförmodadt återseende! — utropade Håkansson, med ett styggt smålöje.

— Och hvilken glad nyhet sedan! Hvar var nu din slughet, käre Håkansson, som icke kunde förekomma, att din egen fästmö gifter sig med din fiende. Men kom in, kom in!

Gunhild sade icke ett ord under allt detta, men på samma gång som Maria gick att öppna dörren till farstun för att släppa in Håkansson, lemnade Gunhild rummet genom en annan dörr, som ledde till hennes slägtinge fältprostinnans eget rum.

Men Håkansson hade ingen lust att på närmare håll utsätta sig för Marias speord och sannolikheten af ett möte med Henrik. Det var honom nog, att han med egna ögon fått genom fönstret se en skymt af Gunhilds gestalt. Hvilken upptäckt för honom, att Gunhild var här! Den som ville fiska i grumligt vatten kunde knapt någonsin önska sig ett friare spelrum än dessa dagar vid Fredrikshall, då ingen hvarken såg eller hörde.

— Jag skall komma så snart jag får bröllopspresenterna i ordning, — svarade han Maria

i dörren, och fortsatte sin väg med ett af glädje strålande ansigte.

Då Maria sålunda befann sig ensam och icke fann någon emot hvilken hon kunde vända sin vrede, som i alla fall var i det närmaste uttömd, tog den mildare sorgen ut sin rätt i förening med den nu hastigt väckta ångern öfver hennes ovänliga uppförande emot Gunhild och obetänksamheten att för Håkansson yppa deras tillhåll.

Hon kastade sig på soffan och gret.

Om vi obarmhertigt vilja dissekera Marias sorg i detta ögonblick, så nödgas vi medgifva, att blott en ringa del deraf var den äkta kärlekens. Den bestod nemligen af:

1:o. Smärtan öfver en felslagen beräkning på en fästman, utan särskildt afseende på Henrik;

2:o. Fruktan att det skulle blifva verlden bekant, att hon haft denna beräkning;

3:o. Afundsjukan på Gunhild, som lyckats bättre;

4:o. Misströstan att någonsin få en man, hvars yttre omständigheter voro så lysande som Henriks;

5:o. Harmen att hon under tiden likväl låtit åtskilliga icke föraktliga tillfällen gå sig ur händerna; och först

6:o. Det verkliga tycket för Henrik.

Vore blott Maria den enda olyckligt älskande, som sörjt på detta sätt!

Emedlertid hade Carl Rosenfelt under Gunhilds och Marias samtal, af dem obemärkt, inkommit i huset. Den djupa bedröfvelsen öfver hans älskade konungs död hade gjort de ömmare känslorna i hans bröst något vekare än vanligt, och han kände ett oemotståndligt behof att erfara något om sin förskjutna systers öde. Utan den minsta aning att hon var der, begaf han sig derföre till prostinnan, i hopp att af henne möjligen få några underrättelser.

Carl hade just erhållit den upplysningen att Gunhild var i huset, och stod ännu villrådig huruvida han genast skulle begifva sig bort, eller gifva vika för sin hemliga längtan att återse sin syster, då Gunhild steg öfver tröskeln.

Båda måste göra våld på sig sjelfva, då de först skådade hvarandra ansigte mot ansigte för att icke störta i hvarandras armar, men för båda trädde deras sista dystra afsked såsom ett hotande spöke emellan, och de stannade liksom fastväxta i hvar sin ända af rummet.

— Hatar du mig ännu, Carl? — yttrade ändtligen Gunhild.

Ännu djupare greps denne, då han åter hörde den darrande silfverklangen af hennes förr så älskade stämma. Dock var ännu ej hans hjertas hårdhet fullkomligt besegrad.

— Nej, tyvärr, — svarade han, — jag kan ej hata dig så, som pligten emot min slägt bjuder.

— Icke så, Carl. Du har ingen rätt att hata mig. Hvad jag må hafva felat inför Gud, inför vår slägt, inför verlden är jag oskyldig.

— Har jag icke med egna ögon sett dig komma från ett möte med denne äreförgätne prins, som nu röfvar Sveriges krona från dess rättmätige arfvinge; har jag icke hört honom säga, att du kommit dit på kallelse genom ett kärleksbref från honom; och har du icke sjelf då medgifvit din brottslighet?... Men låtom oss ej mera tala derom... Menniskan är svag. Jag har aldrig känt det förr så som i denna stund... Jag *kan* ej längre qväfva mitt hjertas röst... Och huru vill jag då fordra, att du som är blott en qvinna skulle varit starkare än jag... Välan Gunhild! Jag förlåter dig! Låt oss återvända hem till Beneborg, och gömma oss för verldens blickar...

Att glömmas skall blifva vårt mål, då äran ej mera kan blifva det.

Det var rörande att se den väldiga kamp som målade sig i den höge Carolinens anlete, då han räckte Gunhild sin hand. En tår trängde sig slutligen upp i det manliga ögat och firade der ömhetens första seger, medan den besegrade stolthetens dödsryckningar ännu skönjdes på läpparnes rörelser.

Men Gunhild mottog icke den utsträckta brodershanden. Hos henne reste deremot stoltheten upp hufvudet, under det likväl hjertats oändliga godhet hvilade i hennes blick.

— Jag tackar dig för den kärlek du nu visar mig. Jag vet huru stark den måste vara för att förmå dig till detta steg. Men på detta sätt kan icke en försoning oss emellan ske. Tror du mig ovärdig att vara din syster... nej afbryt mig icke, jag förstår hvad du vill säga... tror du mig ovärdig att vara en fröken Rosenfelt, så må jag heldre lefva förskjuten, än dagligen köpa din ömhet med hvad du tror vara en uppoffring af din ära. Jag kan ej begära att du skall tro mig nu, ty omständigheterna och min egen anklagelse tala emot mig; men en gång skall det

likväl blifva dig uppenbart, att jag icke vanhedrat ditt namn.

— Om du vore oskyldig, hvarföre skulle du icke kunna framdraga ett enda bevis derför?

I detta ögonblick trädde Henrik in i rummet. Vägledd af Gunhilds röst hade han gått dit direkte utifrån utan att passera det rum, hvaruti Maria befann sig.

Gunhild sprang emot honom, fattade hans hand och ledde honom fram till Carl.

— Här är ett bevis, som du ej skall kunna jäfva, — sade hon, — Henrik har begärt min hand. Tror du att hans finkänsliga hjerta, hans ädla väsende skulle vilja ega mig, om jag icke vore en ärlig qvinna.

Henrik tryckte henne till sitt hjerta, men öfver Carls panna drog sig ett svart moln.

— Gunhild! Gunhild! — sade han, djupt förebrående. — Jag kunde förlåta dig att du felat; jag kunde förlåta dig, att du ej eger mod att tillstå ditt fel, om det skedde blott för att ditt rykte ej skulle brännmärkas, men jag kan icke förlåta dig, om du dermed vill bedraga den, som bevisat dig så mycken godhet som Henrik; om du vill bedraga hans ädla lättrogenhet ända

derhän, att han, glömsk af sitt namn, skulle offra det för att skyla din skam.

— Nu är du grym, Carl; hård och orättvis i dina tankar. Gud, som skådar i mitt hjerta, är mitt vittne, att jag heldre skulle lefvande begrafvas i jordens djup, än våga att hvila vid Henriks hjerta, om icke mitt samvete sade mig att mitt hjertas låga alltid varit ren.

— Du fordrar bevis, — inföll nu Henrik. — Är icke hela hennes lefnad från den stund du så ovärdigt försköt henne bevis nog på hennes oskuld. Om hon varit prins Fredriks älskarinna, hvarföre skulle hon flytt honom, hvarföre skulle hon ända till detta ögonblick användt sin ytterste omsorg att kunna dölja sig för hans förföljelser.

— Jag känner icke huru hon tillbringat tiden sedan vi skiljdes.

— Men *jag* känner det; och skam nog för dig, att du icke derom underrättat dig. Dock du har trott dig handla rätt, och jag vill icke döma dig. Det är svårt att öfvertyga en klentrogen Thomas, då man icke kan låta honom känna med sina händer; men hör likväl på hela berättelsen om denna olyckliga händelse, jemför

dess minsta omständigheter med hvarandra, och jag tror du skall erkänna, att åtminstone lika mycket talar för, som emot henne, och att de bevis, som kunna styrka min berättelse, åtminstone skola uppväga dem, hvarpå du grundat dina misstankar.

— Gifve Gud, att så vore!

— Låtom oss begynna i början. Ett bref till Gunhild lemnades af en okänd hand i lilla Edvard Lombergs händer.

Henrik vände sig härefter till fru Lomberg, som hittills varit ett stumt vittne till dessa scener.

— Om er son är här, skall han kanske ännu erinra sig att så var förhållandet.

— Min lilla gosse är död — suckade modren.

— Är han död? — utropade Henrik, hvars minne af denna omständighet hastigt väcktes på Svedenborgs berättelse om hans samtal med den döde gossen, en sak som Henrik hittills alldeles låtit falla ur minnet, emedan han satte föga tro till svärmarens andesyner, sedan det första gripande intrycket deraf lagt sig.

— Egde han bland sina leksaker en liten bleckask, med dubbel botten i locket? — frågade Henrik vidare med stigande intresse.

— Ja, — svarade fru Lomberg förundrad. — Jag har den ännu förvarad i min resekista.

— Har ni undersökt locket sedan gossen dog?

— Nej visst icke; men hvad i Guds namn kan ni mena med allt detta?

— Jag vet icke sjelf, om det är någon mening dermed, men tag för roskull fram den lilla asken och se efter om der ligger någonting uti locket.

Den ifver, som Henriks ord röjde, väckte allas nyfikenhet och fru Lomberg skyndade sig att efterkomma Henriks önskan.

Der låg verkligen ett bref inneslutet i locket på asken.

Utan att öppna det, tog Henrik, nu fullt troende på Svedenborgs syn, brefvet och lemnade det åt Carl.

— Det var detta bref, — sade han, — som Edvard lemnade i Gunhilds händer. Läs det!

— Nej, Henrik, — sade Gunhild orolig. — Det är omöjligt; jag har sjelf brännt upp det brefvet; — men i detsamma kastade hon ögonen på utanskriften af det bref Carl tog i sin hand. Den stod tecknad med elddrag i hennes minne.

— Min Gud! — utropade hon, — hvilket

underverk! Det är verkligen samma bref; hvad betyder detta?

— Det betyder, att en god och allsmäktig Gud vakar öfver de oskyldiga, — svarade Henrik med en djup rörelse.

— Detta är mig ännu allt en gåta, — sade Carl. — Denna stil är mig bekant; jag har läst många general-ordres skrifna af samma hand. Det är general-adjutanten Siquiers.

— Riktigt, — fortfor Henrik. — Sannolikt är det också han som skrifvit brefvet, ty det var han som följde prinsen, då du träffade Gunhild flyende för honom. Det är han som verkställt det nedriga försöket att locka en ung oerfaren flicka med Carl den tolftes namn, som måste vara hvem som helst en borgen, att intet oädelt kunde vara å bane.

Medan Carl läste brefvet berättade Henrik för Gunhild och fru Lomberg hela sitt äfventyr hos Svedenborg och sökte tillika genom frågor vinna upplysning, huruvida icke denne på naturligt sätt erhållit sin kunskap om brefvet. Han erfor ock, att Svedenborg verkligen, kort innan Edvard dog, hade bott hos fru Lomberg i Christinehamn och stått särdeles väl hos gossen, men osannolikt

ansåg modren, att han skulle gjort honom något förtroende om brefvet, som han förtegat för modren.

Efter slutad läsning kände sig Carl uppskakad i sitt innersta. Han tviflade icke mera, att en snara varit utlagd för Gunhild, och han var icke den som klandrade, att hon åtlydt en befallning, som hon trodde komma ifrån konungen. Sträng emot sig sjelf, såsom han var emot andra, framställde sig nu inför hans samvete minnet af hans uppförande emot systern med de bittraste sjelfanklagelser. Ovan att uttrycka sina känslor kunde han på länge icke finna ord för sin ånger, men sin ödmjukhet visade han genom det ursprungligaste uttrycket derför. Han kastade sig på knä för Gunhilds fötter.

— Förlåt! Förlåt! — stammade han. — Men du kan icke förlåta en broder, som så lönat din hulda systerliga kärlek, att han först låtit dig svälta för sin egen skull i din barndom och sedan jagat dig från fädernehuset,

— Stig upp Carl, för Guds skull, — svarade Gunhild, — icke höfves det Carl den tolftes lifdrabant att ligga på knä för en qvinna. Allt är glömdt, och min förlåtelse har du aldrig sak-

nat. Det var ju mitt eget fel, som icke förr upplyst dig om sanningen.

— Dock ett sätt gifves, — ropade Carl och sprang upp, — att åtminstone till någon del försona mitt brott. Jag vill sänka stålet i landtgrefvens och hans tjenares äreförgätna bröst, och sedan dö!

— Sansa dig Carl, — afbröt Henrik. — Illa skulle du tjena din syster genom mord. Hon skall blifva hämnad nog genom det förakt, som skall träffa bedragarne, genom blotta upptäckten af deras falskhet. Gif mig brefvet och lofva mig att du lemnar Gunhilds rättfärdigande inför verlden åt mig ensam.

— Som du vill Henrik. Du har rätt att befalla i allt hvad som rör Gunhild och icke jag hennes ovärdiga bror. Du har varit för henne hvad jag bort vara, kanske mera än jag kunnat vara, ty himlen har begåfvat dig med ett ljusare förstånd. Kanske skall det lända mig till någon ursägt, att jag vid Gud icke begripit göra bättre än jag gjort, ehuru jag nu efteråt inser huru orätt det varit.

— Gör dig inga förebråelser, — sade Gunhild och smekte honom ömt, — utan gläd dig med din syster öfver den lyckligaste dagen i hen-

nes lefnad, då hon återvunnit sin bror och vet sig ega det ädlaste hjerta, som jag tror någonsin klappat i ett manligt bröst.

Vid dessa ord vände hon sig åter till Henrik; men hastigt påminte hon sig Maria, och hennes ömsinta hjerta förebrådde sig att så länge hafva lemnat henne ensam med sin sorg.

Hon skyndade in i andra rummet och fann Maria — sofvande.

Efter en till större del sömnlös natt, som förorsakats af nyheten om konungens död, hade Maria ytterligare blifvit utmattad af morgonens starkare sinnesrörelser, och den kroppsliga trötthet hade slutligen öfvervältigat den inre smärtan.

Gunhild kunde icke afhålla sig att le och gjorde med dörrlåset ett sakta buller. Hennes finkänsliga godhet låtsade icke märka Marias uppvaknande, och denna, som vid tankarnes återkomst kände sig helt flat öfver sin förtviflade kärleks medgörlighet, drog en djup suck och reste sig upp, liksom Gunhild hade stört henne i de svårmodigaste betraktelser. Samtidigt med lugnet hade likväl ock hennes hjertas naturliga godhet återintagit sin plats, och rodnande af blygsel tryckte hon Gunhilds hand, under böner om

förlåtelse för hennes vildsinta uppförande under smärtans första utbrott.

Under loppet af dagen, som våra vänner till större delen tillbragte tillsammans, upptäckte Maria, att Carl Rosenfelt var en vida vackrare karl än Henrik och innan aftonen var hennes största bekymmer, huru hon skulle kunna ställa sig djupt sorgsen en så lång tid, som hon ansåg behöfvas för att icke sjunka i Gunhilds aktning.

Prostinnan Lomberg, som hade någon aning om Marias tycke för Henrik, beundrade hennes själsstyrka och sjelfbeherrskning.

Carl Rosenfelt var den ende i sällskapet, som kände sig verkligt bedröfvad. Konungens död hade icke endast tillfogat hans hjerta ett sår, utan äfven afskurit hans bana för framtiden. Han visste icke hvad han mera skulle taga sig till; och de sorgliga betraktelserna öfver hans uppförande emot Gunhild, lägrade sig allt tyngre på hans sinne, ju vänligare hon visade sig emot honom.

Men Henrik och Gunhild voro verkligt lyckliga. Hos ingendera fann man likväl någon egentlig munterhet. De känslor som hos dem anslagits voro dertill alltför allvarliga. Man skulle

snarare i allmänhet ansett dem tankspridda, eller rättare sagdt tankfulla; endast då och då flög en hastig ljusning öfver deras anleten, som lät ana hela djupet af den sällhet de kände och som endast kan erfaras af två själar, som förstå hvarannan.

XIX.

Prinsen af Hessen.

»Hvad i sin period den högsta punkten sett
Plär också snart sitt förra intet röna.
Kung Carl vi nyss begrof'; kung Fredrik vi nu kröna,
Så har vårt svenska ur gått ifrån tolf till ett.»

CEDERHJELM.

Redan dagen efter konung Carl den tolftes död, hade hela den svenska arméen vid Fredrikshall erhållit ordres till återtåg. Detta var medlet, hvarigenom prinsen af Hessen tillvann sig soldaternas bevågenhet, under det han köpte befälets, genom en skändlig delning af krigskassan. Hertigen af Holstein, en yngling af Carl den tolftes anda, men utan hans kraft, rådde väl till krigets fullföljande, men öfverlemnade sig emedlertid åt en overksam sorg öfver förlusten af sin älskade morbror, och svenska hären var så uttröttad af kriget och dess vedervärdigheter, att äfven de som ogillade belägringens upphäfvande

och med blygsel sågo fienderna midt för deras ögon ödelägga de med så mycken möda utförda belägringsarbetena, likväl inom sig voro nöjda med denna sakens utgång, allenast deras egna samveten voro fredade från att hafva bidragit dertill.

Också kunde striden om thronföljden i Sverige, vid denna dagens slut, åtminstone inom arméen anses afgjord till prinsens af Hessen eller rättare sagdt hans gemåls fördel. Närmaste följden deraf var en god natt för prinsen, och efter en vederqvickande sömn, se vi honom nu bittida den följande morgonen lemna sitt sofrum vid Torpums herregård, nära Fredrikshall, för att intaga sin frukost och derefter makligt utsträckt på en soffa öfverlemna sig åt angenäma betraktelser öfver den lysande framtid, som log honom emot.

Fredrik var likväl icke egentligen äregirig. Han hvälfde inga vidtomfattande, inga herrsklystna planer i sitt hufvud. Han eftersträfvade en kunglig krona, icke såsom en girig sträfvar efter rikedom, för sjelfva sakens skuld, utan såsom en goddags-pilt, hvilken blott vill njuta af alla de behag, den kan medföra. De besvär-

liga regeringsomsorgerna ansåg han snart sagdt som en vinst att slippa och drömde sig i stället ett lif af praktfulla lustbarheter, midt ibland hvilka han med sin kungliga glans tjusade hofvets och landets döttrar, af hvilka Gunhild Rosenfelt såsom den skönaste äfven spelte sin role i hans drömmar.

En adjutant anmälde sekreteraren Håkansson.

— Jag har ingenting otalt med den karlen, — sade prinsen förtretad — och detta är icke min timma för uppvaktningar. Dock låt honom komma in. I dessa dagar är det nödvändigt att göra sig gemen.

Håkansson inträdde och stannade vid dörren ödmjukt bugande.

Fredrik, som älskade vackert folk, fixerade hans fula drag med ovilja.

— Ert ärende? — sade han torrt.

— General-adjutanten Siquier, gaf mig för någon tid sedan i uppdrag, att skaffa Ers Kongl. Höghet upplysningar om en fröken Rosenfelt. Jag har kommit hit för att fullgöra detta uppdrag.

Lika motbjudande som Fredrik fann det att hafva Håkansson till sitt hjertas förtrogne, lika

oemotståndligt retade likväl det antydda ämnet för samtalet hans nyfikenhet. Med den likgiltigaste ton, han förmådde antaga, svarade han derföre:

— Godt! Har ni funnit hennes vistelseort?

— Ja.

— Nåå?

— Ers Kongl. Höghet. Detta är en ömtålig sak. Tag icke onådigt upp, att jag gör upp mina vilkor innan jag redogör för hvad jag vet.

— En ömtålig sak? Era vilkor? Jag förstår er icke. Skrif er räkning, och den skall bli betald; men säg utan vidare omsvep, hvad ni vet.

— Eders Kongl. Höghets vilja är min lag. Fröken Rosenfelt är i lägret vid Tistedalen. Hon bor hos sina slägtingar fältprosten Lombergs, och är förlofvad med pagen baron Burguer von Ritterstein.

— Förlofvad, — skrek Fredrik ursinnigt, men hejdade sig genast och tillade med sin förra ton: — Hon behöfver då inte min vård. Har ni något mera att säga mig?

— Nej, icke nu. Men jag skulle haft mycket, om Ers Höghet satt en gnista förtroende till sin underdåniga tjenare.

— Huru vill ni begära, att jag skall hafva förtroende för en person, som jag icke känner. Gör er förtjent af mitt förtroende och ni skall hafva det.

— Med Ers Höghets nådiga tillstånd vågar jag tro, att jag redan i den delen gjort något. Det har icke varit en så alldeles lätt sak, att taga reda på denna fröken, som under ett obekant namn hos ett fattigt borgarefolk i Stockholm dolt sig för Ers Höghets blickar.

— Hvarföre skulle hon behöfva dölja sig för mig?

— Ers Kongl. Höghet!

— Säg ut hvad ni menar.

— Jo derföre att denna flicka är rädd om sitt rykte, och sedan hon en gång blifvit förskjuten af sina slägtingar för Ers Höghets skuld, skulle all gemenskap med Ers Höghet i verldens ögon satt en fläck på hennes rykte.

— Hvad säger då verlden nu om henne?

— I början, efter det lilla uppträdet vid Christinehamns grindstuga, ansåg man henne för Ers Höghets älskarinna; men då detta sedermera icke bekräftat sig, börjar man att undra och vet icke rätt hvad man skall tro. Men.... jag

ber ännu en gång om nåd för det jag talar så dristigt,.... jag fruktar, att om baron Burguer nu åtager sig hennes sak, blir den icke framställd i den fördelaktigaste dager för Ers Höghet.

Prins Fredrik började gå af och an öfver golfvet.

— Det är verkligen ledsamt, — sade han glömmande sitt sällskap. — Jag har icke handlat ädelt emot denna flicka, och straffet kommer nu. Uppdagandet af detta äfventyr i detta ögonblick kan skada mig mycket.

— Naturligtvis, — fortsatte Håkansson — söker hennes blifvande man, att så högljudt han kan förkunna hennes oskuld, och i de mörkaste färger utmåla de förföljelser hon utstått.

Fredriks oro ökades. Han blef helt varm, och svettdropparna trängde sig fram på hans panna.

Håkansson teg en stund, till dess han ansåg thermometern hafva stigit högt nog. Då yttrade han:

— Såsom en trogen tjenare djerfves jag derföre bedja Ers Höghet, att för sin egen skuld ställa denna sak till rätta.

Fredrik stannade hastigt och såg på Håkansson.

— Och tror ni väl att detta numera är möjligt?

— Det gifves ett sätt, men, efter min tanka, också blott ett enda.

— Och det vore?

— Det är att verkligen göra fröken Rosenfelt till er älskarinna.

— Det vore ju att förvärra det onda, då blotta försöket redan kan skada mig så i allmänna tänkesättet.

— Hvarför skadar försöket Ers Höghet? Jo derför, att det varit riktadt emot en aktningsvärd fröken. Men om nu denna fröken skulle upphöra att vara så aktningsvärd; icke räknar verlden så strängt med en liten vanlig kärleksaffär.

— Ni har icke så orätt; ... men hvad båtar det? Ni känner icke fröken Rosenfelt, hon är icke såsom andra unga flickor, utan kall och oböjlig. Dessutom, om hon är på väg att göra ett godt parti, så är det ju dåraktigt att tro sig kunna beveka henne.

— Visserligen har det numera sina svårigheter. Jag hade likväl gjort upp en plan, som

det var min mening att underställa Ers Höghet; men det är kanske bäst att låta hela saken falla. Ers Höghet är stark nog för att stå emot en sådan stöt af förtalet.

— Nej, säg icke så. Man bör aldrig göra sig säker. Och dessutom ... vore er plan utförbar, så skulle jag af många skäl önska genomdrifva den. Låt mig höra.

— Välan. Jag förutser att Ers höghet skall finna många inkast och anmärkningar, men jag tror, att en del af dem skola förfalla, om Ers Höghet täcktes tillåta mig utveckla min plan till slut, och att Ers Höghet då skall erkänna, att det gifves intet annat sätt att komma till det åsyftade målet. — Jag känner fröken Rosenfelt. Hon är icke så kall och oböjlig, som Ers Höghet tror. Endast under loppet af detta sista år har hennes hjerta klappat varmt, ja lidelsefullt för tre olika personer. Den förste var Salig Hans Maj:t, och jag tillskrifver Ers Höghets otur med henne endast denna dåraktiga känsla, som för tillfället bemäktigat sig hela hennes själ. Den andra var Ers Höghets underdåniga tjenare, som står här. Ers Höghet drar på munnen, då jag säger det, men jag skulle likväl med vittnen

kunna styrka, att hon ännu i detta ögonblick varit min trolofvade, om icke en äldre barndoms böjelse för denna Burguer, som länge varit bortglömd, åter hastigt flammat upp. Han är nu som sagdt den tredje inom året! Man gör således orätt uti att anklaga hennes hjerta för någon hårdhet, men hvad denna qvinna eger i mera än vanlig grad, är ömtålighet om sitt rykte. Det är denna slags skygghet, som man oftast finner hos de starkast passionerade själar. Den som vill vinna henne, måste derföre först och främst ställa så till, att hon i den delen ingenting har att frukta; och Ers Höghet skulle sannolikt ej misslyckats, om Ers Höghet ej härutinnan felat.

— Ni tyckes ganska grundligt hafva studerat hennes karakter, men ännu har jag ej hört ett ord om den utlofvade planen.

— Hvad jag sagt har varit nödvändigt för att sätta Ers Höghet i tillfälle bedöma den grund, hvarpå hvarje plan emot henne måste byggas med hopp om framgång. Mitt förslag är i korthet detta. Ers Höghet utfärdar en generalordre för mig att vid återtåget ur Norrige besörja om alla härens följaktige fruntimmers transport. På sådant sätt kan ingen misstanka väckas, och jag

sättes i tillfälle att skilja fröken Rosenfelt från baron Burguers beskydd, hvilken dessutom torde få särskilda ordres att följa någon corps. Under den allmänna villervallan finner jag lätt tillfälle att afskilja vår fröken från de andra fruntimren, och en gång i mitt våld, då hon ser sig ensam i fiendeland, der hon vet, att jag kunde låta henne försvinna och qväfva alla misstankar blott med en uppgift att en fiendtlig patrull skjutit henne eller tagit henne till fånga, — i denna belägenhet skall hon låta föreskrifva sig hvad som helst. Men man får ej tänka blott på ögonblicket, utan äfven på framtiden och göra sig försäkrad, att hon ej gör allarm, då hon en gång återkommer till Sverige och kan träffa de sina. Hennes hjerta kan endast vinnas småningom, men hennes mun måste bindas genast. Detta kan endast ske genom att fästa henne med oupplösliga band, som af ingen klagan kunna slitas, men som tillika gifva henne en aktad ställning i samhället. Korteligen. Genom löfte om ett godt pastorat, och genom hotelser vid er onåd förmår Ers Höghet en prest att redan denna afton viga henne med mig.

— Med er!

— Med mig. Jag måste sednare, men ännu i afton resa åter till Stockholm och anförtro min hustru i Ers Höghets vård under resan efter; och Ers Höghet förlänar mig sedan så snart sig göra låter ett adeligt namn, på det jag må kunna föra min fru på hofvet. Hvad säger Ers Höghet om denna anläggning?

Fredrik gick några slag innan han svarade.

— Den är minsann sinnrik nog. Jag finner den verkligen förträfflig och vill blott i en enda omständighet göra en liten ändring. Det vore synd att besvära er med att vigas vid fröken Rosenfelt; jag vill i stället göra det sjelf.

— Ers Höghet! — utropade Håkansson med oförställd förvåning, då han märkte på tonen, att prinsen icke skämtade.

— Det förvånar er?

— Ja i sanning. Ers Höghet är ju redan förmäld.

— Har ni icke hört talas om att furstar äfven kunna förmäla sig till venster.

— Men för Guds skuld besinna Ers Höghet, hvilken förargelse sådant skulle väcka.

— Naturligtvis skulle detta hållas hemligt.

— Då skulle det åter icke medföra åsyftad verkan på fröken Rosenfelt. Ett hemligt giftermål skulle icke rättfärdiga henne i verldens ögon. Och hon kan uppoffra allt, men icke sitt rykte.

— Jag är rädd ni misstager er deruti. Min tro är, att hon fruktar mera sitt eget samvete än verldens omdöme.

— Hvad är väl samvete, Ers Höghet, annat än presternas namn på fruktan för verldens omdöme; men om det verkligen skulle finnas ett sådant samvete, som Ers Höghet menar; skulle det väl lugnas genom ett giftermål med en förut gift man?

— Åtminstone lika mycket som genom ert förslag; och utan egenkärlek smickrar jag mig, att hon heldre skall gå in på mitt. Men, som sagdt är, i allt öfrigt går jag in på ert, adelskapet inberäknadt.

Håkanssons bestörtning och raseri öfver denna oväntade vändning af hans plan voro outsägliga, då han fann att prinsen på intet vilkor ville afstå derifrån. Hans afsigt hade nemligen endast varit att genom blå dunster förskaffa sig prins Fredriks hjelp att tvinga Gunhild till ett giftermål med sig, och han viste nog, att han sedan skulle kunna

skylla på Gunhilds bestämda nekande att foga sig efter prinsens önskan. Genom prinsens förändring skulle han sjelf gå miste om det rof han fångat. Likväl vågade han icke gifva sina känslor luft eller vägra att utföra prinsens önskningar, dels emedan prinsens onåd i denna tidpunkt kunde blifva honom högst farlig och dels emedan företaget, äfven efter dess förändrade plan, alltid skulle gifva honom hämnd både på Gunhild och Henrik.

Han fogade sig således efter nödvändigheten och uppgjorde närmare omständigheterna för sakens utförande. Prinsen skref sjelf de nödiga ordrerna, och sedan man slutligen öfverenskommit om stället, dit Gunhild skulle föras, tog Håkansson afsked och ilade bort.

Prins Fredrik såg särdeles lifvad ut efter hans bortgång, och gick ännu en stund fram och tillbaka, gnolande på en munter tysk visa, innan han befallde fram sin ridhäst för att begifva sig till lägret.

Okunnig om dessa anslag, hade emedlertid Henrik och Carl Rosenfelt öfverenskommit att

följa Gunhild hem till Beneborg. Vid middagstiden hade Henrik begifvit sig bort för att anskaffa en vagn, och medan Gunhild jemte Hufig och hans dotter i skymningen voro som bäst sysselsatte med inpackningen af deras saker, hördes ock verkligen ljudet af hästar och vagnar, som stannade utanför porten. Men i stället för Henrik, som väntades, inträdde en under-officer, som höfligt tillkännagaf, att han i anseende till arméens skyndsamma uppbrott fått befallning, att ofördröjligen på sina medföljande trossvagnar afhemta samtliga fruntimren, för att i säkerhet föra dem ur det fiendtliga landet.

Fru Lomberg och Maria voro förtjusta öfver denna artiga omtanka och Carl Rosenfelt hade icke heller någonting deremot att invända. Endast Gunhild var icke nöjd, egentligen derföre, att hon icke visste hvad Henrik tänkte om saken. Hon bad derföre att åtminstone få dröja till dess han kom hem, men under-officeren förklarade, att han icke vågade afvika från de bestämda föreskrifter, som blifvit honom gifna, och Carl försäkrade henne, att det icke lönade mödan att göra vidare invändningar. I stället lofvade han att invänta Henrik, och med honom komma

efter, så att de kunde åter träffas vid den första stationen, hvarpå under-officern uppgaf namnet.

I största hast blefvo sakerna lastade på de båda vagnarne, och under-officern anviste fru Lomberg och Maria att taga plats i den främsta samt Gunhild ensam i den eftersta, hvilken var mindre men något beqvämare än den andra.

Gunhild föreslog, att hon och Maria skulle i stället åka tillsammans i den främsta, men icke en gång detta medgaf den obeveklige föraren, som uppgaf, att hans ordres innehöllo, att fröken skulle hafva den bättre vagnen, och då de i alla fall skulle följas åt, tyckte han att intet skäl fanns till en ändring deruti.

Gunhild intog då sin plats vid sidan af en körsven insvept i en tjock vargskinspels, som tillika med den neddragna mössan helt och hållet dolde hans utseende vid den skumma belysningen.

Sedan en trupp ryttare af omkring tjugo man ryckt fram och såsom eskort fördelat sig till hälften framför och till hälften efteråt på något afstånd, så satte sig tåget i rörelse.

En kall vintervind hven öfver fältet, himlen hotade med urväder och vagnarne skakade

häftigt emot den frusna marken. Allt föreföll Gunhild otrefligt. Icke ett ord vexlades emellan henne och hennes ledsagare på vagnen, förr än de lemnat de spridda kojorna, som omgåfvo utfartsorten, och kommit ut på en fri plats. Men då, efter att med en hastig blick öfvertygat sig, att ingen var nära, vände han sig åt henne, kastade tillbaka sin pelskrage och sköt upp mössan, under det han med en bekant röst, som kom blodet att stelna i hennes ådror, utropade:

— Fröken Gunhild! känner ni mig?

Det var Håkansson, ehuru han i sin nuvarande drägt mera liknade ett af skogens vildaste djur än en menniska.

Då Gunhild icke svarade, fortfor han.

— Mins ni hvad jag sade, då vi sista gången talades vid. Jag sade, att ni skall blifva min, eller er lott blifva värre än döden. Jag ämnar nu hålla mitt ord. Redan denna afton skall ni för evigt tillhöra mig eller prins Fredrik.

Håll, olycklige! Jag följer er intet längre.

— Gör gerna buller; det hjelper er föga, om ni med era rop nu skulle kunna sammankalla hela den svenska hären, så skulle ingen af dem — icke en gång Henrik Burguer von Rit-

terstein våga att räcka ut en arm för att rädda er, ty det är på prinsens befallning ni här föres, och prinsen är nu Sveriges verklige konung.

— Svenskarne skola icke tåla nidingsverk, ej en gång af sin konung.

— Sakta, sakta; ännu har han ju icke gjort er något ondt. Der är ju blott en huld omvårdnad han visar er att föra er i säkerhet. Men lita på mig, innan ni får verklig orsak att klaga, blir ni förd till ett ställe, derifrån edra rop icke skola höras.

— Man skall icke våga det.

— Hvad vågar man? Det finnes väl någon ed, hvarmed man kan binda er tunga, och om ni skulle vägra att aflägga den...

— Ja, jag vägrar.

— Så skall en dolk eller en pistolkula binda tungan ännu säkrare. Kom ihåg, att vi äro i fiendens land, och att han gör beständiga utfall. Man behöfver blott kasta ert lik på marken, så skola åtminstone icke svenskarne göra någon undersökning om ert dödssätt.

— Och det är *ni*, som gillrat denna snara, som ämnar mig ett sådant öde.

— Ja, jag nekar det icke; men det är också jag, som vill rädda er derutur, om ni vill blifva min. Jag vet, att ni afskyr mig, och likväl fordrar jag, att ni skall älska mig. Ni kan det om ni vill. Det är sannt, att jag är en skurk, om ni mäter mig med samma trånga mått, som vanliga menniskor. Små själar begå små felsteg. Men en kärlek så stark, så mäktig, som den jag känner för er; hvad tror ni den bryr sig om dessa lumpna skrank, som den menskliga småförnuftigheten uppdragit emellan rätt och orätt. Det finnes ingen gerning så nedrig, intet vågstycke så stort, som jag icke skulle våga för att ega er. Men älska mig! Låt oss fly in i Norrige. Vi skola välja en liten leende dal emellan skyhöga fjellar till vår bostad; och ni skall finna mig from som ett lamm. Ni skall se mig afsvära ära och makt, ja sjelfva hämnden öfver mina fiender, blott för att helga mitt lif åt er. Ni skall göra mig till en god menniska; för er skull skall jag tro på en Gud. — Gunhild, känn er sjelf rätt. Det är för en sådan kärlek er höga starka själ är skapad.

Gunhild hade under det Håkansson talade oförmärkt lossat banden, som tillhöllo hennes kappa

och satt färdig att afkasta den och hoppa ur vagnen, men det låg i Håkanssons ord någonting stort, liksom i hans fulhet någonting starkt, som för ögonblicket fängslade henne och förmådde henne att gifva honom ett svar innan hon försökte att rymma.

— Fåfängt söker ni att öfvertyga mig, att ni hyser för mig en verklig kärlek. De största ansträngningar för att med våld röfva den man älskar, bevisa icke så mycken styrka i kärlek, som den minsta *försakelse*. Försaka mig, sök att vinna min aktning, och jag skall tro, att ni älskar mig.

— *Försaka?* Nej det kan jag ej. Men huru kan ni våga dagtinga med mig. Darrar ni icke för ert öde? Der borta vid korsvägen tar jag af till venster och skiljer er från ert sällskap. Passera vi den punkten, innan ni gifvit er åt *mig* så är ni förlorad, antingen det gifves en Gud i himmelen eller icke.

Med ett lätt hopp stod Gunhild på backen och sprang hastigt, som en jagad hind, emot ryttarne som följde efter, på ett par stenkasts afstånd.

— Beskydda mig! — ropade hon till anföraren, — man bedrager mig och vill förderfva mig. Följ mig tillbaka, eller låt mig ensam få vända om.

— Sansa er, min fröken — blef svaret. — Ingen menniska vill er något ondt, vi äro tvärtom befallda att sörja för er säkerhet.

— Ni känner då icke denna nedriga menniska, som körde för mig, han vill skilja mig ifrån mitt sällskap.

— Det är Hans Kongl. Höghets befallning, och sker endast för att öfver natten skaffa er en bostad mera värdig er adliga rang.

— Men jag *vill* icke skiljas ifrån dem.

— Det gör mig ondt, att jag icke kan foga mig efter er vilja, men ni känner, att en krigare måste lyda sina förmäns befallningar. Var emedlertid lugn; intet ondt skall hända er.

Håkansson, som icke kunnat lemna hästarne, hade vändt med vagnen och höll nu bredvid Gunhild.

— Vi hafva ingen tid att förlora, — sade han. — Sitt upp min fröken, och tvinga mig ej till obehagliga åtgärder.

— Nej jag åker icke med er.

— Herr sergeant! Ni känner edra ordres. Lyft henne upp på vagnen och låt en af ert manskap komma hit och hålla henne qvar.

Denne befallde verkligen två af sitt manskap att sitta af för att fullgöra Håkanssons önskan, då i detsamma tvänne nya ryttare anlände i starkt traf.

— Henrik! — utropade Gunhild hänryckt och stod ögonblicket derefter vid sidan af hans löddriga häst.

Han hade hemkommit till Lombergs qvarter straxt efter familjens afresa och genast tillika med Carl satt efter dem.

— Gud vare lofvad, att du kom, — fortfor Gunhild. — De vilja bortsläpa mig med våld. Det är Håkansson, som åker der.

— Hvilka ären j, — frågade Henrik med vrede, — som vågen hota en svensk fröken med våld?

— Här är icke fråga om våld, herr baron, — svarade höfligt underofficern, som tycktes igenkänna Henrik. — Fröken har sjelf godvilligt följt oss, och det var först nu, hon hoppade af vagnen och vill tillbaka. Ni finner, att vi icke kunde lemnat henne ensam här, äfven om vi ej haft

bestämda ordres att föra henne till uppgifvet ställe.

— Hvad hafven j för ordres?

— Att eskortera samtliga de svenska fruntimren i lägret genom fiendtliga landet. Och förlåt mig herr baron, men mig tyckes, att en sådan omvårdnad borde vinna snarare tacksamhet än motstånd.

— Nå väl, min bästa herre. Fröken Rosenfelt är tacksam för er goda vilja, men hon behöfver icke er hjelp.

— Herr baron. Jag kan icke vika från mina ordres.

— Hvem har gifvit dessa ordres?

— Hans Kongl. Höghet, svenska arméens generalissimus.

— Han eger ej någon rätt att befalla öfver fröken Rosenfelts personliga frihet. Hon hörer ej till svenska arméen.

Alla häpnade öfver dessa ord, som man tyckte innebära ett slags majestätsbrott, och sjelfve Carl Rosenfelt darrade för tankan på ett subordinationsbrott.

Håkansson reste sig nu upp i vagnen och framsträckte ett papper.

— Nå, så måtte *ni* då åtminstone höra till svenska arméen. Här är en ordre skrifven af Hans Kongl. Höghets egen hand, som befaller er att genast inställa er vid general Dükers brigad.

— Ni misstager er, herr Håkansson, — svarade Henrik, — såsom salig konungens page, står jag icke under prins Fredriks befäl, och tar ej eller emot ordres af honom. Ni kan stoppa dem på er och återlemna dem vid tillfälle.

— Men besinna hvad ni gör, herr baron, — inföll underofficern, — kom ihåg att Hans Kongl. Höghet i detta ögonblick är icke blott arméens, utan hela landets högste styresman.

— Jag erkänner icke det. Till dess Sverige eger en lagligen utkorad konung eller drottning är det rikets råd och ingen annan, som eger föra styrelsen i riket. Visa mig en befallning af dem och jag lyder, eljest icke.

Anföraren såg frågande på Håkansson, hvilken icke syntes mindre tvehågsen, men slutligen vände sig till Gunhild med följande ord:

— Min fröken, om ni sätter något värde på denna mannens lif, så förmå honom att afstå från sitt högförrädiska tal. Han har derigenom redan mångfaldigt förverkat sitt hufvud. Men vi

vilja låtsa som vi icke hört hvad han sagt, allenast ni godvilligt följer oss och han aflägsnar sig.

— Jag skall aflägsna mig, — svarade Henrik, — men i sällskap med henne.

— Sätt henne upp på vagnen sade Håkansson till ryttarne.

De båda afsuttna ryttarne rustade sig dertill.

— Den första, som vågar upplyfta sin hand emot henne, skjuter jag för pannan! — skrek Henrik och spände sin pistol.

Carl Rosenfelt sade härvid intet, men hans hand grep om fästet på slagsvärdet, och de angripande ryggade tillbaka kanske mera för hans fruktansvärda blick, än för Henriks ord.

Den sistnämnde begagnade ögonblickets stillhet för att tilltala ryttarskaran.

— Besinnen hvad j förehafven, godt folk, — sade han, — man vill bedraga er att utföra en skändlig gerning. Eller tron j, att man skulle förfara på detta sätt om fråga vore endast att lemna fröken Rosenfelt skydd? Hvarföre skulle man då skilja henne från sitt sällskap; hvarföre skulle man då gifva henne en förklädd bedragare till kusk; hvarföre skulle man så ifrigt vilja aflägsna oss hennes anhöriga? Nej, afsigten är att röfva

från mig min trolofvade; och era svenska hjertan skola icke låna sig till en sådan låghet.

Befälhafvaren för den lilla truppen vände sig till Håkansson och sade:

— Min instruktion innehåller, att jag i oförutsedda fall, skall begära edra föreskrifter.

Håkanson var synbart villrådig, om han skulle våga fullfölja sitt företag längre.

— Jag gifver er ännu ett ögonblick att besinna er, om ni vill lyda eller dö, — sade han till Henrik.

— Det är ni sjelf, som tyckes behöfva besinningstid, — svarade denne lugnt.

— Hugg ned honom! — ljöd nu Håkanssons stämma befallande, men icke utan osäkerhet.

Ingen af manskapet rörde sig. En af dem höjde sin röst.

— Der borta ser jag Hans Kongl. Höghet rider sjelf med sitt följe. Vi vilja af hans egen mun höra om det är hans vilja, innan vi utföra en sådan gerning.

Håkansson hade icke hört dessa ord förr än han lemnade vagnen och skyndade emot prinsen.

— Min Gud, hvad skall det väl blifva af oss! — snyftade Gunhild.

— Frukta intet Gunhild, — tröstade henne Henrik. — Jag känner prinsens ställning. Han skall icke våga röra ett hår på våra hufvuden sedan saken fått en sådan offentlighet; ty han vet att han äfventyrar sin krona, genom ett på en gång så laglöst och upprörande förfarande, som ett våld emot våra personer. Emot sin vilja skall han nödgas nu blifva vår beskyddare.

Håkansson återvände snart, skärande tänderna af en illa kufvad ilska. Honom följde prins Fredrik med de sina, och då han framkom till stället, yttrade han med den förbindligaste artighet.

— Man har alldeles missförstått min befallning, om man tillfogat er något obehag, eller velat bortföra er, min fröken, emot er vilja. Min önskan var endast att kunna tjena er genom det skydd jag var i tillfälle att lemna. Jag visste icke, att ni var omgifven af edra anhöriga, och sålunda ej behöfde det. Emedlertid kan det ju ej skada, att några man följa, emedan vägen ej är fullkomligt säker för fiendtliga patruller. Jag ställer denna lilla styrka under baron Burguers befäl, äfvensom vagnen till er disposition. Sekter Håkansson torde vara af den godheten att följa oss.

Lefve Hans Kongl. Höghet Prinsen af Hessen! — ropade en röst ur ryttarskaran, och hela truppen instämde med ett lifligt hurra.

Prinsen tackade vänligt och aflägsnade sig åter.

En ryttare satte sig upp på vagnen för att köra för Gunhild, och Håkansson fick taga hans häst för att följa prinsen, men måste innan han kom på väg lida mycken smälek.

Då han kom för nära en af ryttarne, gaf denne honom med låtsad våda ett risp af sin sporre öfver näsan; en annan skämtade öfver att han väl hört talas om ulfven, som dolde sig i fårakläder, för att synas frommare, men att Håkansson för samma ändamål dolt sig i ulfvakläder, och då Håkansson ändtligen kom upp på hästryggen helsades han af en munter skrattsalfva, som otvunget framkallades, af den löjliga figur han gjorde såsom ryttare i vargskinnspelsen.

Utan att med ett ord bemöta hånet red han i sporrstreck bort.

Våra vänner fortsatte derefter resan, utan andra äfventyr än de besvärligheter, som voro

förenade med hvarje resa inom Sverige vid denna tid. Carl Rosenfelt förde Gunhild till Beneborg, men Henrik skiljdes ifrån dem i Nerike och tog vägen till Stockholm, dit han begaf sig dels för att göra Håkansson oskadlig, hvilken han visste eljest skulle fortsätta sina stämplingar, dels för att i tid besvärja de stormar prins Fredrik oaktadt sin artiga yta kunde inom sig vara hågad att uppväcka emot dem, samt slutligen för att i denna afgörande tidpunkt strida för fäderneslandets sanna väl, hvartill han kände sig ega större förmåga i hufvudet än i armen.

XX.

Henriks hemkomst.

»Si au milieu de ma course, je venais à heurter quelque idée, je la suivais, ou elle voulait me conduire, si bien que, du bout de l'Ocean, je rebroussais subitement jusque sur le pré voisin, ou sur la manche de mon habit.»

R. TÖPFFER.

Mera än ett halft år förflöt, innan omständigheterna tillåto Henrik att lemna Stockholm, och först under högsommaren återfinna vi honom, en het Juli-morgon, på vägen emellan Nyköping och Stjernholm, ensam, med sin trogna gångare vänd emot det älskade hemmet, som Henrik icke sett sedan han första gången skildes derifrån för att kasta sig ut i verldshvimlet. Väl var tidrymden sedan dess jemförelsevis obetydlig, men så stora förändringar hade derunder föregått, utom och inom honom, att han tyckte sig hafva varit borta alltsedan han var en späd gosse.

En lågväxt furuskog stängde ännu åt alla sidor utsigten, men väl hundrade gånger flögo Henriks tankar den trötta hästen i förväg, följande den välbekanta vägens alla krökningar och drö-jande vid hvarje kulle, hvarje buske, som snarare kunde vara vissnad eller utgången i verkligheten än i Henriks minne. Den långa raka alléen, som ledde till Stjernholm, tillryggalade hans tanke på detta sätt, så fort som hans häst flyttade fram den ena foten, oaktadt nästan hvarje träd deruti i sin ordning föresväfvade honom; men vid afvägen till Beneborg stannade han, redan i tankan villrådig hvarmed han först skulle låta sin fantasi frossa, antingen återseendet af Gunhild eller sin ankomst till Stjernholm.

Men fantasien är en roman-författare, som ehuru den alltid låter sin läsare på förhand ana slutet, likväl gerna gömmer det bästa till sist, och fastän Gunhilds bild i bakgrunden oupphörligt sväfvade för Henriks själ, fortsatte han likväl i tankarne först vägen till Stjernholm, liksom han fann, att han måste göra i verkligheten.

Redan tyckte han sig passera förbi stallet och såg kusken i dörren, undrande hvarför icke Måns var sin herre följaktig till hemmet. Sedan

Henrik berättat, att han måst lemna Måns i Nyköping, emedan hans häst var uttröttad af den hastiga ridten från Stockholm, släppte han likväl icke kusken med mindre än att han följde Henrik med sina blickar, sedan han ridit förbi och bakifrån beundrade huru väl Henrik satt till häst och huru mycket han lagt ut i bredd öfver axlarne.

Han passerade sedan fram emellan de täta häckarne och såg redan genom spjälarne till staketet på gården några vänliga ansigten blicka emot sig ur fönstren, men likväl icke sin faders, som väl genom bref blifvit underrättad om hans ankomst, men omöjligen kunde vänta honom så tidigt på dagen. Genom några kraftiga språng uppför trappan, lyckades han att förekomma hvarje förberedelse och öfverraskade sin far just vid frukostbordet. Kanske hade Henriks hungriga mage sin del i valet af ett sådant ögonblick för det efterlängtade mötet emellan far och son. Åtminstone uteglömdes icke, såsom en detalj i taflan, en ganska smaklig anrättning, grupperad kring en stor filbunke.

Efter den första helsningen, som med all sin hjertlighet icke kunde ske utan en viss beräk-

nad högtidlighet, visste Henrik, att hans far genast skulle kasta sig in på politiken och vilja höra nyheter från Stockholm, dit han sjelf längesedan skulle begifvit sig för att deltaga i alla planritningarne för den nya samhällsbyggnaden, om icke en envis podager hindrat honom derifrån. Henrik uppdrog då för honom en berättelse om ställningen i landet, sådan han uppfattat den. Han beskref huru alla, med friheten på tungan, endast sträfvade att tillrycka sig sjelfva makten. Ingen ville sjelfmant gifva efter något till dem, som voro under honom, men väl sträfvade den högre adeln att försvaga konungamakten, den lägre adeln att komma till samma rättigheter med den högre, samt de ofrälse ståndеn att upphäfva hela adelns företräden, under det de enskilda medlemmarne af dessa korporationer inbördes voro splittrade med nästan ännu mera bitterhet, och sökte hvar och en att komma upp på den andras bekostnad. Politiken, från att vara en kronans fredlysta tillhörighet, hade blifvit i i hast upplåten till en allmänning, på hvilken alla trängdes för att deraf för egen del draga den största möjliga vinst. Intet parti fanns så fullkomligt oegennyttigt, så rent fosterländskt,

att Henrik ville svärja dess fana, men då alla så småningom ordnade sig till partier, kunde han icke ensam uträtta något och ofta hade han måst uppoffra sin egen öfvertygelse om fäderneslandets sanna bästa, och göra medgifvanden till andras åsigter för att vinna något, heldre än förlora allt. Detta hade gifvit Henriks fredliga själ afsmak för det offentliga lifvet, och ju tydligare han insåg att det onda kom till största delen deraf, att alla ville blifva statsmän, ju lifligare kände han hågen växa att sjelf draga sig tillbaka och blifva en af dessa »stilla i landena», på hvilkas dygder folkets lycka i sin grund hvilar.

Sedan Henrik genom framställningen af dessa sansade åsigter ökat det angenäma intryck hans återseende väckt hos fadren, tänkte han genast begagna det gynnsamma tillfället för att utbedja sig fadrens tillåtelse till hans trolofning med Gunhild Rosenfelt, derom han hittills icke vågat gifva fadren förtroende. Han anade att ett moln härvid skulle draga sig öfver fadrens panna och att den lilla lifliga mannen skulle springa upp från sin stol samt med kraftiga både ord och åtbörder förehålla Henrik, att han, en Burguer von Ritterstein, kunde vilja ingå förbindelse med en

fröken, om hvilken man haft åtskilligt att säga. Men Henrik såg också i andanom den lugna hållning, med hvilken han skulle möta alla inkast af denna art, och ådagalägga att Gunhilds ära blifvit fullkomligen återupprättad i allmänna omdömet.

Han skulle nemligen berätta, huru han en dag begifvit sig att uppsöka Siquier för att ställa honom till ansvar för det bref han skrifvit till Gunhild i Carl XII:s namn. Anländ till det hus hvaruti Siquier bodde, fann han utanför på gatan en folksamling och såg midt i hopen en halfklädd mansperson med ett blekt, förvirradt utseende, hvilken under alla tecken till sinnesyrsel framstammade brutna ord, som med den största begärlighet uppfattades af de kringstående. Kommen närmare igenkände Henrik i denna person just den han sökte. Han fann således att i detta ögonblick hans ärende ej kunde uträttas, men dröjde likväl af nyfikenhet.

— Nå! — utropade den sjuke, efter en stunds uppehåll. — Hvarföre gripen j mig icke, och kasten mig i det djupaste af alla edra fängelser. Ansen j kanske icke, att ett konungamord är tillräckligt att göra mig saker till döden? Veten då,

att jag gjort mycket annat ondt. Är det ingen af eder, som känner fröken Gunhild Rosenfelt? Det var jag som i konung Carls namn befallde henne inställa sig i grindstugan vid Christinehamn för att locka henne i prins Fredriks armar,.... det var jag som intalade honom mod, då han skyggade tillbaka för nedrigheten,... det var jag som utspridde att hon fallit, som svärtade hennes rykte och gjorde henne olycklig och förskjuten af de sina, ehuru en renare Guds engel aldrig vandrat på vår jord. Räknen j också detta för ingenting? Nej, binden mig... Döden mig!

På detta sätt rasade den olycklige emot sig sjelf, till dess att han af några polisbetjenter blef åter införd i sina rum, i hög tid, ty den ständigt växande folkmassan hotade att slita honom i stycken, såsom af egen bekännelse förvunnen, att hafva varit delaktig i Carl den tolftes död. Förgäfves sökte man att lugna dem. En läkare talade ut genom fönstret och försäkrade att icke den ringaste betydelse låg uti denna feberyrsel, som var ganska vanlig i sjukdomar af den art, hvaraf hans patient led. Ingen trodde honom; man tillskref hans onda samvete och icke sjukdomen dessa ord, som hvar och en djupt fäste

uti sitt minne, och hvilka snart som en löpeld flögo från mun till mun genom hela staden.

På intet sätt skulle sålunda Siquier kunnat gifva Gunhild en mera lysande upprättelse, hvarpå Henrik skyndade sig att taga fasta, derigenom att han styrkte Siquiers berättelse om Gunhild med sjelfva brefvet, som han visade för flera personer, bland andra för sin gamle beskyddare gref Arwid Horn. Denne herre, i hvars förmak Henrik mången gång måst vänta, medan han gjorde bön med sitt tjenstefolk, hade likväl icke lagt de verldsliga beräkningarne å sido, och som förhållandet emellan honom och hofvet redan börjat att blifva spändt, var hela denna sak ett ganska välkommet medel för honom att i någon mån nedsätta prinsens anseende. Han lånade Siquiers bref af Henrik. Hvad han gjorde med det, visste icke Henrik, men inom kort var en sannfärdig berättelse om hela förloppet allmänt såväl spridd som trodd, och det skamliga deruti återföll på de sannskyldige.

Deremot studsade gref Horn, då Henrik omtalade sin plan att anställa rättegång emot Håkansson, och den ifver hvarmed Horn afrådde Henrik från ett sådant steg, utan att uppgifva

något enda giltigt skäl, kom slutligen Henrik att misstänka, det Horn fruktade att Håkansson, vid en laglig undersökning, kunde hafva saker att omtala, dem Horn icke ville hafva i dagen. Henrik lät emedlertid icke häraf afskräcka sig från hvad han ansåg för egentliga ändamålet med sin resa till Stockholm, dels af verklig fruktan för Håkansson och för angelägenheten att sätta denne farlige man ur stånd till vidare skurkstreck, men dels ock af ett mindre kristligt hämndbegär att betala honom för de nedrigheter han redan föröfvat. Trotts alla gref Horns föreställningar, uttog Henrik stämning å Håkansson; sjelf uppträdande såsom hans anklagare för politiskt förräderi, förfalskningsbrott och alla slags bedrägerier. Saken gjorde ett oerhördt uppseende, ty man visste, att Håkansson egde mäktiga beskyddare och att den vågade mycket som anföll honom. Mångfaldiga försök gjordes att förmå Henrik nedlägga processen innan den började. Man föreställde honom den fara, för hvilken han blottställde sig, om han icke kunde styrka sina beskyllningar, och omöjligheten att öfverbevisa en så listig och försigtig bof som Håkansson; ty att han var en bof, derom kommo alla öfverens.

Då Henrik icke häraf lät sig bevekas, användes till och med hot och befallningar; ja Henrik blef till och med uppkallad till prins Fredrik, som yttrade sin önskan att Henrik skulle lemna Håkansson oantastad. Ej en gång detta förskräckte Henrik, som alltförväl kunde beräkna, huru saklöst han kunde våga att motsätta sig de högstes önskningar under partiernas närvarande ställning.

Inställelsedagen kom och Håkansson infann sig inför domstolens skrank med den sorglösaste uppsyn i verlden, mötande Henrik endast med ett medlidsamt förakt. Hans mod sjönk likväl märkbart innan Henrik läst sin anklagelse-skrift till slut. Den ådagalade icke allenast en noggrann kännedom om en mängd af Håkanssons konstgrepp, dem han icke trodde bekanta för någon menniska, utan den innehöll äfven uppgift på ojäfviga bevis derom. Henrik hade nemligen, innan han stämde sin fiende och denne anade oråd, användt all sin möda och all sin skarpsinnighet att skaffa dessa bevis i sina händer.

Henrik ville nu icke trötta sin far med en vidlyftigare beskrifning på allt detta, utan nämnde endast, att slutet af domstolens första sammanträde blef, att Håkansson häktades, och beslut

fattades, att alla hans papper skulle undersökas. Härmed ansåg Henrik likväl icke hafva tillgått alldeles så som sig bort. Håkanssons kort derpå inträffade rymning, trodde han på goda grunder hafva skett med vederbörandes vetskap, och af hans papper kommo endast sådana i dagen, som icke kompromettérade någon mera än honom sjelf. Dessa voro emedlertid tillräckliga för att grundlägga ett domslut, hvarigenom Håkansson, såsom en riksförrädare, förklarades fågelfri öfver Sveriges hela rike, och Henrik var fullkomligt nöjd med denna utgång, sedan han gjort sig förvissad, att Håkansson verkligen lemnat fäderneslandet.

Men naturligtvis skulle gamle baron Burguer med intresse fråga efter huru det kunde förhålla sig med Siquiers bekännelse om ett lönnmord på Carl den tolfte. Henrik kunde härpå icke gifva något bättre svar, än hvad hans vän assessor Svedenborg sagt honom, att då i öfrigt inga anledningar funnos till misstanka, bevisade en sådan sjelfanklagelse icke mera, än att någon tanka på ett dylikt dåd en enda gång genomfarit hans sinne; ty ehuru under feberyran svårligen någonting nytt eller alldeles taget ur luften kunde komma för ens sinne, så förlorade man likväl

derunder all förmåga att skilja emellan hvad som verkligen händt och hvad man endast tänkt, hvilket just bevisas deraf, att man då talar om, hvad man i sansadt tillstånd skulle vilja förtegat.

För sin del trodde icke Henrik, att Carl den tolfte fallit för en förrädares hand, då så många varit omkring honom vid dödstillfället och ingen då märkt någonting misstänkt.

Nu kom Henrik ihåg, att han låtit sina betraktelser föra sig ifrån det egentliga ämnet, som var hans faders svar på hans begäran om tillstånd att begära Gunhilds hand, men då han nu, för att återvända dit, skulle passera förbi Gunhilds bild, blef hans inbillningskraft bångstyrig och tog med ens ett skutt till Beneborg.

Der svärmade han en stund hänryckt omkring hennes älskande ögon och leende rosenmun, han hörde silfverklangen af hennes stämma, lekte med hennes glänsande lockar, omslöt hennes smärta lif och kände slagen af hennes hjerta, som hvilade emot hans. Men med alla dessa ljufva föreställningar blandade sig likväl en viss hemlig oro, sådan som endast älskande känna då de i den älskades frånvaro icke kunna följa alla dess steg. Tusende olyckor kunde ju hafva

händt Gunhild, sedan han sist haft någon underrättelse från henne, ty hon hade icke skrifvit på länge, och i allmänhet hade hennes bref icke varit egnade att lugna en älskares oroliga hjerta. Han genomgick i tankarne innehållet af dessa bref. De andades i ännu högre grad samma ängslan som han sjelf kände; hon tänkte blott på honom och såg blott de faror af hvilka han var omgifven, men lemnade honom i okunnighet om hennes eget tillstånd. Gunhild var ingen brefskrifverska.

Fruntimrens uppfostran gick på den tiden i allmänhet icke mycket ut på litterär bildning, och Gunhilds var i detta afseende mindre vårdad än de flestas af hennes stånd. Häraf kom, att hon med svårighet rörde sig i sjelfva språkets former och hennes bref blefvo derföre fåordiga och stela, icke lika henne sjelf. Dertill kom, att Gunhilds blygsamma väsen icke fann det löna mödan att skrifva om sig sjelf. Hon hade icke besinnat, att brefkonstens största hemlighet just består deruti, att ingen omständighet som rörer oss sjelfva kan vara så ringa, att kännedomen derom är likgiltig för en frånvarande verklig vän. Om det icke vore just utbytet af tankar om alla

dessa småsaker, som gör umgänget med dem vi hålla af så angenämt, så skulle vi ju icke sakna dem, då de äro frånvarande, blott vi visste att de mådde väl och kunde brefvexla med dem om allt vigtigt.

Besynnerligt är, att våra vänner, då de skrifva bref så ofta, tala om allt annat mera än om sig sjelfva, hvilket likväl vore det som skulle intressera oss mest, och att deremot författare, för hvilkas obekanta personer allmänheten har intet intresse, röja så mycken håg att tala om sig sjelfva.

Gunhild hade i sina bref visserligen icke med bestämda ord beklagat sig öfver någonting, men Henrik läste deruti emellan raderna en stilla svårmodighet, som på det djupaste smärtade honom. Han fann väl ganska förklarligt, att en själ med så djupa känslor som Gunhilds icke genast kunde återvinna sin naturliga glädtighet efter genomgångna lidanden af den art som Gunhild erfarit; han fann ock, att hennes nedslagenhet till någon del torde kunna tillskrifvas hennes närvarande omgifning. Enligt hvad hon ofta skrifvit, kände sig nemligen hennes bror Carl olycklig på Beneborg. Det nya, overksamma lefnadssättet passade icke för honom, han sörjde ständigt kriget, kung Carl och fäder-

neslandets ära; men ännu mera tärde honom kanske samvetsqvalen öfver det sätt, hvarpå han emot Gunhild utöfvat en broders pligter. Gunhild led häraf i dubbelt mått, först såsom ett dagligt vittne till den alltid så ömt älskade broderns sorg och sedermera genom de beständiga påminnelser om sina egna olycksdagar, som broderns sjelfförebråelser hos henne väckte. Henrik dolde icke för sig sjelf, att en vida gladare förklaringsgrund för Gunhilds svårmod låg uttryckt i hennes så ofta upprepade längtan att återse honom oskadd, men han frågade sig ändå med bekymmer om han, som sjelf icke egde något särdeles lätt sinne och saknade ungdomens vanliga naiva munterhet, någonsin skulle lyckas att återkalla glädjen och lyckan i en själ, på hvilken sorgen en gång lagt sina tunga händer. Och likväl kände han sig nu så lefnadsfrisk och så i grunden lycklig, att han icke ville hafva en mjeltsjuk hustru.

Man måste försöka att muntra henne på alla möjliga sätt, tänkte han och började redan fundera, huru han straxt i början skulle finna samtalsämnen som kunde roa henne. Såsom särdeles passande i detta afseende beslöt han att be-

rätta, huru han kort före sin afresa en afton gjort en promenad till Tyska kyrkbrinken i half afsigt att der träffa någon af Hufigs, hvilka han icke på länge besökt. Deras bod var väl för tillfället stängd, men han blef ändå icke utan underrättelser om familjen. En säljerska i en närgränsande bod såg först en stund på honom med ett par pratlystna ögon och utbrast slutligen då Henrik åter tänkte aflägsna sig:

— Boden är stängd, herre!

— Ja, jag ser det, — svarade Henrik.

— Men vill herrn ha handskar, så har jag tagit emot några par till försäljning, medan de äro borta.

— Nej, jag vill endast träffa någon af Hufigs.

— Känner ni dem, så vet ni väl också, att det är trolofning der i qväll.

— Hvad säger ni, hvem är det då som förlofvas?

— Maria, vet jag.

— Med hvem då?

— Med mäster Johnsson, bundtmakaren här snedt emot i boden, som ni ser också nu är stängd. Han har länge tyckt om henne, och hon

såg honom inte heller så illa an, ända till dess det kom en liten adelsman kan tänka, som alldeles kollrade bort hufvudet på henne. Hon inbillade sig, att han ville gifta sig med henne, och då vi sade henne att det aldrig kunde ske, ville hon till och med inbilla oss att hon var en tysk fröken, den lilla tokan. Men hon blef snart kurerad. Den der adelsmannen han var en sprätthök, som de alltid äro, och så snart han fick ögonen på en riktig svensk fröken, brydde han sig intet mera om Maria.

Här afbröts den talande af en gumma i boden intill på andra sidan, som sträckte fram sin långa och magra hals, och hviskade hörbart äfven för Henrik:

— Men herre Jemine, mor Eklund, känner ni då inte igen personen? Det är ju Marias adelsman sjelf.

Mor Eklund såg litet brydd ut vid denna upplysning, men fortfor ändå med temligen god mine:

— Som jag säger, Maria kom snart ifrån sina griller. Och när hon kom tillbaka från sin resa och fick se huru Johnsson sörjt henne medan hon var borta, så att han blifvit alldeles

mager, blef hon så rörd, så hon gret, och sedan stod icke länge på förrän hon sade honom, att om han ville fria till hennes föräldrar, så skulle hon icke säga nej.

— Nå, Johnsson är väl en bra karl hoppas jag?

— Ja vasserra. Han har två gesäller hemma på verkstaden och har satt upp sin bod utan skuld. Visst kan det gå litet trögt med afsättningen ibland, men så ser han allt efter, att icke malen äter upp hvad han har, så hvad som icke går åt det ena året, är i behåll till det nästa.

Hvad Gunhild och Henrik tillsammans skulle fröjda sig åt att Maria så lätt tröstat sig öfver deras ömsesidiga kärlek, men också deråt att icke denna var af lika lätt bortblåsande art som Marias.

Under sådana betraktelser hade Henrik ridit igenom skogen och framför honom utbredde sig nu det långsträckta åkerfältet, som delades af den raka alléen ungefär i två lika delar emellan Stjernholm och Beneborg. En rysning af glädje ilade genom Henrik, då hans tjusta öga flög öfver de vaggande skördarne från den skogbeväxta

kullen, som ännu dolde Stjernholm, till det gamla gråa taket på Beneborg, som riktigt stod qvar på sitt ställe.

Till och med hästen kände igen sig och blef upplifvad. Han klippte med öronen och ökade sjelfmant sin fart, ehuru Henrik ändå tyckte att han nu först gick odrägligt långsamt, och kom i en svår strid emellan sin hemlängtan och sitt medlidande för det trötta djuret. I sin ifver att göra sig lätt i sadeln, förhängde han sig till och med, men till all lycka kunde kusken på Stjernholm icke se det.

Allt syntes nu Henrik i de ljusaste färger. Han begrundade ännu en gång Gunhilds bref och kunde deruti icke längre finna den minsta skymt af melankoli. Hela föreställningen derom, tänkte han, kom från den dystra furuskogen, men glömde, att det leende landskapet, som nu omgaf honom, lika mycket kunde hafva sin del deruti, att han nu såg allting så ljust.

Det förvånade honom att han icke såg en enda menniska på hela fältet. Endast uppe på sjelfva Beneborgs-backen voro några menniskor sysselsatta, såsom det tycktes, med gräfning. Trogen sin föresats, red han förbi Beneborg, sedan han

förgäfves sökt att uppsnappa någon skymt af Gunhild. Han kom snart upp för backen, deröfver Stjernholms-vägen ledde, och såg de röda tegeltaken skimra emellan träden, såsom kräftor bland dill upplagda på ett fat. Han red utför samma backe och passerade stallet.

Ingen kusk stod i dörren och inga hästar funnos i stallet.

— Min far hushållar, — tänkte Henrik, — och har släppt alla hästarne på bete; — men likväl föreföll det honom nästan hemskt, att han icke såg någon lefvande varelse.

Den korta, mörka alléen emellan stallet och gården tillryggalade han i galopp med klappande hjerta.

Gården var väl krattad och dörrarne gästfritt öppna, men ingen menniska syntes i fönstren, och ingen var ute på gården.

Henriks närmaste bekymmer var, att ingen tog emot hans häst, ty vid porten fanns ingenting att binda den uti. Då emedlertid allt väntande tycktes förgäfves, steg han af och kastade betslet om solvisaren, som stod midt på gräsplanen framför huset. Sedan skyndade han in. Farstugolfvet var strödt med granris, hvilket endast

brukades vid högtidliga tillfällen och hvilket lifligt påminte Henrik, oaktadt hans ängslan, om de söndagar i hans barndom, då Rosenfeltska familjen var bjuden till Stjernholm.

Henriks ansigte ljusnade då han såg nyckeln sitta i dörren till sin fars rum på högra sidan, ty detta hade alltid varit ett säkert tecken, att husets herre var inne.

Han öppnade dörren; men derinne fanns ingen. Allt var äfven här städadt och ordentligt; men att något ovanligt var å färde, kunde Henrik sluta deraf, att baronens skrifbord, en helgedom, som eljest icke fick röras, var alldeles rensadt från papper. Äfven märkte han att ett par väl arbetade silfverstakar, som oföränderligt haft sin plats på bordet, nu voro utbytta emot ett par af messing. Henriks förvåning steg till sin höjd, då han i det inre rummet fann sin fars säng uppbäddad, med nystrukna lakan, derpå synbarligen ingen hvilat.

Han sprang åter ut i farstun och uppför trappan, i hopp att åtminstone i stora våningen träffa en menniska. Han inträdde först i salen. De enda menskliga ögon, som der mötte honom, voro från familje-porträtternas bistra anleten, men

midt på golfvet stod ett stort dukadt bord, fulllastadt med mat.

— Är då allting förtrolladt här! — utropade Henrik, och blef nästan förskräckt för det tomma återljudet af hans ord.

Han rusade igenom de andra rummen. Öfverallt samma tomhet och samma spår af en nyss närvarande mensklig omvårdnad.

En fullkomlig tystnad och stillhet verkar alltid hos menniskan en hemsk känsla, äfven då de äro så naturliga som uti skogens djup eller nattens mörker. Huru mycket mera då en sommarmorgon på ett stort ställe, der allt plägar andas lif och rörelse.

Henriks hjerta blef beklämdt, men ännu ville han söka någon naturlig förklaringsgrund till denna sällsamma folktomhet.

— Här väntas tydligen främmande, — sade han för sig sjelf, — och sannolikt har min far med sitt folk begifvit sig ut att möta dem. Men i köket måste väl åtminstone finnas någon qvar, efter man tänker gifva mat.

Han gick ned i köket. Förgäfves! Fläsksidor, korfvar och nybakadt bröd med mera dylikt låg öfverallt uppstapladt, men allt af osynliga

händer. Med en slags förtviflan sprang han nu genom de långa korridorerna i nedra våningen, och tittade in i hvarje rum. De voro alla olästa och försedda med uppbäddade sängar.

Han fattades af en ny idé och skyndade upp i tredje våningen till sina egna rum, derifrån utsigten var friare.

Äfven der var sig allt lika, öppet och tomt, men genom fönstret mötte honom en syn, som förklarade allt.

En rad af galerer låg ankrad på den nästan spegelklara Östersjöviken.

— Ryssarne! — utropade Henrik, som såg den ryska flaggan svaja från bakstammen af den främsta galeren, och nu erinrade sig, att redan innan han lemnade Stockholm, underrättelse ankommit att en rysk skärgårdsflotta visat sig vid rikets stränder, dervid man likväl fäst särdeles vigt och hvilket tills nu alldeles fallit Henrik ur minnet.

Nu fattade han klart sin fars försigtiga politik att lemna hus och hem för den fruktade gästen, men genom välfägnad söka beveka honom att skona stället från eld och förstörelse.

Han såg nu bemannade båtar från galererna nalkas Stjernholms brygga.

— Här är bäst att i tid laga sig undan! — utropade Henrik och skrämde sig sjelf med blixtens hastighet utför trapporna.

Ögonblicket derefter kastade han sig upp på sin häst och galopperade åter bort från det hem, till hvilket han nyss med så mycken längtan nalkats.

XXI.

Återseendet.

»Soyez comme l'oiseau, posé pour un instant
Sur des rameaux trop frêles,
Qui sent ployer la branche, et qui chante pourtant,
Sachant qu'il a des ailes!»

VICTOR HUGO.

Jagad af tusende orediga farhågor, eggade Henrik sin flämtande häst att anstränga sina yttersta krafter på den lyckligtvis helt korta vägen till Beneborg.

Redan på afstånd märkte han, att här icke rådde samma öppna tomhet som på Stjernholm. Det arbetades tvertom ganska ifrigt på ställets befästande. Gården af naturen belägen på en låg, men åt alla håll temligen brant sluttande kulle, var genom hufvudbyggnaden med sina flyglar instängd på största delen af tre sidor, och på den fjerde, som förut endast skyddats af ett stadigt, högt trädstaket, var nu innanför staketet uppförd

en slags förskansning af stockar och stenar till en full mans höjd, deremellan man nu som bäst sysselsatte sig att fylla jord. Det närmast gården belägna ladugårdshuset befanns nedrifvet, såsom det syntes lika mycket för att lemna materialier till denna förskansning, som för att beröfva en angripande fiende skydd bakom dess väggar. På alla punkter hade man försökt försvåra inträdet så godt man kunnat, och luckorna till de yttre fönstren voro alla igenskrufvade.

— Man kan af blotta nalkandet till dessa ställen, — tänkte Henrik, — genast bedöma hela olikheten af min fars och Carl Rosenfelts karakterer. Den ene lefver för att undvika faran, den andra för att trottsa henne. Och likväl hafva de det gemensamt, att ingendera kan rätt trifvas henne förutan. Ingendera älskar det fredliga lugnet såsom jag. O! huru har jag icke längtat efter denna dag såsom målet för mina drömmar om ett lif i tanken, i naturen och i kärleken; huru har jag icke drömt om underhafvandes välsignande anleten i denna byggd, om råmande boskap på denna äng och om gyllene skördar på dessa fält. Och nu hafva i stället menniskorna gömt sig, — i skogen eller bakom vallar; bo-

skapen ligger slagtad för att i min faders salar tjena till spis åt rikets argaste fiender, som inom några ögonblick kanske skola härja allt med eld och svärd! Snart skall jag kanske sjelf vara i deras våld. De skola kanske träda mig upp på en af dessa gärdesgårdsstörar, och låta mig der drömma min dröm till slut.... Dock är ej detta mitt största qval, min största fruktan. O Gud! måtte blott Gunhild vara i säkerhet. Jag ryser vid den tanken, att det jernhufvudet, hennes bror, behållit henne qvar vid Beneborg och tänker låta henne undergå faran af ett ryssarnes anfall, som icke kan misslyckas!

Då Henrik kommit till sluttningen af den lilla Beneborgs kullen, blef han på militäriskt vis anropad af en hes stämma, hvarpå han igenkände den gamle Lennart, som höjde sitt bistra sönderskjutna ansigte öfver bröstvärnet bakom gårdsgrinden.

— Känner du icke igen mig, Lennart, — frågade Henrik till svar på hans anrop.

— Här är icke fråga, om *jag* känner er, utan om *ni* känner lösen, — svarade Lennart buttert.

— Nej, huru skulle jag kunna känna den?

— Då vill jag råda er, att icke låta er häst gå ett enda steg längre.

Härvid spände Lennart en bössa, och fäste sedan sin blick på Henrik, i lugn afvaktande, hvad han skulle taga sig till.

— Men är du rasande, — utropade Henrik, och såg sig om, nästan fruktande, att han på samma gång jemväl kunde hotas bakifrån af ryssarne: — Jag är ju husets och ditt herrskaps vän.

— Om *ni* är *fästningens* och *kommendantens* vän kan vara osäkert; ty åtminstone är er far i stället en ryssvän, som undfägnar dem med gästabud i stället för kulor och krut.

— Anmäl mig för kommendanten, — fortfor Henrik, som fann nödvändigt att behandla saken lika högtidligt som Lennart.

— Jag lemnar icke min post.

— Nå så ropa ut korporalen då.

Detta förslag satte Lennart uti icke ringa bryderi, ty han kunde icke neka, att det var i fullt militärisk anda; men likväl kunde det icke följas af den enkla orsaken, att i hela fästningen fanns ingen korporal, — en omständighet som Lennart likväl naturligtvis icke ville yppa för en

så misstänkt person, som Henrik. Denne anade likväl sammanhanget och uppmanade Lennart att åtminstone ropa på någon af arbetarne vid andra ändan af gården för att få ärendet uträttadt, men härpå erhöll han det korta svaret:

— De hafva annat att göra än springa ärender.

— Men huru skall jag då komma in, — sade Henrik otålig.

— Ni skall icke komma in.

Sålunda skulle Henrik troligen länge förgäfves hafva nödgats underhandla med den envise invaliden, om icke Carl Rosenfelt händelsevis uppkommit på barrikaden och med ett utrop af glädje igenkänt honom.

— En mera välkommen gäst, — sade han, — kunde aldrig nalkas hit. Det fattades i sanning endast din ankomst för att göra denna dagen till den lyckligaste i mitt lif.

— Lycklig? Jag vet mig aldrig varit hotad af en större olycka. Men säg mig ett ord blott. Gunhild är väl i säkerhet?

— Ja! Hon är här!

— Här! Min Gud hvarför har du icke i tid räddat henne!

— Hvar skulle hon väl vara säkrare än här, der mina och dina armar gemensamt skola försvara henne.

— Tänker du verkligen försvara dig här emot hela den ryska styrkan?

— Ja visst. Men kom in, så få vi vidare talas vid.

— Huru kommer jag då in?

— Medge, att det icke är så lätt, — sade Carl triumferande, — men om du släpper din häst och låter honom sörja för sig sjelf på ängen, så skall jag kasta öfver nyckeln till grinden åt dig och sedan skola vi försöka att lyfta upp dig här i hörnet.

Ehuru Henrik ogerna lemnade sin vackra häst så handlöst, gjorde han likväl såsom Carl ville och stod snart bredvid honom på bröstvärnet. Henrik hade aldrig sett Carls ansigte strålande af en så liflig glädje.

— Jag skall säga dig, — sade Carl, och lutade sig förtroligt intill Henrik, — hvarför jag i dag känner mig så lycklig. Det är icke blott hoppet att ännu en gång få lyfta armen emot fäderneslandets fiender, ehuru sanningen att säga, om jag blott tänkte på mig sjelf, vore detta icke

hvad som minst skulle fröjda mig. Men, ser du, hvad som under hela denna tid legat blytungt på mitt samvete, har varit mitt ovärdiga uppförande emot Gunhild, denna ljusets engel, hvars fötter jag icke är värdig att kyssa och som jag likväl med en så omensklig hårdhet behandlat. Jorden brände under mina fötter vid tanken derpå och mig återstod endast den önskan att åt henne få offra mitt lif och sålunda försona mitt brott. Dertill såg jag likväl föga utsigt, ty tiden var fredlig, och litet förstod jag att göra henne det husliga lifvet trefligt. Jag märkte snart, att de beqvämligheter jag sökte skaffa henne, gjorde henne outsägligt mindre glädje, än om hon kunde få göra sig något besvär för din skuld. Det förtänker jag henne icke, men det gjorde mig allt mera nedstämd, och visade mig i ännu klarare dager hela onyttan af mitt lif. Men lika oförmodadt som hastigt har lyckan varit mig huld, då dessa sjöröfvare kommit att hota våra hus och hem. Nu skall jag kanhända få gjuta min sista blodsdroppa för Gunhild

— Besynnerliga menniska, — svarade Henrik. — Hvad tror du väl Gunhild har för båt-

nad deraf, att du fruktlöst offrar ditt lif? Bäfvar du icke för hennes öde sedan du fallit?

— Jag har alltid med lugn lemnat i vår Herres hand, hvad som skall ske efter min död; men så länge jag lefver skall jag försvara Gunhild. Mina tappra gossar här och du sjelf skola nog göra det sedan. Hvad vill du för öfrigt jag skulle göra. Kanske sjelfmant utan svärdsslag lemna henne åt de bofvarne.

Nej, fly med henne inåt landet.

— Fly? Derpå hade jag i sanning aldrig tänkt. Långt oförsigtigare hade det dessutom varit. Huru lätt kunde vi icke då hafva stött på någon af dessa ströfvande skaror, som till lands följa deras flottas framfart. Gunhild hade då varit förlorad. Omöjligt skulle det ock hafva varit att finna något gömställe för henne, som icke ryssarne, vägledda såsom de äro af förrädarne, skulle funnit. Ryktet har kommit, huru de i hela Norrköpingstrakten genomsökt hvarje fläck och skonat intet. Deremot har man på många ställen lyckats skrämma dem, blott man visat sig sinnad att möta våld med våld. Jag måste bekänna, att hvad jag mest fruktar, är att de icke våga angripa oss här.

— Det missödet skulle jag kunna bära, — svarade Henrik bittert, — men du kan vara lugn derför. Dessa onödiga försvarsanstalter skola nog reta dem tillräckligt, att åtminstone sätta eld på hela rucklet. Det skall icke kosta dem mycket besvär, men skall tvinga oss att välja emellan att brinna inne eller gifva oss i deras våld.

— Det är lättare sagdt än det skall blifva gjordt att tända eld på Beneborg. Du glömmer, att vi få att göra med en vild oordnad hop, som åtminstone till lands icke eger något artilleri. Den som vill sätta eld måste derföre komma hit intill och göra upp brasan sjelf; men jag tänker han skall finna det varmt nog utan brasa, om han kommer för nära.

— Huru många man har du här?

— Fjorton, utom vi båda. Tio försvara med lätthet denna linien. Två ställer jag vid hvardera hörnet emellan flyglarne och stora huset. Du och jag hjelpa till, hvar det bäst behöfs. Dessutom har jag sju pigor och två pojkar, fördelade uppe på vindarne, dels för att släcka om man skulle lyckas sätta eld i taket, såsom i Bender, och dels för att kasta sten på ryssen, om han

försöker öppna luckorna och komma in genom fönstren, ehuru de sitta så högt, att han icke räcker utan stege. Vatten och sten har jag låtit bära upp i öfverflöd. Finner du icke dessa anordningar goda?

— Jo! så goda som omständigheterna det medgifva. Hade jag ett par friska hästar, skulle jag likväl ännu i detta ögonblick framför allt detta föredraga att med Gunhild skynda härifrån. Ja, ännu är det kanske icke för sent att till fots fly in i skogen. Jag vet klyftor här helt nära, dit jag tror ryssen skall få svårt att hitta. Hvar är Gunhild? Jag måste genast träffa henne.

— Men besinna då att ryssarne redan längesedan äro landstigna. Inom några minuter svärma de hela trakten omkring.

— Jag tror det ej. Välfägnaden på Stjernholm skall nog uteslutande sysselsätta dem en stund. Vi behöfva icke gå tjugo steg förr än vi äro dolda i skogen. Sedan uppehålla de sig något här, medan vi hinna komma undan. Men ögonblicken äro dyrbara.

Utan att vidare afvakta Carls invändningar hoppade Henrik härefter ned på gården och skyndade till stora byggningen för att uppsöka

Gunhild. Carl såg hans ifriga steg och sade för sig sjelf:

— Hade jag icke sett honom, vid vida kinkigare tillfällen än detta, visa mera både mod och lugn än jag sjelf, så skulle jag nästan tro honom vara rädd.

Derefter begaf han sig åter till sitt folk, som nu just lade sista handen vid befästningsarbetet.

Henrik inträdde i salen och fann den mörk genom de tillskrufvade fönsterluckorna; men från ett inre rum, hvars fönster vette åt gårdssidan, inträngde en ljusstrimma genom den öppna dörren. Han gick deråt, men stannade snart betagen af skönheten i den tafla, som utbredde sig för hans öga uti infattningen af dörren till det ljusare rummet.

I en ländstol satt gamla fröken Kerstin med den fromma blicken oafvändt fästad på en stor bibel, den hennes åldriga händer knappt förmådde uppbära. Vid hennes fötter låg Gunhild på knä, med sammanknäppta händer och de himmelska ögonen lyftade emot höjden. Ingen tviflare skulle vågat neka, att det gifves ett samband i bönen emellan Gud och menniskan, om han skådat det

gudomliga uttrycket i denna blick, som på en gång uppsände hela djupet af sin ängslan och nedhemtade nästan synliga strålar af tröst och lugn, hvilka afskilde från själen den jordiska smärtan i klara tårar, som, ännu nästan andliga och utan kropp, lika stjernfall halkade ned öfver rosenkinderna.

Äfven Henrik sjönk på sina knän och hans hjerta öppnade sig för den Allsmäktige. Dock kunde han icke slita sin blick från Gunhild. Der var redan uppställd en Jakobsstege på hvilken en engel mötte honom, och han tyckte sig känna sin själ, lyftad på hennes vingar, flyga upp emot ljusets rymder, der allt blef honom så klart, att han blygdes för den hemska oro och fruktan hvarför han så nyss varit ett rof.

Till en början var Henrik så förflyttad ur sinneverlden, att han icke märkte att Gunhild bad högt, och att det just var hennes ord, som gjorde det möjligt för hans själ att i'en så fullkomlig samklang följa hennes på dess himlafärd. Han kom först till besinning deraf då hon slutade sin bön med dessa ord:

— O! hade det blott blifvit mig förunnadt, att ännu en gång se Henrik; att tacka honom

för allt hvad han gjort för mig, ... att säga honom, huru han skall blifva min sista, min enda tanke här på jorden, — det skulle då icke hafva varit så svårt att dö, — ehuru gladt lifvet så nyss log emot mig. Dock tackar jag Dig, Gud, att åtminstone Henrik icke är utsatt för denna fara.

— Nej Gunhild, — utropade nu Henrik och sprang emot henne. — Tacka i stället Gud, för det jag är här, och att vi kunna följas åt i döden, om icke lifvet.

Slutna i hvarandras armar gafs för dem icke mera hvarken himmel eller jord. Henrik hade ingen annan fruktan, än den, att Gunhild skulle draga sina läppar tillbaka ifrån hans, och Gunhild fruktade intet. Säkerligen skulle icke deras sällhet varit så hel, så oblandad, om de återsett hvarandra i ett mindre afgörande ögonblick, ty en enda orsak till glädje, är den äfven aldrig så stor, förslår sällan att utplåna alla våra otaliga farhågor och bekymmer, om icke dessa förut blifvit uppslukade af en enda stor fara, som på en gång kan undanrödjas. Det är derföre som den mensk-liga själen ofta först i döden utvecklar sin fulla frihet.

Fröken Kerstin, som var af den gamla tiden, då ungdomen uppföddes strängt, hade icke utan ogillande kunnat åse Henriks och Gunhilds stumma omarmning, men hennes goda hjerta kunde icke göra nog våld på sig sjelf för att genast afbryta den outsägliga lycka, hvaraf de ungas ansigten strålade. Emedlertid tyckte hon snart, att det kunde vara nog, och sade fogligt, men allvarsamt:

— Kommen ihåg, kära barn, att ni icke ären riktigt förlofvade ännu. Det der går inte an. Tänk om någon komme in, hvad skulle han tro.

Förtrollningen var bruten och tanken på den hotande omgifningen trängde sig åter emellan de båda älskande. Dock hade denna stund af fullkomlig lycka trängt för djupt in i deras sinnen för att så hastigt kunna alldeles utplånas.

— Förlåt oss faster, — svarade Gunhild fröken Kerstin, utan att vända den ännu saligt leende blicken ifrån Henrik. — Låt stundens högtidlighet ursäkta oss. Kanske är det sista gången jag skådar in i min Henriks trofasta ögon. Eller tror du, Henrik, att bror Carl kan försvara oss här emot Ryssarne?

— Nej. Jag kan icke dåra mig med det hoppet. Här väntar oss döden, eller hvad som värre är att lefvande falla i deras händer.

— Icke det åtminstone. Se Henrik. Här står Carls krutfjerding. Genom fönstret har jag utsigt åt gården. Så snart anfallet börjas, tänder jag detta ljus. Då jag ser Carl falla.... och .... dig.... falla.... går jag med ljuset intill krutfjerdingen. Men tro icke, att jag skall förhasta mig med dess påtändande. Icke förr än de trängt in i huset, skall jag spränga det i luften, — och hämnas din död, ... och följa dig tätt i spåren.

— Ha! Der känner jag igen dottern af hjeltestammen! Du, en qvinna, vill skörda en lager, för hvilken de tappraste krigare bäfva tillbaka; och vid Gud, jag är öfvertygad din hand skulle icke darra. Den som så kan älska äran....

— Huru kan icke den älska dig!

— O! Gunhild, med hvilken stolthet, hvilken glädje vet icke du att uppfylla hela min själ. Huru mycket lugnare känner jag mig icke i detta ögonblick, omgifven af tusende dödar, än då jag sista gången såg dig här, då den enda sorg, som tärde mig, var den att icke ega ditt hjerta. Hvad mera, om vi skulle nu dö!.... Dock vi få icke

trottsa försynen. Så länge räddning gifves, vore ditt förslag ett sjelfmord. Vi måste genast fly härifrån.

— Hvart?

— Till skogen. Hinna vi blott femtio steg härifrån, så känner jag igenväxta vägar, derifrån ingen kan bemärka oss. Vi måste sedan dölja oss i en bergsklyfta en half fjerdingsväg härifrån, den jag som gosse upptäckt och många gånger i drömmar tänkt mig såsom en tillflygtsort för fienden. Årstiden är lyckligtvis sådan, att man der kan tillbringa en natt eller två, och längre skola ryssarne sannolikt icke dröja i grannskapet. Du och faster måste genast laga er i ordning.

— Skola vi då lemna Carl åt sitt öde?

— Fåfängt skulle det vara att öfvertala Carl till flygt. Dessutom vore det nu för sent. Redan tre personer hafva svårt att obemärkt smyga sig bort och flera kunna vi omöjligt vara. Carl måste kämpa för sitt folk, som han öfvertalat att stanna här.

— Nej, han har ingen öfvertalat. De hafva alla bedt derom. Men jag inser att ditt förslag är det klokaste, såsom allt hvad du gör. Eller hur faster?

— Jo, mina vänner, — svarade fröken Kerstin. — Jag nekar inte till, att jag ryser för att stanna här.... Visst icke för det jag är rädd om lifvet ... men vi kunna så litet uträtta, och jag har ej mod att se menniskor slagtas. Henrik har dessutom rätt, att man icke bör sjelfmant gifva sig till spillo.

— Laga er då hastigt i ordning. Litet mat i ett knyte och ett par kappor är allt hvad som behöfves. Och kom i håg, att hvarje sekunds försprång är dyrbart.

Men fröken Kerstin Rosenfelt var icke van att räkna tiden efter sekunder. På de sista tjugo åren hade hon ingen gång behöft skynda sig, men destomera blifvit slaf af sina aldrig afbrutna vanor. En inskränkt verkningskrets och ett inskränkt förstånd, som dessutom riktat all sin omsorg på andliga ting, hade ock gjort det omöjligt för henne att någonsin se det praktiska lifvets förhållanden i stort. Småsaker hade der upptagit all hennes uppmärksamhet, under det hennes rent christeliga sinne deruti inlade den högsta oegennytta, ordentlighet och ihärdighet, med ett ord alla de dygder, som i dessa småsaker kunde rymmas. Icke under då, att hon ej nu, för det

enda vigtiga, att skyndsamt komma bort, kunde lösgöra sig från tanken på alla andra bestyr, som hon ansåg förut böra uträttas. — Gunhild stod redan färdig, innan den gamla ännu beslutat sig, antingen hon först skulle gå i klädkammaren eller handkammaren; hvilkendera af pigorna hon skulle undervisa om bästa sättet att förbinda sårade, hvilka tröstande afskedsord hon skulle säga till allt folket; om hon skulle ega mod att taga farväl af Carl, eller skiljas från honom utan afsked o. s. v.

Henrik såg med den högsta otålighet hennes obeslutsamhet, och bad Gunhild för all del skynda på henne, medan han för ett ögonblick gick ut för att undersöka, om ingen fiende ännu nalkats så nära, att han kunde upptäcka deras flygt.

Han sprang upp på barrikaderingen, der Carl stod med sina raska bonddrängar, hvilka som bäst voro sysselsatta att ladda sina bössor. Carl afhörde icke utan missnöje Henriks plan, men han satte sig icke deremot.

— Du må råda öfver henne; ty du har förr visat, att du har förstått det bättre än jag. Måtte du icke eller denna gång misstaga dig. Gå då genast. Helsa Gunhild och faster. Det skulle

blott kosta på oss att taga afsked. Säg Gunhild, att det enda jag sörjer öfver, är att tillfället beröfvas mig att vara henne nyttig, deråt jag gladt mig så mycket.

— Din önskan kan aldrig bättre uppfyllas, än om du genom försvarandet af denna plats sysselsätter fienden så länge, att vi hinna komma undan.

— Det är sannt. Ryssen kan icke komma in i skogen på denna sidan på någon annan väg än här förbi. Du återger mig mitt goda lynne. På en god stund skall ingen här slippa fram.

Henrik hade under tiden låtit sin blick spejande genomforska hela nejden, och fann med tillfredsställelse, att ännu ingen lefvande varelse var synlig, med undantag af hans egen häst, som i all maklighet betade det frodiga gräset. Derefter vände han sig emot sjön och betraktade den ryska flottiljen, hvars i festoner uppgigade galersegel gjorde en vacker effekt emot de gröna skogbeklädda holmarne i bakgrunden.

— Jag ser en båt lägga ut från venstra stranden af viken, — sade han hastigt. — Hafva de då icke alla landstigit vid Stjernholm?

— Alla utom denna enda båten, — svarade Carl, — hvilken gick i land just nyss. Förmodligen försmå de icke heller att plundra och bränna den lilla hvita stugan der.

— Det är ej bra. Derifrån kunna de på några minuter komma hit, dolda af skogen. Jag begriper icke hvarför Gunhild och moster dröja.

Henrik sprang åter in och fann fröken Kerstin ungefär lika långt hunnen, som när han lemnade henne. Dock hade Gunhild lagat ett litet knyte äfven åt henne i ordning.

— Se så. Nu kunna vi omöjligt dröja längre, följen mig, — sade Henrik nästan befallande.

— Vänta blott ett ögonblick. Jag måste taga fram litet lärft till förbindningar, i fall det behöfs.

— Kasta blott fram alla nycklar, så kunna de sjelfva taga hvad som behöfves, — svarade Henrik allt otåligare; men som fröken Kerstin framhärdade i sin föresats och linklädsskåpet var i samma rum, lät han sig ännu nöja med detta lilla uppehåll.

Olyckligtvis var skåpet fullt och hvad man söker ligger aldrig öfverst. Den ena packan togs ut efter den andra, och som allt skulle ske med

sådan skyndsamhet, råkade mera än ett duktyg falla på golfvet. Fröken Kerstin kunde naturligtvis icke tillstädja en sådan oordning som att låta det ligga, och som hon böjde sig med någon svårighet, gick det icke så fort att åter taga upp det nedfallna.

Henrik stampade af otålighet och då fröken Kerstin, sedan hon väl tömt skåpet, ändå icke funnit hvad hon sökte, utan började veckla upp ett par rullar för att se, hvilkendera som var trasig och således kunde uppoffras, kunde Henrik icke längre styra sig, utan sparkade till stolen, der allt linnet var uppstapladt, så att packorna flögo flera alnar utåt golfvet.

— Det är visst värdt att våga lifvet för några gamla linnetrasor! — skrek han, — kom säger jag eller vi äro förlorade.

— Detta utbrott af häftighet hos den eljest så foglige Henrik, väckte hos fröken Kerstin den yttersta förvåning, som förvandlade sig i en verklig fruktan, då hon vände sig emot honom och mötte hans vredgade blick. Hon vågade icke mera befatta sig med sina lakan och dukar, utan åtnöjde sig med att gifva den tillkallade pigan en vink att lägga allt i ordning.

— Nu är det endast min psalmbok, som fattas — sade hon derpå lugnande till Henrik — Den ligger uppe på mitt rum, och jag skall på ögonblicket vara tillbaka.

— Kan icke jag springa efter den, — bad Gunhild.

— Nej, du finner den icke, men det skall icke stå på två minuter.

— Vi hafva icke en fjerdedels sekund att förlora, min nådigaste moster, — upprepade Henrik, nästan förtviflad, — såvida vi vilja rädda våra lif.

— Ja säga hvad du vill, min psalmbok kan jag icke vara utan, — svarade fröken och skyndade sig ut.

— Nå, må då kärngen gå hvart hon vill, — utropade Henrik. — Kom Gunhild, vi vänta icke längre på henne.

— Henrik! Henrik! — svarade Gunhild djupt bedröfvad öfver Henriks sätt att bemöta hennes så djupt vördade faster, ty icke en gång Gunhild kunde fullkomligt inse vigten af skyndsamhet. — Det kan icke vara din mening, att vilja lemna faster qvar.

— Jo, det är mitt fullkomliga allvar. Bättre

är väl, att åtminstone du blir räddad, än att ni båda förgås. Hon skall dessutom hafva svårt att gå nog fort i skogen.

— Så få vi gå så långsamt, att hon orkar följa oss. Säkert är åtminstone, att jag icke går ett steg längre än hon följer med.

Henrik såg, att Gunhild var bestämd, och äfven nu midt under sin hetta höll han hennes hjerta räkning derför. Utan att vidare säga ett ord, sprang han efter fröken Kerstin, hann henne i trappan, fick den förskräckta gumman om lifvet och bar henne tillbaka innan hon visste ordet af. Likväl kunde hon icke afhålla sig från att ropa:

— Jag *måste* gå efter min psalmbok.

— Nej, säger jag, — svarade Henrik, och då han ändtligen nedsatte henne åter på golfvet, tillade han:

— Om ni gör det alldraminsta uppehåll; om ni icke genast följer mig, utan att ens se er om, så bär jag er härifrån med våld.

Henriks ton och hela väsende voro härvid så befallande, att hvarken fröken Kerstin eller Gunhild vidare vågade den minsta invändning, utan följde Henrik ut på gården till ena hörnet

emellan stora byggnaden och den ena flygeln. Här var en möjlighet att komma ut, emedan man ställt en liten stege upp emot den uppkastade förskansningen, uppför hvilken Henrik förde de båda fruntimren, hvarefter han med tillhjelp af en på stället placerad karl lyfte öfver stegen och ställde den utanför staketet, så att man derpå kunde nedstiga.

Gunhild begagnade detta ögonblick för att med tårade ögon vinka sin kanske sista afskedshelsning till sin bror snedt öfver gården, men fröken Kerstin tordes numera af blind lydnad för Henrik icke se sig tillbaka.

Carl Rosenfelts gestalt syntes något böjd framåt. Gunhild visste, huru djupt rörd han skulle vara för att icke hålla sig rak.

— Så Gunhild! — sade Henrik, ännu lika brådskande. — Gå du ned först.

Gunhild satte foten på stegen, men hastigt drog Hendrik henne tillbaka.

— Det är för sent. Vi måste stanna, — sade han och pekade emot skogen, der man såg folk röra sig emellan trädstammarne. De tycktes med rask gång nalkas från sjöstranden.

— Min Gud! — utropade fröken Kerstin med ångest. — Det är då jag som vållat er och allas vår ofärd genom min långsamhet.

— Åh nej, — svarade Henrik tröstande och utan att mera visa tecken till vrede. — Detta är mycket bättre än om de upphunnit oss i skogen.

Gunhild kastade en blick af outsäglig ömhet på Henrik, då hon hörde hans godsinta ord. Hon hade aldrig sett honom *ond* förrän nyss och detta hade smärtat henne, emedan det då förefallit henne såsom ett karaktersfel, att man kunde blifva ond på en god menniska. Nu insåg hon, att hvad hon tagit för ondska, endast varit en energisk ifver att nå det föresatta målet, och att en häftighet af denna art måste uppstå hos hvarje kraftig natur, då hinder resa sig upp emot hans vilja; men att rätta kännetecknet emellan en småsint och en hög karakter ligger deruti, att den förres vrede oftast först börjar, då den sednares slutar, nemligen då olyckan är skedd.

Henrik hade emedlertid icke vändt sina blickar från skogen. Gunhild såg honom blekna och hans läppar darra. Kärleksfullt lutade hon sig intill honom och sade:

— Du är orolig Henrik, och utan tvifvel har du allt skäl dertill; men jag vet icke hur det kommer sig. En inre röst talar så gladt inom mig. Jag har aldrig känt mig så lycklig som i dag, och jag hoppas derföre på en god utgång.

— Gifve Gud, att din aning ej bedrager dig, — svarade Henrik vemodigt; — mig hafva aldrig utsigterna synts så mörka. Känner du den mannen, som tittar fram derborta bakom trädstammen?

— *Håkansson!* — utropade Gunhild med fasa.

— Ja, det är han. Jag hoppades i det längsta att jag såg orätt, men då du äfven igenkänner honom, lider det intet mera tvifvel.

— O! ja, det är han. Jag skulle känna honom på ännu längre håll för den nedböjda, kattlikt lurande ställningen af hans hufvud. Men hur har han då kommit hit? Tror du att han är ryssarnes fånge?

— Visst icke; snarare deras ledare. Hans hatfulla sinne kunde aldrig finna ett mera gynnande tillfälle för sin hämnd emot oss, än att göra gemensam sak med denna härjande skara

af fäderneslandets fiender. Jag igenkänner hans listiga beräkning deruti, att han på en bakväg smyger sig hit med några man, för att om möjligt bemäktiga sig din person, innan du hunnit fly. Mitt enda hopp hittills var, att ryssarne icke skulle bry sig om att kosta tid och folk på denna plats, som för dem icke kunde ega något värde; men detta hopp har nu försvunnit. För intet pris i verlden skall Håkansson nu vika härifrån, och du känner honom tillräckligt för att veta det vi hafva allt att frukta både af hans klokhet och hans nedrighet.

— Ja, tusende gånger mera fruktar jag honom ensam än hela den ryska hären, och likväl förtvifflar jag icke. Är icke du här? Har icke du redan många gånger stridt med Håkansson och alltid besegrat honom? Du skall äfven göra det nu. Du har alltid misstrott dina egna krafter, men jag vet hvad du förmår uträtta.

Dessa ord uttalades med en sådan hängifvenhet och djup förtröstan, att de till och med elektriserade Henrik; ty ingenting uppfordrar en ädel själ till kraftigare verksamhet än det förtroende hvarmed den af andra omfattas.

— Jag skall åtminstone försöka att försvara

dig, — sade han och tryckte en kyss på Gunhilds panna; — Håkanssons och ryssarnes väg till dig skall åtminstone gå öfver mitt lik.

— Och af mig skola de då jemväl endast finna ett lik.

— Lofva mig likväl, att du icke verkställer ditt uppsåtт förrän i det yttersta ögonblicket; icke så länge du ser mig vid lif.

— Frukta icke, så länge du lefver är mig lifvet för kärt, att jag sjelfmant skulle skilja mig derifrån. Jag vill sitta i fönstret, med ögonen fästade på dig och be för ditt lif. Kanske skall Gud för min skull gifva någon kula, som hotar dig, en annan riktning.

Håkansson och de honom följaktige ryssarne hade emedlertid nästan orörliga hela tiden stått och betraktat den lilla gruppen på vallen af Beneborgsgården. Förmodligen hade de svårt att göra sig klart, att man af dessa små trädbyggnader velat bilda en fästning för att uthärda en belägring.

— Skjuter din bössa skarpt, min gosse? — frågade Henrik en af de båda karlarne, som utgjorde besättningen i detta hörn.

— Vet jag? — blef svaret. — Jag tror visst hon skall vara från Stjernholm; ty nådig baron

lånte vår kapten alla sina skjutgevär, innan han for sin väg.

Henrik hade emedlertid tagit bössan och innan någon anade hans afsigt, lossade han skottet emot Håkansson.

— Ha! ha! ha! — skrattade de båda bonddrängarne, — se, så de gno hela sällskapet. Och han med röda håret, som till och med låter mössan bli efter sig!

— Afståndet var för långt, — sade Henrik i det han med ögonen följde Håkansson, som med en förtviflad brådska sprang tillbaka inåt skogen. — Ett förfluget infall och en förflugen kula. Likväl tror jag icke han skall komma oss så nära på en stund, ty skottet var rätt sigtadt, och om jag ej bedrager mig, fick han någon känning af det. Hade kulan blott haft aldrig så litet mera kraft, jag skulle aldrig med så godt samvete hafva dödat någon menniska!

Carl Rosenfelt hade icke väl hört smällen förrän han skyndade dit, derifrån ljudet kom.

— Hvad står på! — ropade han och sprang upp på vallen. — Har fienden attackerat er från ett bakhåll? Men jag tror du redan drifvit honom på flygten?

— Endast några spioner, — svarade Henrik; — men nu stanna vi likväl qvar hos dig, och om du vill slåss för Gunhild, skall det icke bli jag som hindrar dig.

Carl omfamnade Henrik och kunde knappt styra sin glädje.

— Jag tycker om den der krusningen på din läpp, — sade han, — och ville icke byta bort den emot tjugo mans förstärkning i besättningen. Jag har sett den en gång förr, ehuru i skumrasket. Det var då den skälmen Håkansson ville röfva Gunhild vid Fredrikshall.

— Han vill det ännu; det var efter honom jag sköt.

— Verkligen! Nå tänk om vår Herre skulle förunna mig den nåden att få klyfva hans hufvud. Dock det vore för stor lycka för en menniska!

Carl och Henrik hjelpte härefter fruntimren åter ned på gården, och Henrik kunde under nedstigandet icke underlåta att med en hemlig tillfredsställelse till sig sjelf ställa den frågan:

— Är det då verkligen möjligt, att jag skulle vara så dugtig, att en af Carl den tolftes tappraste bussar uppväger krusningen af min läpp emot

tjugo man! Jag som sjelf alltid ansett mig såsom en kruka!

Från besättningen på långsidan af gården hördes nu hastiga rop:

— Ryssen kommer! Ryssen kommer!

— Till vapen! — ropade Carl och sprang upp till sin plats midt för grinden.

Men Henrik dröjde ännu några ögonblick. Han följde Gunhild till dörren. Der tryckte han med värma hennes hand och sade:

— Farväl Gunhild. Jag räknar icke på att i detta lifvet mera trycka din hand. Din bror gaf mig i uppdrag att säga dig, det du skulle vara hans sista tanke. Jag behöfver icke säga dig, att du skall blifva äfven min.

— Farväl du mitt hjertas älskade! Om det så är himmelens vilje. O! jag skulle vilja lefva ännu länge, länge, endast för att få tid att visa dig huru djupt jag älskar dig, för att få egna hela mitt lif åt dig. Jag har ju icke kunnat göra någonting för dig, och du som gjort allt för mig. Se Henrik, det är hvad som gör skilsmässan bittrast för mig.

— Icke så, Gunhild, jag har mera att tacka dig för, än du mig.

— Du skämtar.

— Skämta i detta ögonblick! Nej, är det icke endast min kärlek till dig, som utvecklat hela min själ, som lärt mig att trotsa och besegra hinder, som lärt mig att besegra mig sjelf och min klenmodiga natur; med ett ord, som gjort mig till en man?

— O! Henrik. Räknar du på detta sätt, så blir min skuld ännu större. Är det icke endast åskådandet af din öfverlägsenhet, som gjort mig till en ödmjuk qvinna; är det icke....

Henrik afbröt hennes ord med en eldig kyss, och stod ögonblicket derefter vid Carls sida.

XXII.

Beneborgs förstöring.

»Den sin styrka öfverspänner
Blott förevigar sitt fall.»
SILFVERSTOLPE.

Det enda, som för Henriks ögon, då han först uppkom på vallen, bådade fiendens ankomst, var ett moln af damm, som likt en väldig ande i ständigt vexlade skepnader sakta nalkades, än med en jättes hotande åtbörder, än med en smygande drakes vågformiga rörelser, alltid hemlighetsfullt och ogenomträngligt.

— Det ser ut att vara en betydlig hop, — anmärkte något missmodigt en af de tio karlarne, som nu uppställt sig i en kedja på vallen.

Den orubblige Lennart, som stod honom närmast, svarade snäsigt:

— Jag är icke i stånd att se en enda.

— Nej, icke jag heller, — svarade den förste: — men då de röra upp så mycket damm, kan man nog begripa, att det skall vara mycket folk också.

— Prat! Så mycket damm gör du Pehr, hvar gång du sätter Brunte på språnget med höskaket.

Ett ljudeligt skratt af kamraterna belönade detta Lennarts lyckliga infall och Pehr fruktade mindre ryssarne än att vidare utsätta sig för Lennarts spefulla ord.

Carl, som hört samtalet, tog nu till orda:

— Låtom oss göra såsom i kung Carls tid, gossar! Då räknade vi aldrig andra ryssar än dem vi dödat.

— Det är sannt, kapten! — svarade Lennart med entusiasm. — Och jag vet flera gånger det hände, att der lågo flera döda qvar, än det fanns lefvande då slaget började.

— Då slogen j ihjäl några två gånger, — invände en annan.

— Icke just det, men emedan det var så många som voro huggna i flera stycken, så hände det, att man räknade hvardera biten för en hel karl, om man i hastigheten icke såg hvart han passade.

En vindfläkt ryckte nu undan en flik af damm-molnet och visade en mörk massa af beväpnade män, som i oordnade hopar, under skrål och skratt, långsamt närmade sig till Beneborg.

— De tyckas finna sig väl af din faders förplägning på Stjernholm, — sade Carl till Henrik; — men dessa äro icke många, knappt femtio. Förmodligen hafva de andra stannat qvar på Stjernholm. Jag ser det röker ännu ur skorstenarne der.

— Jag väntar i hvarje ögonblick att se hela mitt barndoms älskade hem gå upp i lågor, — svarade Henrik. — Du ser att de redan tändt eld på grindstugan på andra stranden.

En svart, af eldtungor slickad rök syntes ock verkligen derifrån uppstiga.

— De bofvarne! — fortfor Carl. — Men vi skola här gifva dem ett annat byttöl.

— Hur har du ordnat försvaret? — frågade Henrik.

— Ganska enkelt. Först gifva vi dem en salva ur våra handgevär, då de komma midt emellan de båda stora stenarne der. Sedan taga vi hvar sin af dessa utlagda långa hummelstörarne och sticka dem i magen emellan spje-

larne på staketet, om de vilja försöka klättra öfver. Skulle detta ändå lyckas dem, så hugga vi ned med sablarne hvar och en som söker bestiga denna inre vall. På det sättet ser jag ingen möjlighet att någon af dem skall komma in.

Derefter vände sig Carl till manskapet och fortfor:

— Lägg er ned nu bakom bröstvärnet, gossar, ty känner jag ryssen rätt, så skjuter han i rappet, om han eljest märker oss; vi skola spara våra kulor tills de med säkerhet kunna träffa.

Henrik och Carl ställde sig ock bakom de till skydd för fienden uppspikade plankorna.

Redan voro ryssarne så nära, att man kunde urskilja deras långa bruna rockar med röda skärp, deras höga mössor, långa skägg och gula tillplattade ansigten.

— Ha! jag känner igen dem, — skrek Lennart utom sig af förtjusning. — Det är precist samma kosacker som voro med vid Krasnacut och stodo dernere vid lilla bäcken, herr kapten minnes, samma rockar och mössor, och ansigten sedan. De äro hvarandra så lika allihop i synen, som en hop surkart under ett äppleträd. Men olika namn hafva de likväl, och bräcka dugtigt

på munnen skall man, om någon skall kännas vid dem.

Medan Lennart så jollrade, hade de främsta af fienden, under lika sorglös marsch, kommit emellan de båda stenarne Carl utmärkt, och han kommenderade nu:

— Geführ!

Skotten smällde. Två ryssar föllo och blefvo qvarliggande, men hela den öfriga skocken kastade sig hastigt omkring femtio steg tillbaka, der väl halt gjordes, men under en tumultuarisk oreda med skrik och synbar bestörtning öfver ett sådant emottagande.

— Ladda genast, så hinna vi gifva dem en salva till! — ropade Henrik, i samma ögonblick han såg att ryssarne drogo sig tillbaka.

— Du har rätt, — sade Carl, — jag höll på att glömma det af bara fröjd öfver det första lyckade afslaget af stormningen.

— Hvad mig beträffar, — sade Lennart, så behöfver jag icke ladda om, ty jag hade tankarne på annat håll, så jag, förbanna mig, rakt glömde bort att skjuta; men den som gömmer så har han. Den gången blef det två gräsätare, men en till skall jag svara för.

Ryssarne hastade emedlertid icke med sitt förnyade anfall, och deras rådplägningar tycktes icke leda till något resultat förrän de förstärktes af ett litet antal, som kommit fram på slätten från Beneborgs-skogen, likväl alltid hållande sig utom skotthåll. Det led intet tvifvel, att dessa voro Håkansson och hans följeslagare, helst en af dem var barhufvad och klädd i svensk drägt. Man såg huru han ifrigt med den venstra armens rörelser understödde sitt samtal med befälet, och kort derefter delade sig styrkan i tvenne delar, deraf den mindre drog sig uppåt skogen, påtagligen för att samtidigt med hufvudanfallet, bakifrån angripa Beneborg. Med en verklig lättnad i sinnet såg Henrik, att Håkansson sjelf ensam begaf sig bort och fortsatte vägen emot Stjernholm.

Den qvarblifvande truppen ordnade sig någorlunda, men företog intet i massa. Deremot började en spridd eld ur deras handgevär, så snart någon af besättningen på den lilla fästningen något blottade sig. Men afståndet var för stort för att medgifva en säker sigtning, så att någon skada icke skedde, ehuru mera än en planka spjelkades af kulorna. Lennart roade sig med

att emellanåt sticka fram sin redan en gång förr genomskjutna mössa på bösspipan, och hade verkligen det nöjet att få en kula till igenom henne.

— Jag fruktar att bakhållet börjar operera först, — sade Henrik efter en stund, — och de skola snart öfvermanna oss der borta i hörnen.

— Jag anser de punkterna bäst försvarade, — genmälde Carl, — dels emedan stängseln der är vida högre, och dels derföre att hålen äro så trånga, att knappt mera än en i sender kan försöka ett anfall. Två man på hvardera stället kunna der med lätthet afhålla huru stor styrka som helst, och dessutom har jag der mina raskaste gossar, bland andra två soldater, som förstå sig på leken af gammalt.

— Men två man äro snart undanskjutna och sedan är vägen fri.

— Det är sannt, men då hafva de i alla fall gjort sin skyldighet och mera kan man icke begära.

»Ringa tröst,» tänkte Henrik, men han sade intet.

Det visade sig snart, hvarföre ryssarne dröjde med anfallet, ty en ordnad trupp, till antalet

åtminstone dubbelt större än den förut varande styrkan, anlände nu från Stjernholms-vägen och uppställde sig med fronten emot Beneborg.

Man kan icke undra att modet något sjönk hos några af de unga svenska bonddrängarne, som icke voro vana att skåda döden i ansigtet, då de sågo denna massa af minst tvåhundra man rusta sig till stormlöpning emot dem, som sammanräknade icke fyllde antalet af tjugo.

Carl såg den verkan fiendens uppställning gjorde på sinnena och fann lämpligt uppmuntra dem med ett litet tal, ehuru han visste med sig, att talarekonsten aldrig utgjort hans starka sida.

— J ären väl icke försagde, gossar, — sade han, — för det ryssarne äro så många. Det är ren vinst, ty då löpa vi icke fara, hvarken att skjuta bom eller hugga i sten, som man säger, och ju flera lik vi få att stapla upp här, ju större höjd få de andra att speta öfver. Ryssen är också, skall jag säga er, beskaffad på samma sätt som en fårskock, bara en springer, så springa alla de andra, och nu är det alltid mera att förmoda, att det ibland många finnes en kruka som börjar springa, än om de voro få. Dessutom veten j sjelfva bäst, att det går lätt

för några stycken att komma in genom en dörr, men äro der många, så blir det trängsel, och ingen kommer fram. Jag tänker ryssarne skola icke kunna röra armarne om vi få dem alla här in emellan flyglarne. Friskt mod derföre, gossar, så stort fält har jag sett er slå af förr på en förmiddag!

Men den öfverhängande faran var för stor att kunna slås bort med skämt från något sinne, som icke egde ett så helt och hållet *blindt* mod som Carl och Lennart. Sjelf märkte ock Carl, att hans ord gjorde föga eller ingen verkan, utan att modlösheten tvertom tilltog, och han vände sig derföre till Henrik sägande:

— Du måste tala till dem, ty om ryssen angriper dem i denna sinnesstämning, så är jag icke säker att de stå qvar på sina platser.

Dyster, som en dödens profet och med ett förfärande lugn i tonen, började Henrik:

— J finnen det föga sannolikt, att vi länge skola kunna försvara oss emot denna mångdubbelt starkare massa; icke sannt? Jag åtminstone finner det omöjligt. Men hvad mera? Vi äro omringade och allt för noga bevakade för att numera kunna fly. Men invänden j tilläfventyrs,

vi kunna sträcka vapen och anropa deras nåd. J veten, att ryssarne under deras framfart ingenstädes skonat oskyldiga qvinnor och barn. Är det väl då troligt att de skulle skona oss, som satt oss till motvärn och redan utgjutit deras blod. Om icke Herren underbart hjelper oss, så är derföre efter menskliga beräkningar för oss ingen räddning i något fall att hoppas. Men hvilket är väl bättre då, antingen att sjelfmant sträcka fram sina blottade händer för att låta dem stympas och gifva den blodtörstige fienden det nöjet att långsamt plåga oss till döds, att slita inelfvorna ur våra kroppar och spetsa oss på gärdesgårdsstörarne längs vägen, eller att falla med svärdet i handen och låta vår sista blodsdroppa flyta, icke till ryssarnes förlustelse, utan till Sveriges och vår egen ära. Nej, vi vilja icke dö nesligt, utan låtom oss gripa fast om våra vapen och rikta dem emot fienden så länge vi ännu ega kraft nog att lyfta dem från marken. Vi skola då åtminstone få en lätt död, ty så länge man är sysselsatt att sjelf gifva hugg, känner man föga de hugg man får. Och vi skola tillika få en skön, en ärofull död. Ty så länge två stenar af dessa byggnaders grundmurar ännu ligga uppå hvar-

andra, skall det talas om oss, antingen att vi här sjelfmant läto oss instängas, men sedan icke vågade slåss, eller ock att vi utan fruktan för öfvermakten manligt offrade våra lif för att försvara hvad som borde vara oss dyrbarast på jorden, vår ära, vårt hem, våra qvinnor. Mödrarne skola visa denna plats för sina barn och mana dem att efterfölja oss; skalderna skola sjunga vårt lof, och våra anhöriga skola yfvas öfver att tillhöra vår stam.

Henrik slutade och ingen yttrade vidare ett ord, men alla kände sig genomträngda af detta hopplöshetens mod, som är det fastaste af allt. Hvar och en syntes göra sin ställning så säker, som möjligt och man läste i hans anletsdrag den mest bestämda föresatts att icke vika en hårsmån tillbaka. Endast Lennart tycktes denna ohöljda framställning af deras förtviflade belägenhet icke gå djupare till sinnes, ehuru äfven han ganska väl insåg dess sanning.

»Må göra då», tänkte Lennart ganska lugnt, »jag vet icke hvarför det ej kan vara så bra att dö i dag som en annan dag».

På Carl gjorde deremot Henriks ord ett djupt intryck, emedan han hyste det största förtroende

till Henriks omdöme. För en stund förlorade han verkligen hoppet; men det fanns hos honom för mycket kroppslig kraft för att länge lemna rum för en sådan sinnesstämning. Han kände på sina muskler i armar och ben och kunde slutligen icke afhålla sig från att ännu en gång taga till ordet:

— Låt oss icke misströsta om utgången, gossar, om vi strida såsom Henrik Burguer uppmanat oss. Jag vet icke hvad som hindrar mig att slå ihjäl tjugo ryssar lika väl som en, och om jag *vill*, att ingen ryss skall komma upp här, så ser jag icke heller någon möjlighet för honom att göra det.

Den naiva känsla af sin egen styrka, hvarmed Carl uttalade dessa ord, förfelade icke att väcka likartade känslor hos hans kamrater. Blotta den omständigheten, att man står på en höjd och väntar sin fiende nedifrån, bidrager otroligt att ingifva ett medvetande af öfverlägsenhet, och dertill kom nu, att hvar och en visste med sig, det hans kroppskrafter voro mera än vanliga, ty inga andra hade velat deltaga i det äfventyrliga värfvet att stanna qvar vid Beneborg.

Få menniskor kunna väl vara fruktansvär-

dare för deras fiender än de, som, på samma gång de anse sig hafva intet att hoppas, känna sig starka som lejon, och det var liksom ryssarne haft en aning om den allvarsamma lek, som väntade dem, ty då deras anförare nu ändtligen kommenderade till stormlöpning, rörde sig manskapet icke ur stället. Han begagnade likväl ett annat medel än Carl och Henrik att elda de sinas mod. Man såg ryska befälet en stund med dragna sablar fuktla de motsträfvige, derefter hördes ett nytt kommandoord, och nu rusade hela skaran framåt, eggade af rop, icke olika dem en kusk använder mot en istadig häst.

Henrik kastade en blick tillbaka, för att ännu en gång uppsnappa en skymt af Gunhilds bild. Hon satt i fönstret, blek som en lilja, och bredvid henne stod ett tändt ljus, om hvilket hennes högra hand tycktes krampagtigt sluten. Han kände sig lugn, i den vissheten att hon icke skulle falla i Håkanssons och ryssarnes händer. Då han åter vände sig om, voro ryssarne ånyo midt för de båda stenarne, der de förra gången afvisades. Äfven nu mottogos de der af Carls och hans krigares kulor. Henrik, som endast hade ett par pistoler, sparde ännu sina skott.

Väl stupade jemväl nu ett par ryssar, men de öfrigas mod tycktes betydligt växa, sedan den persen väl var öfverstånden och de sågo, att nederlaget i sig sjelf var ganska obetydligt.

Redan voro de framme vid staketet och deras bistra ansigten grinade emellan spjelarne lika vilda djur bakom gallret i en bur. Deras timmermän skyndade sig fram med yxor för att hugga ned staketet, under det de ryske soldaterne skjöto. De våra, som emedlertid gripit till hummelstörarne, sökte icke utan framgång förhindra timmermännens arbete, ty mera än en släppte yxan för att icke återtaga den, men som störarne ej kunde rätt handteras, utan att de som skötte dem något höjde sig öfver bröstvärnet, blefvo de dervid utsatte för de emot dem blott på tio stegs afstånd riktade skotten, och två af den från början alltför glesa besättningen lågo snart orörliga sträckta till marken.

På detta sätt dröjde det likväl en god stund, innan man kunde hugga igenom både den grofva grundstocken till staketet och isynnerhet den öfre, i hvilken spjelarne voro fästade, och hvilken var omkring tre alnar högt öfver marken, så att den endast kunde nås med yxan hållen öfver hufvu-

det. Några ryssar, som funno detta gå alltför långsamt, försökte ock att hjelpa hvarandra öfver, men då den förste, som kom upp, förlorade jemvigten och föll ned åt inre sidan, der han blef liggande med ett afbrutet ben, förlorade de andra hågen att fortsätta detta försök, och afvaktade staketets fällande, hvilket mycket mera oafbrutet fortgick, sedan man slutligen ryckt till sig alla hummelstörarne, så att något vidare hinder icke mötte för arbetet.

Svenskarne hade i stället än en gång laddat sina bössor, och då fienden ändtligen lyckats att få omkull några alnars längd af staketet, samt i massa rusade in genom öppningen, mottogos de af några skarpa skott, deraf intet förfelade sin man.

Svärmen var emedlertid nu innanför staketet och började löpa till storms uppför vallen, hvilket för svenskarne hade den fördelen att fienden icke längre kunde nyttja sina gevär af farhåga att skjuta sina egna.

Här började ett handgemäng. Otaliga ansprång gjordes af ryssarne, som alla voro snälla klättrare, och otaliga gånger kastades de tillbaka af svenskarnes kraftfulla och täta hugg. Ingen

utvecklade härvid en större fortfärdighet, styrka och vighet än Henrik. Det var ett skådespel, hvaraf man i smått kan se en afbild i ett brinnande talgljus, der en mängd svart smolk med rastlös ihärdighet rusa upp emot veken, men ständigt kastas tillbaka, då de dröja en stund liksom för att hemta nya krafter och sedan ånyo börja samma lek. Den uppmärksamme åskådaren undgår det likväl icke, att ehuru ett aldrig minskadt antal ständigt ses falla tillbaka, så måste det dock lyckas några att hålla sig fast deruppe, emedan antalet eljest skulle ökas i oändlighet, allt som ljuset nedbrinner. Så gick det äfven här. Ryssarnes mängd var för stor för att i längden kunna afhållas af svenskarnes ringa antal, och ehuru hvarje ögonblick någon ryss stöttes tillbaka utför den branta vallen, så kunde man icke hindra att flera andra kommo upp, och striden emot dem blef svårare på samma gång man icke längre hade fördelen af en högre position.

Henriks sidokamrat på den venstra sidan hade redan fallit och platsen i stället blifvit intagen af fiender, mot hvilka Henrik hade allt att göra för att värja sig, då han hastigt kände sig

gripen omkring ena benet af ett par starka händer, som ryckte honom med en sådan våldsamhet, att han förlorade jemnvigten och föll framstupa utför vallen midt ibland de jubilerande fienderna.

Hans första tanke var: *det är slut;* hans andra: nu tror Gunhild att jag är död; men den tredje, då han kände att han slutat falla: jag är oskadd! Och med en otrolig snabbhet var han åter uppe, ryckte ned ett par ryssar, som försökte klättra upp och fick af deras motstånd nog motvigt emot sin egen tyngd för att åter komma upp på höjden. Här var redan fullt af fiender, men nästan i samma ögonblick gaf han en ryss ett sabelhugg, sköt med pistolen i venstra handen en annan genom lifvet och stötte till en tredje för bröstet med den ena foten, så att alla tre tumlade ned.

Derigenom fick Henrik så mycket andrum, att han kunde kasta en blick till Gunhilds fönster. Hon hade rest sig upp och stod med ljuset i handen. Oaktadt afståndet undgick honom icke, huru en ljusstråle flög öfver hennes ansigte, då hon återsåg Henrik, och löste den mörka förtviflan, som redan hade stelnat hennes drag. Hon

nickade åt honom och satte åter betydelsefullt ned ljuset i fönstret.

Henrik vände sig åter om emot fienden och fann ögonblicket temligen lugnt, liksom ett ihållande dagsregn nästan alltid skänker mellanstunder af jemförelsevis vida mindre häftighet. Han fann Carl nära bredvid i en trött ställning hvilande mot sitt svärd.

— Jag visste du skulle göra underverk, — sade Carl med bruten stämma. — Men jag ser nu, att ingenting hjelper. Med mig är det förbi. Jag har en kula i bröstet och min venstra arm är afslagen. Dock om de ville skynda sig, skulle jag kanske ännu hinna göra ett hugg med den högra, innan jag lägger ned den för alltid.

Han förmådde icke längre stå, utan satte sig ned, allt med svärdet i handen och blicken riktad emot fienden.

— Vi äro icke många qvar, — fortfor han. — Dock vi hafva gjort ett vackert arbete. Sedan kungen dog, tror jag ej något bättre blifvit gjordt. Dock det var en dårskap, du sade det förut. O, Herre! straffa icke Gunhild och Henrik för min dårskap!

Henrik ville tala, men förmådde det icke af

rörelse. Hastigt föll honom en tanke in. Han tog sin hvita näsduk, satte den på spetsen af ett gevär och reste det i höjden, såsom ett tecken att han ville parlamentera med fienden.

Men ryssarne hade allt för väl kommit underfund med fästningens svaghet och voro för mycket förbittrade öfver den stora förlust de lidit, för att vilja afhöra några fredsförslag. Henriks flagga blef i stället signalen till ett nytt anfall, hvilket denna gång afvärjdes vida mindre kraftigt än förut. Inom kort stodo åtminstone tjugo ryssar på vallen.

Henrik hade knapt hunnit göra sig lös från en som anfallit honom från venstra sidan, då han hörde Carls rossliga stämma uttala några ord, dem Henrik icke kunde uppfatta. Han vände sig deråt och fann Carl utsträckt på marken. En ryss, som ville anfalla Henrik, steg i detsamma upp på hans bröst. Henrik hörde huru benen krossades deruti.

En sprittning i lemmarne och den tappre Carl Rosenfelt var icke mer!

Emellan hans mördare och Henrik började en skarp fäktning, till dess att ett ångestskri, omisskänneligt af Gunhilds klingande röst, nådde

Henriks öron. Han såg till fönstret. Ljuset stod på sitt ställe, men Gunhild fanns der ej mera. En kosack lutade i stället sin rygg emot fönsterkarmen.

Utan besinning flydde Henrik nu från den plats han så länge och ärofullt hade försvarat. Med ett enda språng hoppade han utför vallen och sprang öfver gården med en nästan öfvermensklig snabbhet. Hvarken han sjelf eller någon annan visste rätt huru det gick till, men en fönsterruta hördes klinga och ögonblicket derefter stod Henrik i rummet, der Gunhild nyss hade suttit.

Der var fullt af kosacker, som, i början häpna öfver det sätt hvarpå Henrik inkom, overksamma betraktade honom. Genom den öppna dörren till salen såg Henrik huru några andra kosacker, som buro Gunhild, afsvimnad, voro sysselsatta att lyfta ut henne genom ett fönster. Ursinnig rusade han emot de honom omgifvande kosackerna för att slå sig igenom till Gunhild; men härtill förslogo likväl icke hans redan starkt medtagna krafter. Han blef öfvermannad och träffades slutligen i pannan af ett slag med en bösskolf, så att han för ett ögonblick förlorade

sansningen och dignade ned. Sannolikt skulle man icke lemnat honom, så länge ännu en gnista lif hos honom fanns qvar, om icke hastigt en stark, qväfvande rök brutit sig in genom väggen från ett rum näst intill och tydligt ådagalagt att huset i den ena ändan var antändt och stod i ljusan låga. En af ryssarne, som märkt den öppna krutfjerdingen i rummet, gjorde sina kamrater uppmärksamma derpå, och det behöfdes icke mera för att förmå dem hals öfver hufvud rymma huset.

Henrik reste sig åter med svårighet upp, ty ehuru han förunderligt nog icke erhållit ett enda djupare sår, var han likväl så slagen och hvad man kallar mörbultad i hela kroppen, att lederna knappt ville göra sin tjenst. Den qväfvande röken, som numera hindrade honom att se, och de redan genom väggen inbrytande lågorna tvingade honom att draga sig tillbaka genom farstun ut på gården.

Här fann han församlad den lilla återstoden af Beneborgs invånare, som räddat sig undan fiendens svärd. De utgjordes numera endast af fröken Kerstin, Lennart, tre andra män och två pigor samt en tio års gosse. Alla voro på det

högsta villrådige hvad de skulle taga sig till. Stora huset och ena flygeln brunno redan, och man förutsåg att den tilltagande hettan på gården snart skulle blifva outhärdelig. På flygt var ej att tänka, ty hela ryska styrkan hade, sedan den lemnade stället, slutit en ring deromkring, och åskådade i stillhet branden, skenbarligen i afsigt att hindra deras offer att rädda sig.

— Jag går ut och ger mig på nåd och onåd åt ryssarne, — sade en af drängarne. — De kunna icke göra mig något värre, än det som händer mig här, att brinna upp lefvande.

De flesta tycktes häruti instämma, och sågo frågande på Henrik. Han behöfde icke mera än påminna sig, att Håkansson var en af ryssarnes ledare, för att blifva besluten, att på intet vilkor sjelfmant öfverlemna sig i deras våld.

— Jag vet i sanning icke hvad jag skall råda, — sade Henrik. — För min del kryper jag ned i den hvälfda källaren under denna flygel. Möjligen skall elden icke dit inträngа.

En förfärlig knall skakade nu luften. Bjelkarne i stora huset brakade, ena sidan af taket störtade ned, och ur öppningen frambröto de fräsande lågorna med ohejdadt raseri.

Henrik skyndade till källardörren och såg sig emot sin förmodan följd af fröken Kerstin, Lennart och den unga gossen. De öfriga deremot gingo till en genombruten punkt på vallen, för att öfverlemna sig åt ryssarne.

— Om någon af er träffar er fröken, — ropade Henrik efter dem, — så säg henne att jag lefver, och skall lefva endast för att söka befria henne. Och bed henne framförallt söka alla tillfällen att gifva mig tecken hvar hon finnes.

Man begaf sig härefter ned i källaren, der en sval fuktig luft angenämt mötte dem, och Henrik tillstängde den tjocka jerndörren, hvarigenom det yttre rummet, eller den så kallade svalen, blef alldeles mörk, men sjelfva den inre temligen rymliga källaren upplystes något af tvenne små gluggar uppe vid taket.

Några matvaror hängde i taket, men föröfrigt utgjordes hela källarens innehåll af en öltunna och ett par träbänkar, hvaraf Henrik flyttade fram den ena för att bereda sig utsigt genom en fönsterglugg.

De fem, som mera hoppats på fiendens än lågornas gunst, voro nu utkomna på fältet och nalkades i bönfallande ställningar de rundtom-

kring uppställda ryssarne. De båda flickorna försvunno straxt för Henriks ögon ibland lederna, men icke så karlarne. Några ryssar grepo uti dem och släpade dem tillbaka emot de brinnande husen, på det ställe der elden värst rasade. Då de kommo närmare kunde Henrik väl icke längre följa deras rörelser, men af de olyckliges sönderskärande ångestskri och den ryska truppens spända uppmärksamhet och lifliga skrattsalvor, var icke svårt att sluta, det man hade kastat dem i lågorna och fröjdade sig vid skådespelet af deras dödsryckningar.

Med fasa lemnade Henrik sin plats och satte sig på den andra bänken bredvid fröken Kerstin, som tyst och undergifvet med hopknäppta händer bad till Gud.

— Var moster inne i rummet när de grepo Gunhild? — frågade han.

— Ja, — svarade hon med en djup suck, — Gunhild vände sig aldrig från fönstret, så att hon hvarken hörde eller såg huru de bröto upp fönsterluckan, oaktadt jag ropade åt henne i min förskräckelse. Så snart de kommo in, smögo de sig rakt på henne, liksom det just varit henne som de sökte, och jag är säker att hon icke alls

märkte, det någon var uti rummet förrän de togo fatt i henne. Då ropte hon *Henrik*, men svimmade af med detsamma, och de buro bort henne, men mycket varsamt togo de uti henne. Jag sprang genast ut för att kalla på dig, men kom aldrig längre än ut på gården.

Henrik satte båda händerna för ansigtet för att liksom gömma sig undan den grymma föreställningen om Gunhild i Håkanssons och ryssarnes våld. Dock hoppades han, att Håkansson åtminstone till en början skulle skydda henne för ryssarnes misshandling, kunde han blott snart komma henne till undsättning. Men härtill såg han ingen utväg, äfven om han skulle lyckas att rädda sitt eget lif ur sin närvarande belägenhet, hvilket knappt var att hoppas. Elden hade nemligen redan hörbart fattat uti huset uppöfver dem och stenväggarne i källaren voro redan så upphettade, att man icke kunde luta sig deremot. Men ryssarne höllo allt sin ring sluten.

Den lilla gruppen i källaren skulle utgjort ett icke ovärdigt föremål för en målares pensel. Det låg i ansigtsuttrycken en karakteristisk skilnad emellan den oupphörligt gråtande gossens förtviflan, fröken Kerstins emot himmelen städse

vända tankar, den gamle Lennarts sorgsna men orubbliga liknöjdhet och Henriks ännu kämpande och med planer för verksamhet sysselsatta sinne. Deras ömsesidiga tystnad gjorde ock ett hemskt afbrott emot den larmande fiendens och den hvässande eldens buller utanför.

Till allas förvåning hörde man hastigt den yttre källardörren öppnas; ett starkt eldsken bröt in genom öppningen, och emot de röda lågorna tecknade sig konturerna af en mörk manlig gestalt, hvarefter dörren stängdes och allt blef svart såsom förut.

Oviss om den ankomne var vän eller fiende, fattade Henrik ännu en gång sitt dragna svärd och gick emot dörren, i det han med hög röst frågade:

— Hvem der?

En röst svarade ur mörkret ödmjukt på tyska språket:

— En rysk officer som anropar ert medlidande.

— Vårt medlidande? Ni öfvar ett grymt skämt, — svarade Henrik, som trodde att ryssarne upptäckt deras tillhåll och utskickat den främmande för att slagta dem.

— Långt derifrån. Jag blef sårad, då jag stormade vallen, af en ung man, som skuffade mig ned så att jag föll inåt gården, der jag maktlös blef en lång stund liggande. Jag såg huru de mina lemnade stället, sedan de satt eld derpå och huru några af de tappra svenskarna kort derefter gingo att lemna sig i deras våld, under det att j togen er tillflygt hit. Ingen hörde mina rop och jag förmådde icke släpa mig öfver vallen. Snart fattade ock elden i dess myckna trädvirke och stängde all utväg. På alla sidor fann jag mig omgifven af eldvågor dem vinden förde emot mig och nästan förbränd lyckades jag ändtligen komma hit. Ni kan döda mig om ni vill, och jag medger, att efter den grymhet mina landsmän utöfvat, har jag ingen rätt att begära ett bättre bemötande, och likväl, om ni tänker som jag, skall ni icke förakta att förvärfva, ej en gång fiendes eviga tacksamhet.

Henrik påminte sig nu, att bland dem han nedstött från vallen verkligen varit en officerare, som fallit inåt gården, och vid hvars ädla ansigtsdrag Henrik hade fäst sig, helst de andras utseenden till största delen varit mer eller mindre vederstyggliga. Detta i förening med främ-

lingens ord ingaf Henrik förtroende, och intagen såsom han var af ett enda mål för sina sträfvanden, svarade han genast.

— Af oss skall ni ingenting behöfva frukta, och om detta hvalf, såsom jag hoppas, motstår elden, kan ni snart återvända till era landsmän. Jag är öfvertygad att ni då icke skall förråda vårt gömställe. Och om ni vill så kan ni då göra mig den största tjenst ni någonsin kunnat tillbjuda en menniska.

— Måtte jag kunna uppfylla er önskan. Åtminstone skall jag visa er att jag vill det.

— Bland era fångar är en fröken Rosenfelt; min bön är att ni ville bjuda en lösen för hennes frihet, jag ville nästan säga huru stor som helst, men 1000 hårda daler skulle jag kunna lemna inom tjugofyra timmar och 10,000 inom några veckor.

— Fröken Rosenfelt fången? Oroa er icke för henne. Henne skall intet ondt vederfaras.

— Icke? Jag anser mig likväl ega skäl att frukta allt för henne.

— Det finnes redan förut en person ibland oss som lifligt intresserar sig för hennes öde, som eger makt att rädda henne, nemligen en

svensk öfverlöpare, hvilken såsom vägvisare och rådgifvare gjort oss ganska vigtiga tjenster, samt förvärfvat sig rättmätiga anspråk på vår befälhafvares tacksamhet. Redan ifrån första ankomsten hit förbehöll han sig såsom sin enda belöning, en fånge — och denna var fröken Rosenfelt. Han tänkte öfverraska henne och fick några man i följe med sig hit, men fann stället försvaradt och blef sjelf sårad i den högra armen, då han vågade sig för nära. Det var han, som emot vår befälhafvares vilja och i öfrigt följda plan, genom den högsta enträgenhet förmådde honom att med storm taga detta ställe. Han gjorde det till ett vilkor för sitt framtida biträde. Den enda som tycktes ligga honom om hjertat var fröken Rosenfelt; alla andra borde dödas, men hon tagas lefvande. Jag tager derföre för afgjordt, att han blir hennes beskyddare, ehuru jag icke känner hans bevekelsegrunder.

Hela denna framställning öfvertygade Henrik, att den fremmande höll sig vid sanningen och menade uppriktigt. Sedan han fört honom in uti den inre källaren och satt sig bredvid honom på den midt på golfvet framdragna bänken, öppnade Henrik derföre sitt hjerta och upp-

lyste sin nye förtrogne om hela hans och Gunhilds förhållande till Håkansson och de skäl de hade att frukta denne sednare. Den unge ryske officeraren uttryckte sin lifliga afsky för Håkanssons planmessiga nedrighet, och sade:

— Denne man ingaf mig motvilja från första ögonblicket, hvilken ökades allt efter som jag såg, huru han uppmanade mina tyvärr alltför villiga landsmän, hvilka alla han synes hafva svurit ett dödligt hat. Emedlertid besitter han öfverlägsna egenskaper, såsom ni sjelf säger, och har förvärfvat sig mycket inflytande hos vår general, så att jag fruktar vi på underhandlingens väg ingenting skola vinna. Men vi måste befria er trolofvade genom list, och jag skall icke anse för ett förräderi emot mitt fädernesland att dervid vara er behjelplig.

— O! hvilken nåd af himmelen, som sände er hit. Men tror ni väl, att det skall blifva en möjlighet att bedraga Håkanssons vaksamhet?

— Nej icke Håkanssons, från honom måste ni sannolikt i alla händelser taga henne med våld, men ryssarnes vaksamhet gifves det olyckligtvis ett medel att insöfva, och det heter — *bränvin.* Kan ni skaffa mig sådant i tillräcklig

mängd, så åtager jag mig att på några timmar upplösa all krigstukt och all ordning inom truppen. Kunde vi sedan blott finna något medel att afleda befälets och de få nyktres uppmärksamhet, så tror jag nästan jag skulle kunna bringa saken derhän, att ni finge afgöra den ensamt med Håkansson.

— Ha! komme jag en gång så långt!

Efter långa öfverläggningar och sedan fröken Kerstin lemnat den upplysning, att uti en af källrarne på Stjernholm, den baron Burguer trott fienden icke kunna upptäcka, fanns en större myckenhet starka drycker förvarad, beslöt man att Sabraskin, så hette den ryske officeraren, skulle utan de öfriga officerarnes vetskap låta uppbryta dörren och visa manskapet på den förvarade skatten. Henrik skulle under tiden samla ihop några män och dölja dem i närmaste skogsbacke, derifrån de genom trumning eller annat krigiskt buller borde gifva ryssarne anledning att frukta ett anfall. Sjelf skulle Henrik utmed en häck i trädgården smyga sig fram till ett noga beskrifvet gömställe helt nära intill Stjernholmsgården, der Sabraskin skulle gifva honom vidare underrättelser om sakernas ställning och hvad

som borde göras. Allt detta borde ske i skymningen redan samma afton, emedan ryssarne efter all sannolikhet följande morgon skulle åter inskeppa sig för att fortsätta sitt vikingatåg.

— Men ett måste ni lofva mig, — sade Sabraskin sedan de slutat sitt aftal, — och det är, att ni icke begagnar det tillfälle jag gifver er, att tillfoga de mina någon annan skada än hvad som är nödvändigt för att vinna ert ändamål, och att ni i ingen händelse blottställer mig såsom en förrädare.

Naturligtvis gick Henrik in härpå. Det gjorde honom till och med ett stort nöje, att han kunde skänka Sabraskin sin aktning såsom fiende, på samma gång han begagnade honom såsom bundsförvandt. De unga männen tycktes med ett ord ega så likstämmiga själar, att ett verkligt vänskapsband knöts dem emellan under de timmar, de ännu nödgades vänta i källaren innan väggarne började något svalna och öfriga tecken förmärktes att elden snart rasat ut.

Det öfriga sällskapets förundran att se Henriks förtroliga samtal med en ryss var i början icke ringa, helst ingen af dem förstod ett ord af hvad som talades, men då ryssen förhöll sig fred-

ligt, förlorade de så småningom sin fruktan för honom. Och den mensklíga naturen, som är för svag att länge orka rätt djupt känna ens sin olycka, kom dem snart till hjelp. När gossen gråtit ut hela sitt förråd af tårar, kände han sig hungrig och började angripa ett stycke rökt kött, hvars lukt stack honom i näsan. Lennart, hvilken tiden slutligen blef lång, sträckte sig ut på golfvet och föll slutligen i en god sömn. Fröken Kerstin, som alltid med uppmärksamhet aktade på sina krämpor, fann att hennes hjertklappning lagt sig och kände sig helt nöjd deråt. Henrik var för mycket lifvad af hoppet att kunna rädda Gunhild för att mera känna någon smärta. Både Henriks och Sabraskins i drabbningen lidna kroppsskador voro dessutom af den art, att de af några timmars hvila till det mesta återställdes. Inom den mörka källaren i jordens djup herrskade sålunda en större belåtenhet, än någon skulle kunnat föreställa sig under dylika omständigheter, och aldraminst kunde de vaktande ryssarne ana, att midt under de rykande grushögarne, deruti de trodde alla sina fiender begrafna, smiddes ännu djerfva planer att besegra dem. För att undgå misstankar fann Sabraskin rådli-

gast att begifva sig ut, innan ryssarne ännu för hettans skull vågade nalkas de nedbrända husen. Med svårighet, men varsamt, öppnade han och Henrik med svärden den nästan glödgade källardörren. Sedan de gjort sig förvissade, att ruinerna ännu skylde det inre af gården till en manshöjd, och att man der utan fara för elden numera kunde vistas, gick Sabraskin ut och sköt åter till dörren efter sig. Han drog derefter fram en mängd halfbrända stockar och staplade dem upp öfver den låga dörren, som var anbragt i lutande plan emot en framskjutande mur, i afsigt att afvända all uppmärksamhet derifrån.

Detta lyckades också, ty ehuru efter en kort stund flera röster hördes inifrån gården, tycktes ingen hafva lust att närmare nalkas de brända lemningarne efter husen. Genom fönstergluggen såg Henrik snart till sin obeskrifliga glädje, huru hela den ryska styrkan bröt upp, och styrde kosan emot Stjernholm. Ännu väntade han likväl en half timma af farhåga att någon vakt kunde blifvit qvarlemnad, ehuru ingen på denna sidan var synlig. Slutligen arbetade han åter försigtigt upp dörren och, efter att hafva öfvertygat sig det ingen fiende syntes till, släppte

äfven ut sina olyckskamrater. Med blandade känslor af glädje öfver deras nästan underbara räddning och det först nu till full klarhet vaknade medvetandet om de oersättliga förluster de redan lidit, skådade Henrik omkring sig på Gunhilds förstörda barndomshem och styrde sina steg till den punkt af vallen der hennes bror slutat sin lefnad. Här fann han väl i askan lemningar efter en mängd menniskoben, som ännu spridde omkring sig en gräslig stank, men hvilka som hade tillhört vän eller fiende kunde numera ingen urskilja.

Anblicken var sorglig, men här var ingen tid att anställa betraktelser. Mycket skulle uträttas innan den redan långt framskridna solen sjunkit nedom horisonten, och Henrik var icke den som ville eftersätta detta; men som vi hoppas, att läsaren känner något deltagande för Gunhilds öde, vilja vi nu föra honom till henne och för en stund lemna Henrik på egen hand.

XXIII.

Räddnings-försöket.

»Vilja är minst hälften af kunna.»
ALMQVIST.

Då Gunhild första gången slog upp sina ögon, efter det hon af fiendehand blifvit röfvad hemifrån, mötte hennes ännu omedvetna blick några föremål, som syntes henne bekanta. Det var några fåglar väfda i en gobelins-tapet. Hon mindes bestämdt, att hon förr en gång undrat huru de svaga grenarne kunde uppbära en så kolossal uggla, som der satt omgifven af papegojor och skator. Hennes härigenom nyväckta minne framställde till sig sjelf allt flera frågor och slutligen ehuru ännu alltid utan oro denna: Hvar är jag? Sjelfmedvetandet var härmed kommet i full verksamhet, och hon vände hastigt hufvudet ifrån väggen för att af några omgifvande föremål få

hjelp att reda sina tankar. Det första hon märkte var ett kärl fullt af blod, och det andra, att hennes egen arm var förbunden. Man hade slagit henne åder. Ett skäggigt ryssansigte böjde sig nu ned framför henne med uttryck af en verklig glädje öfver de tecken till lif hon visade. Ett svagt anskri undföll Gunhild och hennes hufvud föll åter tillbaka.

Allt var henne nu klart. Hon var ryssarnes fånge i ett rum på Stjernholm och Henrik troligen död!

Likväl förvånade det henne, att man så vårdade sig om henne, och att Håkansson icke ännu bemäktigat sig henne såsom sitt rof. Men, tänkte hon, troligen vill han icke börja plåga sitt offer, förrän det eger fullt medvetande deraf, och det är endast derföre man använder omsorg på mitt återfående. Jag vill låtsa mig vara död, eller om jag verkligen skulle döda mig?... Men huru?... och dessutom vet jag icke ännu bestämdt om Henrik är död, och han har förbjudit mig att bära hand på mig sjelf så länge han lefver... Får jag blott visshet att han väntar mig i himmelen, så skall han icke länge behöfva vänta på sin brud. O! min Gud, icke kan det vara ett

brott att rädda sig undan det förfärliga öde, som beredes mig här.

Hon låg stilla och orörlig. Alltemellanåt kände hon ryssens hand på sin panna eller puls, men i öfrigt stördes hon icke.

Det dröjde en lång stund innan dörren öppnades, men derefter hörde hon till sin fasa Håkanssons röst tala några för henne obegripliga ord med hennes skötare, hvilken omedelbart derefter lemnade rummet. Troligen hade hon icke kunnat undertrycka en färgskiftning i ansigtet, ty Håkansson tilltalade henne med hånande stämma:

— Behagar min fröken för ett ögonblick afbryta sin dåning. Jag har en nyhet att berätta er, som utan tvifvel skall göra er stort nöje.

Gunhild reste sig hastigt upp och följde den fruktansvärde med ögonen utan att yttra ett ord. Med en hemlig glädje såg hon, att han hade den högra armen i band.

— Ni visar ingen nyfikenhet att höra min nyhet?

— Nej, — svarade Gunhild sorgset, men utan bitterhet, — jag har ingen anledning att tro, det ni skulle meddela mig den, om den vore glädjande för mig.

— Huru kan ni så misskänna er gamle vän! Likväl rörer min nyhet baron Henrik, för hvilken jag trodde ni icke var så helt och hållet likgiltig.

— Jag förstår. Han är död!

— Nej icke ännu såsom jag tror. Men man håller på att steka honom, och det säges att köttet blir bättre om man sätter steken lefvande på spettet. Jag skall ha den äran att servera er deraf till aftonen. Det är synd att vi här icke hafva utsigten åt Beneborg, vi skulle då tillsammans njuta af det vackra skådespelet. Ni kan icke tro hvad elden tar sig väl ut emot den gröna skogen.

— O! att äfven jag fått brinna upp i dessa lågor! Men lofvad vare Gud, att åtminstone Henrik icke fallit i era händer.

— Jag medger det var en liten otur, att han icke lät taga sig, det korsade mina beräkningar på en mera förfinad hämnd. Ni ser hvad jag talar uppriktigt. Jag hade ämnat låta honom, behörigen bunden förstås, betrakta huru jag trycker er till mitt ännu alltid älskande hjerta. Jag tror det skulle gjort honom nöje; men man måste trösta sig. Dessutom hyser jag det hoppet,

som ni säkert delar med mig, att han ännu efter döden skall känna sin salighet ännu högre af att från himmelen njuta denna anblick såsom overksam åskådare.

— Odjur! Har ni då ingen mensklig känsla i ert bröst!

— Ni är orättvis, eller har er ädle Henrik uteslutande privilegium att utöfva sin hämndgirighet, under det ni vill att jag skall tacksamt kyssa riset. Han skall saklöst få röfva från mig min älskarinna, skända mitt namn, drifva mig i en evig landsflygt från mitt fädernesland och slutligen trakta efter mitt lif med en lönnmordisk kula, ehuru den endast råkade krossa min arm. Allt detta är förmodligen ridderligt och hjeltemodigt, derföre att *han* gjort det; men om *jag* skulle försöka något dylikt, så finner ni det straxt vara skurkstreck, eller huru era vackra benämningar låta.

— Henrik har aldrig handlat emot er annat än för sjelfförsvar.

— Prat! — svarade Håkansson, som icke längre kunde behålla den iskalla ton, i hvilken han börjat, utan nu återtog sitt naturliga sätt att tala, dervid hans skärande stämma obehagligt

dämpades af en slags beslut, som alltid antydde att hans sinne var häftigt upprördt. — Inbilla ni er att Henrik stridt för en så lumpen sak, som sjelfförsvar! Jag gör honom den rättvisan, att erkänna honom vara en beslägtad själ med min. Striden emellan honom och mig har varit om ingenting annat än *er sjelf*. Det var bådas mål, och derför skydde vi inga medel. Hans börd och yttre ställning drogo er på hans sida, — icke hans karakter, ty det var en gång ni älskade mig lika högt som honom. Lyckans skiften hafva sedan vexlat och fört än den ene än den andre närmare till målet. Det är jag, som nu slutligen segrat. Icke öfver ert hjerta men öfver min fiende; och det är mig nog. Ja, det till och med smickrar mera min egenkärlek att se er såsom min slafvinna, än såsom min hustru. Ni är i alla fall *min*.

Det var för mycket för den stolta Gunhild att höra. Glömmande allt utom sin förolämpade värdighet, reste hon sig upp med en majestätisk hållning och skänkte Håkansson en blick full af vrede och förakt.

— Jag är ingens slafvinna, — sade hon, — och minst ett sådant kreaturs.

— Vackert, vackert min lilla vän. Jag skall blifva en god herre, — sade Håkansson, som försökte återtaga den falskt smilande tonen och närmade sig Gunhild samt klappade henne med venstra handen under hakan.

— Aflägsna er, eller jag dödar er! — svarade Gunhild med en lejoninnas raseri och grep med detsamma uti en hög ljusstake, den hon hotande höjde i luften.

Då Håkansson emedlerlid häraf icke lät sig afskräckas, utan ville fortsätta sina näsvisheter, träffade Gunhild med ett säkert måttadt slag det sårade stället, af hans högra arm, och aftvingade honom ett utrop af smärta, som snart efterträddes af ett ursinnigt raseri.

— Jag skall då en gång för alla späka dig! — skrek han och kastade häftigt upp dörren till farstun.

Hvad han ropade och hvad han talade förstod icke Gunhild; men rummet fylldes inom några ögonblick af män med vildt utseende, som vände sina stygga blickar från Håkansson till Gunhild.

Hon kastade sig på knä för dem, pekade på deras svärd och på sitt bröst, bönfallande, att de

ville genomborra henne. Men Håkansson hade knapt märkt denna hennes rörelse, förrän han syntes ångra den gifna befallningen, och körde åter ut den inrusande skaran, endast lemnande tvänne skildtvakter vid dörren att hålla ett vaksamt öga på Gunhild. Sjelf skyndade han jemväl bort, troligen för att söka läkarehjelp för sin arm, som tycktes tillfoga honom en olidlig plåga.

Gunhild lemnades härefter åter ett par timmar i ro, under hvilken tid hon förgäfves eftertänkte något annat medel än döden att rädda sig undan Håkanssons hat eller kärlek.

Det led emot aftonen, men i Stjernholmshuset tycktes ingen hågad att dela naturens hvila. Stoj och buller tilltogo der tvertom med skymningen. Sabraskin hade låtit öppna vinkällaren och upphemtade derifrån ett par dussin buteljer förträffligt franskt vin, hvaruti han föreslog de öfriga officerarne att dricka ett glas för Beneborgs ärofulla stormning och hans egen underbara räddning i dess aska. Alla samtyckte med förtjusning, och snart befann sig hela befälet lustigt klingande med glasen kring ett bord i

stora salen. De visste icke, att källaren äfven innehållit tvenne stora fat bränvin och att dörrarne blifvit lemnade öppna; och glädjen i salen blef snart så högljudd, att larmet utanför icke stort märktes.

Sjelf var Sabraskin den förste, som bröt laget, såsom han sade, för att hemta frisk luft. Han svepte en slängkappa omkring sig och begaf sig ut på gården. Öfverallt mötte han druckna, och de få nyktra han märkte, uppmanade han att fira dagens glädje. Derefter fortsatte han vägen öfver gården utför en stentrappa ned i trädgården. Han kom snart till häcken der han stämt möte med Henrik, och gaf det öfverenskomna tecknet, med en lång hostning. Tecknet besvarades riktigt, men till Sabraskins bestörtning tittade en kossackmössa fram ur de täta löfven.

— Jag är förrådd, — tänkte han och slog handen våldsamt emot värjfästet, men igenkände i detsamma Henriks röst, som bad honom för all del icke göra buller. — Hvad betyder denna drägt? Det ser ut som ni ville göra er till ryss i stället för mig, som i dag handlar såsom svensk.

— Jag tänkte, — svarade Henrik, — att jag lättare skulle undgå att blifva bemärkt på detta sätt, och derföre tog jag mössan och rocken af en kossack, som blifvit skjuten utanför Beneborgsgården.

— Ett förträffligt infall, som skall underlätta möjligheten att få er in i huset, ty ända upp på vinden måste jag hafva er, om min plan skall lyckas. Och likväl är ni knappt nog förställd, för att våga er öfver gården, der hundrade ögon kunna följa er, deraf alltid något ännu icke ser skumt. Det är fördömdt med denna ljusa natt!

— Jag kan komma in i huset utan att gå öfver gården.

— Huru är det möjligt?

— Jag följer denna häck ända till gafveln af stora huset. Der är en dörr till källaren, och nyckeln ligger säkert på sitt vanliga ställe bredvid. Källarvåningen går under hela huset och jag kan komma upp i farstun straxt bredvid stora trappan.

— Ingen nöd då! I gångarne är det skumt nog och dessutom nu en fullkomlig villervalla. Gör er bara drucken. Svara med ett knytnäf-

slag, om någon talar er till och skynda er upp på vinden till höger. Der finner ni godt om gömställen. Jag skall ombesörja, att fröken Rosenfelt blir förd till ett rum deruppe emellan vindarne, och då tid blir skall jag låta höra af mig. Men har ni kunnat samla något folk i granskapet?

— Ja, genom en lycklig tillfällighet, fann jag det redan samladt, så snart jag kom från elden. Jag hade redan i morse lemnat min dräng qvar i Nyköping. Han kom några timmar sednare och fann Beneborg belägradt. För att komma mig till undsättning, skyndade den trogna tjenaren till närmaste byar och lyckades verkligen skaffa ett tjog raska bonddrängar, som ryckte emot Beneborg, men kommo för sent att göra gemensam sak med oss. Jag har äfven anskaffat en trumma och ett par vallhorn, hvarmed de skola gifva signaler till anfall från backen på andra sidan, så snart klockan slår tio.

— Allting är ju då i bästa skick. Till verket derför, vi hafva ingen tid att förlora.

— Har ni sett Gunhild Rosenfelt?

— Nej; men jag vet, att hon för närvarande

är lemnad i ro. Håkansson har nog att göra med att sköta sin blessyr.

De skildes åt för att hvar på sin väg söka inkomma i huset.

Emedlertid hade de ryssar, som Håkansson under det otyglade utbrottet af sin vrede släppt in till Gunhild, icke glömt den sköna svenskan, och allt som bränvinet uppeldade deras inbildningskraft växte hågen hos dem att återse henne. De funno obilligt, att Håkansson, en svensk öfverlöpare, skulle hafva den bästa delen af bytet och började slutligen trängas utanför hennes dörr, med begäran att blifva insläppta.

Håkansson, hvilken likt draken rufvade på sin skatt, ehuru han icke ville vidare utsätta sig för förödmjukelsen af Gunhilds närvaro förr än hans arm blifvit återställd, kom genast tillstädes för att afvisa de oförskämde och förbjöd de inuti rummet hos Gunhild posterade vakterne att öppna den lästa dörren. Ryssarne läto sig dock häraf icke afskräckas. Under svordomar och hotelser emot Håkansson började de använda våld på dörren, som ock slutligen gaf vika för de påträn-

gande våldsverkarne. Sabraskin, som på förhand uppmanat till detta företag, låtsade nu, som han händelsevis gick förbi i korridoren och Håkansson skyndade att påkalla hans hjelp. Med svårighet lyckades det Sabraskin att åtminstone för ett ögonblick åter bringa till ordning sina druckna landsmän, hvilka redan stormat inpå Gunhild. Han fattade henne i handen liksom för att föra henne undan, men tryckte oförmärkt någonting i hennes hand, under det han med ett finger på sina läppar gjorde henne tecken att vara försigtig.

Gunhild öppnade sin hand och fann deruti en af de röda korallerna i Henriks halsband. Hon kunde icke undertrycka en mine af häftig öfverraskning, och en blick på Sabraskin, som frågade om denna perla betydde, att han medförde Henriks sista helsning, eller om den möjligen kunde betyda, att han var vid lif och att ännu hopp gåfves att de skulle återse hvarandra.

Detta hemliga förstånd emellan Sabraskin och Gunhild undgick icke Håkanssons falköga, och för hans svartsjuka sinne framställde sig genast den misstankan, att Gunhild beslutat öfverlemna sig åt Sabraskin för att blifva befriad

från Håkansson. Det ligger likväl i svartsjukans natur, att i det längsta söka dölja sig, för att ostördt kunna söka, hvad den likväl minst af allt vill finna, och Håkansson låtsade derföre med tacksamhet antaga Sabraskins förslag att föra Gunhild upp på ett af vindsrummen och der dölja henne, emedan han icke tilltrodde sig att här i längden kunna skydda henne. Med ett par silfvermynt öfvertalade Håkansson de båda gubbarne, som hållit vakt i Gunhilds rum och icke ännu kommit åt något bränvin, att följa; och så satte det lilla tåget sig i rörelse. Då Håkansson ännu icke vågade nalkas Gunhild på ett par alnars afstånd, af fruktan att ännu en gång såras af den vredgade Diana, bjöd Sabraskin henne sin arm. Vakterne gingo förut för att bana väg i den mörka farstun, der en massa menniskor trängdes under ett förfärligt larm. Håkansson följde efter i hack och häl, lutande sig framåt med giriga blickar för att upptäcka den minsta handtryckning, som kunde vexlas med Gunhild och hans inbillade rival.

Man lyckades ändtligen komma fram till vindstrappan och sedan var uppgången obehindrad. Emellan de stora vindarne innehöll den

öfversta våningen i frontispisen, utom Henriks rum, som voro belägna åt sjösidan, endast tvänne rum emot gården, och i det ena af dessa, som befanns alldeles tomt, infördes Gunhild af sina följeslagare. Knapt voro de inkomna förr än ett skarpt skott hördes från skogen midt emot, hvilket genast derpå besvarades från en backe på högra sidan. Under den allmänna tystnad, som vid dessa oväntade oljud uppkom, kunde man tydligen höra trumning och signaler af jägarehorn gifvas ifrån båda hållen.

Nu blef en fullkomlig bestörtning! Man trodde att en svensk armé var i antågande, och huru skulle man möta den under den närvarande villervallan? Äfven Sabraskin visade sig förskräckt och skyndade sig ut. Officerarne sammankallades till krigsråd; men under det man der öfverlade om hvad som borde göras, fattade en del af manskapet beslut i förväg och begåfvo sig i stor oordning på flygt emot sjöstranden för att ombord på sina fartyg undkomma den hotande fienden. Krigsrådet fann vid anblicken häraf icke eller någon annan utväg öfrig än att gifva befallning om skyndsamt uppbrott. Allt hvad som kunde göras var att se till det ingen glömdes

qvar och att de, som ännu hade sina sinnens rediga bruk, hjelpte de öfverlastade på väg.

Håkansson ensam syntes icke frukta någon fiende. Han egde noggrann kunskap om hela landet och visste, att ingen militärstyrka fanns i grannskapet, hvaraf han ganska riktigt slöt, att hvad han hört endast varit skrämskott. Han ville gerna sökt härom öfvertyga Ryssarnes befälhafvare, General Urbanowitz, men han vågade icke en minut lemna Gunhild, och fann heller just ingen särdeles skada skedd, om man begaf sig ombord, der krigstukten alltid var strängare och han skulle slippa Sabraskins farliga sällskap. Emedlertid beslöt han att dröja bland de sista, som öfvergåfvo Stjernholm, för att icke ännu en gång utsätta sig för trängseln, och sökte på allt sätt lugna sina båda Ryssar, som genast ville begifva sig på flykten. Med motvilja och icke utan misstro emot Håkansson, i hvilken de alltid sågo en Svensk, läto de öfvertala sig att stanna en stund, då i alla fall ingen fiende ännu syntes till.

Gunhild, hvars utslocknade hopp blifvit väckt till lif genom Sabraskin, greps åter af en dödlig ängslan, då han lemnade henne. Äfven detta märkte Håkansson, och han kände sitt hat och

sin hämndlystnad emot Gunhild deraf drifna till en gränslös höjd, ehuru ännu alltid förenade med en lidelsefull kärlek. Han ville gifva sina känslor luft, men han sökte förgäfves efter några ord, som skulle nog djupt kunna såra henne, och han fruktade att nu såsom alltid förr komma till korta emot hennes stolta svar. Han teg derföre och röjde endast sina känslor genom sina lömska hatfulla blickar.

Sabraskin hade icke väl sett sina landsmäns flygt vara i full fart, förr än han åter sprang upp för trappan och begaf sig in på den högra vinden. Här förnyade han sitt förra tecken till Henrik, och hade den glädjen att höra det besvaradt, och se Henrik framträda från sitt gömställe bakom en takstol.

— Bort med kossackrocken nu! — sade Sabraskin. — Nu gäller det att vara svensk. För nu allt väsen ni kan. Skrik på svenska och regera några sekunder; och kom sedan efter mig hit in i rummet, der finner ni er trolofvade, för hvilken jag tusende gånger ville väga mitt lif.

Då Sabraskin uttalat dessa ord, ryckte han sjelf omkull en stol, på hvilken voro uppstaplade en mängd gamla träd-ramar, som med brak föllo

i golfvet. Derpå lossade han ett skott ur en pistol och sprang in i Gunhilds rum.

— Förräderi! — ropade han med högsta förskräckelse målad på sitt ansigte. — Fly, fly! hela vinden är full med svenskar!

Derifrån hördes ock verkligen ett rasslande af vapen och ropet: *ned med moskoviterne!*

Den ena af ryssarne var genast på dörren och rusade utför trappan utan att se sig om. Den andre dröjde ännu och tycktes afvakta Håkanssons rörelser.

Håkansson märkte genast, att Sabraskin var mera angelägen att skrämma de öfriga på flygten, än att undfly sjelf, och då han från Sabraskin vände sin blick emot Gunhild och fann henne hänryckt af glädje, emedan hon redan igenkänt Henriks röst, genomflög honom den misstankan, att allt var ett anslag af Sabraskin för att röfva Gunhild ifrån honom. Utom sig af raseri drog han fram en pistol och vände den emot Sabraskin. Men han hindrades i sitt uppsåt af den i rummet qvardröjande ryssen, hvilken länge följt honom med ett misstänksamt öga och nu, då han såg Håkansson rikta vapen emot en rysk officer, stack en lång krokig knif in till

handtaget i Håkanssons kropp under bröstet och ristade upp hans inelfvor med ett långt drag af det skarpa vapnet.

— Du är förrädaren. Dö som en hund! — utropade ryssen på sitt tungomål, och då i detsamma en sidodörr öppnades och en svensk visade sig, flydde han ut genom andra dörren med sin blodiga knif.

Håkansson såg på sitt blod, som i strålar forsade ur det djupa såret. Han såg att det var döden, och han kände det äfven, ty inom några få ögonblick öfvergåfvo honom krafterna, så att han sjönk ned på en stol. Dock slocknade icke hos honom ännu hatet:

— Ha! jag dör! — skrek han med en ryslig vildhet — just då jag var så nära vid målet. Dock, triumfera icke, Gunhild .... Jag har i alla fall segrat .... Du skall åtminstone icke trycka Henrik till ditt hjerta, om du också undgår mig. ... Din Henrik är lefvande bränd, Gunhild, och derför har du att tacka mig.

Härvid lyfte han sina ögon emot Gunhild för att ännu i dödsminuten njuta af en tillfredsställd hämnd. Men hvilken syn mötte hans slock-

nande öga! Gunhild låg i *Henriks* armar, nästan sanslös af salighet.

— Nej, det är icke möjligt! — utropade han och gnuggade sig med händerna i ögonen. — Eller skulle det väl verkligen gifvas en... gudomlig rättvisa, som på mig utkräfver den förfinade hämnd, jag tillämnat min rival! .... Död och helvete!

Han störtade framstupa på golfvet. Henrik och Gunhild vände sig med afsky från hans ohyggliga dödskamp, och funno midt framför sig Sabraskin, som varit ett stumt ögonvittne till deras återseende.

— Jag vet mig icke hafva känt mig så nöjd med mig sjelf öfver någon handling, som öfver mitt förräderi, hvarigenom ni blifvit återskänkta åt hvarandra, — sade Sabraskin, rörd nästan till tårar. Särskildt vände han sig derefter till Henrik och yttrade: — O! du trefallt lycklige, som får sluta till ditt hjerta en så himmelsk varelse. Hennes skönhet har genomträngt mitt innersta väsende med en renande låga, som, jag känner det, aldrig skall slockna.

Henrik tryckte med värma hans hand och uttryckte sin eviga tacksamhet för sin och Gun-

hilds lika ädle som förslagne räddare; och Gunhild, som icke var mäktig det tyska språket, räckte honom äfven sin hand, med ett obeskrifligt uttryck af välvilja, men blef nästan förlägen, då den unge ryssen kastade sig på knä och med lika mycken ödmjukhet som hänförelse kysste den honom räckta handen.

— Jag måste skynda till de mina, — sade han till Henrik, i det han åter reste sig upp, — och vi skola aldrig återse hvarandra. Men ni skall derföre icke vägra mig, att anse mig såsom hennes trogne fastän hopplöse riddare för alltid, och att tänka på denna kyss uppå hennes oförlikneliga hand såsom det dyrbaraste minnet i mitt lif.

Hans röst var vid dessa ord så vek, att Henrik icke kunde taga dem för skämt, och endast med bortvänd blick kunde Sabraskin slita sig ifrån det ideal af qvinlig fullkomlighet, som hans svärmiska själ tyckte sig hafva funnit förverkligadt uti Gunhild.

Sabraskins genljudande steg hördes utför alla trapporna, och Henrik slöt deraf, att huset redan var tomt på ryssar. Han och Gunhild skyndade sig derföre att lemna det rum, som oskärades af Håkanssons döda kropp.

Gunhild stödde sig vid Henriks arm, medan de gingo utför trapporna. Hon tryckte den fastare till sig, då hon sade:

— Är det väl verkligen möjligt, att jag åter eger dig? Det förefaller mig, att min lycka är för stor, att icke vara blott en dröm.

— Tyvärr Gunhild måste du vakna derifrån, för att erfara, att du lidit stora förluster.

— *Jag* har icke lidit några förluster, om blott du ännu står mig åter.

— Säg icke så. Ditt hem är brändt... och din broder död.

— Men *du* lefver, — och *ditt* hem är oskadt.

Nu var det Henriks ordning att trycka Gunhilds arm till sig.

— Tror du, — fortfor Gunhild efter ett litet uppehåll, — att alla faror nu äro öfverståndna, att ingen mera vill rycka dig ifrån mig?

— Jag tror det med Guds hjelp. För mina ögon ligger nu första gången lifvet klart framför oss.

— Då är jag lugn. Henrik jag tror allt, hvad du tror. Du är mitt allt. Jag fruktar, att jag älskar dig mera än Gud vill, att man skall älska någon menniska.

— Låtom oss älska blott det goda hos hvarandra, så kunna vi icke älska hvarandra för mycket, ty vi älska då Gud på samma gång, och den enes kärlek skall då alltid vara en eggelse för den andra att blifva densamma värdig.

De voro nedkomna på gården. En matt aftonrodnad upplyste ännu i vester den dunkla himmelen, men häckarne kring gården hade mörknat till ogenomträngliga massor.

Från sjöstranden hördes skrik och slammer från ryssarnes båtar, dock allt mer och mer aftagande; men från landsidan genljudade trummans och vallhornens musik allt starkare, och triumferande nalkades den lilla svenska truppen, som redan genom utskickade kommit underfund med ryssarnes flygt. I spetsen satt Måns till häst, närmast följd af de tre musikanterne. Så kom den gamle Lennart. Derefter fjorton muntra drängar, med gärdesgårdsstörar burna såsom gevär på axlarne.

De marscherade alla upp på gården och blefvo icke litet förtjuste, då de der funno Henrik och Gunhild, hvilka utgjorde alla underhafvandes stolthet och glädje.

— Nå Gud vare lof! — sade den hederlige

Måns — att jag fick återse min unge baron igen; och att den förbannade Ryssen åtminstone måste skona Stjernholm, eftersom han skulle komma åt Beneborg.

— Det beror på hvad man menar med *komma åt* — inföll dervid Lennart, hvars andra natur det var att litet skryta med sina bedrifter. Jag skall be, att man kommer ihåg, att Ryssen aldrig var mästare af platsen. Baron och jag försvarade oss hela tiden i källaren, och begåfvo oss icke derifrån, förr än fienden begifvit sig på flygten. Vi gjorde till och med der en krigsfånge.

— Som vi nu hafva utvexlat emot fröken här, — tillade Henrik. — Men hvar är gamla fröken?

— Hos min far i Lilla Bene, — svarade en röst ur hopen.

— Godt, jag skall då föra den unga också dit öfver natten. Men några af er måste stanna qvar här, och skrämma ryssen. Tänd upp ljus i alla fönster, som kunna synas ifrån sjön, och håll noga vakt på hvad de taga sig till. Jag hoppas de segla i dagningen, men skulle de åter gå i land, så låt dem göra hvad de vilja och

laga er ni blott undan i tid, vi hafva stridt tillräckligt emot dem för vår ära. Och nu tack för i qväll, gossar. Vi behöfva många dagar innan vi hinna sedan tala till slut om denna.

Den krigiska ungdomen uppstämde ett kraftigt hurra; Henrik bjöd Gunhild armen och förde henne till den närbelägna bondgården Lilla Bene.

Sommarnattens ljumma flägtar susade sakta i lindarnes kronor. De flitiga bien surrade ännu genom luften, släpande hem dagens skörd af honung. Åkerskärans enformiga ljud mätte tidens gång lika jemt som pendeln på ett ur; allt var så saktmodigt efter den blodiga dagen; till och med det dofva bullret från ryska flottan förmildrades genom afståndet till ett vänligt godnatt.

Naturens frid tycktes instämma i de båda älskandes samklang. Naturens mest rasande stormar skulle ej eller kunnat störa dem.

XXIV.

Slut.

»Hafva en öm, ljuf, innerlig själ att gråta ihop med, att le ihop med, att älska, njuta allt jordiskt med — det är nog, det är målet, det är hvila af sällhet.»

THORILD.

Följande morgon hade den ryska flottan redan lemnat Stjernholmsviken; längre fram på dagen kunde man se hvilken väg den tagit, ty öfver skogen höjde sig en tjock svart rök, hvars vidd och långvarighet lemnade intet tvifvel, att det var Nyköping som brann. På Stjernholm blef man icke mera oroad af de fruktansvärda gästerna, och ställets invånare började så småningom krypa fram ur sina gömställen. Sist anlände äfven ställets egare, den äldre baron Burguer, som hållit sig dold längre in i landet till dess han ansåg faran öfverstånden.

Fader och son återsågo hvarandra med hjertlig glädje efter en lång skilsmässa, och Henrik

måste omständligt berätta för sin far den föregående dagens alla äfventyr, dem fadren med ett hemligt välbehag öfver sin son afhörde, ehuru han, sedan Henrik slutat, med en förebrående ton yttrade:

— Detta är lönen för all den möda jag haft ospard på din uppfostran. Alla de förståndiga grundsatser jag hos dig sökt inpregla, hafva således inte tjenat till annat än att göra dig till den öfverdådigaste sälle.

— Visst icke min far. Ingen kan vara försigtigare än jag och mera älska lugnet; men jag fick ju icke rådrum att fly, förrän ryssarne voro vid Beneborg, och sedan hade det varit en dårskap.

— Nå låt vara med Beneborgs-affären, ehuru du åtminstone bort försöka att få kapitulera på drägliga vilkor, innan våld användes; jag säger ändå mindre derom; men huru vill du försvara ditt förtviflade tilltag att sjelfmant sticka hufvudet i odjurets gap, och smyga dig hit in midtibland fienden, straxt efter sedan du endast genom en försynens underbara skickelse, undgått en hotande död?

— Min far! Det var ju för att rädda Gunhild från en säker undergång!

— Aha! Det är således den skon som klämmer ännu! Hör på min gunstige herr son. Jag har följt dig närmare än du tror, under hela den tid vi varit skilda. Jag har gjort mig underrättad om alla dina företag. och har alltid funnit samma bevekelsegrund för de dårskaper du begått, hvilka i sanning hvarken varit få eller ringa. För hennes skull har du icke blott utsatt dig för personliga faror, du har trotsat sjelfva Carl den tolfte, då du öfvergaf honom i Fredrikshall för att uppsöka henne, hvars rykte då icke var det bästa; och för hennes skull är det slutligen som du till och med stött dig med det nuvarande hofvet. En gräns måste en gång sättas för dessa galenskaper.

— Och hvad ämnar ni göra derför? — frågade Henrik orolig, men fast besluten att icke låta den sonliga lydnaden tysta hjertats röst.

— Efter noggrannt öfvervägande tror jag icke att det gifves mera än ett medel, och det är, att du med det aldraförsta gifter dig med henne.

Henrik föll sin far om halsen, men denne sköt honom temligen ovänligt ifrån sig och fortfor:

— Nå, nå! Jag beklagar Gunhild, om du tänker klämma henne som mig, i förhållande till dina känslor för oss båda. Men hör mina vilkor, de äro hårda nog.

— Jag underkastar mig med glädje hvilka som helst.

— Vi få se. Som jag säger, vet jag intet medel att förmå dig icke ständigt uppföra dig som en ursinnig för Gunhilds skull, annat än att gifva dig tillfälle se henne så mycket dig lyster. Då tänker jag det snart skall lägga sig med den häftiga kärleken. Emedlertid kunde det dessförinnan hända, om du fick föra din unga fru till Stockholm, att du rände värjan igenom den första, som helt oskyldigt vågade lyfta sina ögon emot henne. Du har dessutom under ditt sednaste vistande der ådagalagt din fullkomliga oskicklighet för det politiska lifvet, och redan genom din oförsigtighet förspillt en stor del af de förbindelser, hvaruti regeringen står hos mig. Af dessa skäl fordrar jag, att du lemnar tjensten och håller dig stilla på landet.

— Min far! Jag begär icke bättre! — utropade Henrik och hotade fadren med en ny omfamning.

— Vackert, vackert! Sjelf ämnar jag deremot åter ingå i det allmänna lifvet och söka bota hvad du förderfvat. Jag trifves dessutom icke längre i denna overksamhet, sedan det är något att göra för ett hufvud i rikets värf. Du får således öfvertaga Stjernholms skötsel, men som du vet har jag ej annan förmögenhet och kommer att ännu bättre behöfva mina inkomster i Stockholm än här. Du bör likväl kunna gå ut med ett temligen drygt arrende, om du nu får hela Beneborgs egendom med Gunhild, sedan hennes bror gått sitt gifna öde till mötes. Vet du, skadan var icke stor på de träruckien som der brunnit ned, ty i alla fall borde Beneborgs gärde läggas i sambruk med Stjernholms. Huru finner du detta förslag?

— Det öfverträffar mina djerfvaste önskningar.

— Såå? Isynnerhet derigenom att du slipper hafva mig qvar i grannskapet, kan jag tänka.

Detta samtal afbröts af Måns, som kom och berättade att man vid rummens ordningsställande uppe i huset efter ryssarne, hade i det stora gästrummet uppe i vindsvåningen påträffat ett lik af ett så förfärligt utseende, att hvarken Måns

eller någon af det öfriga tjenstfolket vågat fatta uti och nedbära det. Baron Burguers nyfikenhet väcktes, och medan Henrik skyndade till Gunhild för att förkunna henne deras lycka, steg baronen uppför trapporna för att se den namnkunnige ränksmidaren och sin sons hätskaste fiende. Under vägen grälade han hela tiden på Måns öfver den ömkligheten att icke våga vidröra en död menniska, fast hon icke precist var någon skönhet. Måns mente att baronen icke skulle finna det underligt, då han sjelf fick se.

Anblicken af den döde var också i sanning gräslig. Han låg framstupa på golfvet i en ström af sitt eget blod, men med ansigtet vridet åt sidan. Uttrycket deruti var på en gång så lefvande och så afgrundslikt, att man hade lika svårt att tro, det man hade framför sig en död, som att det var en menniska. De synliga stora tänderna, och sättet hvarpå läpparne voro uppdragne från munnen, liknade mera ett vilddjur af kattslägtet, färdigt att bitas. Under det yfviga, rödaktiga håret tecknade sig det likbleka ansigtets skarpa konturer på ett underbart hemskt sätt emot det mörkröda blodet på golfvet, och ehuru döden lagt sin glasartade hinna öfver sjelfva

emaljen i ögonen, sprutade likväl ännu de röda ögonlocken det giftiga hatets eld.

Sjelfve den fördomsfrie baron Burguer måste göra våld på sig för att på nära håll nalkas liket. En mäktig driffjeder öfvervann likväl snart hans motvilja; han förmodade nemligen, att en person, som i lifstiden varit använd i så många hemlighetsfulla värf som Håkansson, borde ständigt bära hos sig vigtiga papper, och så stor var baronens håg att blifva invigd i hvarje politisk intrig, att han för att ensam tillegna sig de upptäckter, som här kunde vara att göra, började sjelf att undersöka Håkanssons fickor.

Allt hvad han fann der, var endast några gudeliga klagorop öfver den oförtjenta olycka Håkansson måst undergå till följd af elaka menniskors förföljelser, för hvilka han dock ädelmodigt utbad den Högstes förlåtelse. Den listige hade sålunda alltid varit beredd på, att man skulle misstänka honom och undersöka hans gömmor. Men baronens undersökning åstadkom likväl, att tjenarne genom husbondens exempel så mycket öfvervunno sin rädsla, att de bortskaffade liket, sedan de skyddat sig för dess åsyn genom att svepa en duk deromkring. Hos ingen af dem

utplånades likväl någonsin intrycket af denna bild; ofta grinade den emot dem i mörkret, och under de första dagarne trädde den till och med fram för dem midt på dagen, helst under måltiderna.

Rummet, deruti Håkansson dog, har alltsedan varit beryktadt för sina spökerier. Till och med i sednaste tider har man der stundom om nätterna hört jemmerrop från en qvidande karlstämma. En sägen går, att ingenting bådar säkrare lycka, än att få höra denna röst, emedan det smärtsammaste qval den spökandes afundsjuka sinne kan erfara är att nödgas se en lycklig menniska, och ett häftigare utrop af lidande afpressas honom i samma mån som rummets invånare väntas af någon stor glädje. Rummet bär också ännu i dag namn af *Stora glädjen.*

En af Henriks närmaste omsorger blef att låta samla de spridda lemningarne af de fallne vid Beneborg och ledsaga dem till deras sista hvilorum, hvartill en plats invigdes straxt bredvid. Lennart tilltrodde sig väl att kunna skilja ryssarnes ben ifrån svenskarnes, emedan han påstod att de förres ryggknotor alltid hade märken efter knutpiskan, och ansåg att dessa icke

borde påkostas en hederlig begrafning; men Henrik förehöll honom, att efter döden borde fiendskapen vara slut, och så väl vänner som fiender blefvo jemväl högtidligt lagda tillsammans i en graf, dervid många tårar helgades åt de fallnas minne.

Gunhild sörjde sin bror verkligt och djupt, men det var icke med denna häftiga smärta, som man känner, då döden rycker en anhörig ur en verkningskrets, der man finner honom oersättlig. Hon visste att Carl endast skulle funnit sig olycklig om han fått lefva, och sjelf hade hon i hans ställe redan vunnit ett säkrare stöd. Dessutom döfvades den egentliga smärtan af hennes sorg, till en början, då den skulle känts svårast, genom det bjerta minnet af den förfärliga dagen, då hon varit vittne till en sådan mängd ohyggligheter utom broderns död, och utstått så många qval af ängslan både för Henriks och sin egen skull. Henrik var ock outtröttlig i sina bemödanden att bortjaga dessa skräckbilder, som oupphörligt föresväfvade hennes själ, genom nya, mildare intryck. Han förde henne ut på leende ekängar, der den blå himmelen skimrade emellan löfven och den klara sjövågen plaskade emot

stranden. Han läste för henne sina älsklings-skalders täckaste stycken, och ledde henne till och med in i en ny för henne nästan helt och hållet främmande verld, — skämtets och qvickhetens. Hvad dessa förströelser i och för sig icke förmådde åstadkomma, det verkades hos Gunhild blott derigenom, att hon såg den kärleksfulla källa, hvarur dessa Henriks bemödanden flöto.

På hösten stod deras bröllop i Stjernholms kapell, och mycket folk var der församladt ifrån närby och fjerran för att se den sköna bruden, som för sin fägring måst utstå så många faror; och, ehuru alla funno, det hon rättfärdigade sitt rykte, såsom den skönaste af landets döttrar, missunnade ingen brudgummen sin lycka, den man tyckte honom redeligen hafva förtjent.

Kort derefter flyttade den äldre Baron Burguer till Stockholm, der han snart blef en af sin tids verksammaste deltagare i de allmänna angelägenheterna. Det erkändes allmänt, att ingen kunde uppgöra mera fint beräknade planer än han, men man anmärkte, att de saknade tillräcklig kraft i utförandet. Det var omöjligt för de flesta, att undgå de snaror, som han utlade

för att fånga dem, men det var icke lika svårt att slita sönder hela snaran och på det sättet befria sig. Också kunde baron Burguer aldrig uppnå den af honom så mycket eftersträfvade riksråds-värdigheten; men han förlorade aldrig hoppet derpå; han tyckte sig med hvarje dag allt närmare målet, och denna beständiga själsspänning gjorde hans oroliga själ säkert lyckligare än om han fått sina önskningar uppfyllda.

Fröken Kerstin stannade qvar på Stjernholm och lyckades snart inöfva sig i nya vanor, som blefvo henne lika kära med dem, som brunnit upp vid Beneborg. Hennes lif förflöt så afmätt och stilla, som innehållet af hennes droppflaska, den hon anlitade för sjukdomar, som hon fruktade att få. Hvarje droppa, som föll derifrån, afspeglade himmelens ljus, till dess att ingen mera fanns qvar.

Den gamle Lennart uppnådde en mycket hög ålder, såsom han sjelf sade, emedan han hade så få lemmar qvar, att han icke kunde arbeta så raskt på sin död, som en frisk och färdig. Öfverallt en välkommen gäst, och isynnerhet ungdomens älskling, gick han omkring i gårdarne och berättade om kung Carl och slaget vid Kras-

nacut. Söndagsaftnarne plägade han samla bygdens drängar kring stenhögarne efter det fordna Beneborg och beskref omständligt ryssarnes stormning, som han ansåg hafva totalt blifvit afslagen, fastän elden olyckligtvis kom lös och ödelade hvad fienden icke förmådde.

Och slutligen hafva vi några ord att tillägga om Henrik och Gunhild.

Deras korta, men stormiga utflygt i lifvet hade lärt dem båda att älska lugnet; dock icke overksamheten. Att försköna och förbättra naturen blef Henriks käraste arbete; att förbättra sina underhafvandes belägenhet och moralitet, hans ifrigaste sträfvan. Huru otaliga svårigheter, hade han icke der att bekämpa; och huru uppfriskades icke hans sinne af den minsta framgång i dessa företag, som sällan lönades med fullkomlig otack. Den som känner en husmoders pligter på landet, vet också att Gunhild hade fullt upp att göra. Äfven hon fann behag uti de husliga göromålen, och visste att inlägga en poësi deruti, som gaf dem ett högre värde. Deras lif, var enformigt, om man så vill, — men det mest enformiga deraf bestod uti den aldrig störda trefnaden och belåtenheten.

Deras lycka skapades likväl icke egentligen af dessa yttre omständigheter, dem mången eger och flera kunde ega. Den låg inom dem sjelfva och i deras kärlek. Lifvets skola hade hos dem rättat åtminstone de skarpaste felen i deras natur och uppfostran. Henrik hade blifvit en man, som icke längre misstrodde sina egna krafter, utan att han derföre förlorat något af den blygsamhet och finkänslighet, som utgör mannens likaväl som qvinnans skönaste prydnad. Och utan minskning af styrkan eller spänstigheten i sin själ hade Gunhild af erfarenheten lärt, att hon var en qvinna, som samhället, om icke naturen, förbjudit att helt och hållet leda sig sjelf. Sedan deras själar så blifvit danade för hvarandra, kunde ock deras kärlek slå rötter genom hela lifvet, oberoende af ungdom och skönhet. Den hade ock blifvit pröfvad och förädlad genom ansträngningar och försakelser, som lärt dem att sätta sin högsta njutning icke uti att få mest, utan att gifva mest, — den säkraste grundvalen för lyckans boning i menniskors hjertan.

Väl hade sorgen och bekymren för alltid beröfvat dem den barnets, intet ondt anande, glädtighet, hvars skära färgton, en gång vidrörd, al-

drig mera återkommer. Lifvets allvar hade tryckt sin stämpel på hela deras väsenden; och likväl kände dem ingen, som icke medgaf, att han väl ofta sett gladare menniskor, men aldrig lyckligare.

NOTER.

Stjernholm, som i sednare tider undergått stora förändringar, är här skildradt i närmaste öfverensstämmelse, dels med författarens eget minne från sin barndom af dess utseende och dels med en på stället förvarad äldre beskrifning, som jemväl lemnar upplysningar om dess grundläggare Silfverstjerna och följande egare. Det skonades af ryssarne **1719** och en svag tradition fortlefde, åtminstone för några år sedan, att detta skett till följd af den välfägnad som uppdukades af det öfvergifna ställets invånare. Det berättades likväl, att en gammal gumma qvarstannat, och att ryssarne för henne uttryckt sin belåtenhet, med upprepandet af ordet: »*dobra*, *dobra*».

Af Beneborg synes numera endast spår efter stengrunden, och ehuru icke med visshet kan sägas, om det blef brändt af ryssarne, har det likväl upphört omkring denna tid.

Dessa båda gods, som från början lydt tillsammans, blefvo under första hälften af adertonde seklet återförenade uti en baron Burguer von Rittersteins hand, hvilken i sitt gifte med en fröken Rosenfelt erhållit Beneborg. Se *Riddarhusets Genea-*

logiska Tabeller. I riksarkivet finnes ock en samling bref från baron C. J. Burguer på Stjernholm till Ulrika Eleonora, deruti han kort efter Carl XII:s död åberopar sina gjorda tjenster för att erhålla någon högre ställning. I öfrigt äro personerna, med dessa båda numera utdöda slägters namn, i berättelsen diktade.

Svedenborg förekommer här hela tiden under detta namn, ehuru han först år 1719 vid sitt adlande antog detsamma, i stället för sin faders biskopen Svedbergs. Likaledes kan anmärkas, att Svedenborg, så vidt man vet, först flera år sednare, än här är framställdt, uppgaf sig vara andeskådare. För att göra bilden af hans personlighet fullständigare har detta händelsernas sammanträngande skett och torde ursägtas. Den som läst Svedenborgs skrifter skall finna, att de flesta uti hans ord inlagde tankar äro derifrån lånade. Hans ledning af arbetena vid fartygens transporterande till Idefjorden är historisk. Om hans samtal med Carl XII i matematiska ämnen finnes ett intressant bref från Svedenborg infördt i *Nordbergs Historia*, och flera anekdoter äro om honom förvarade, af trovärdiga personer meddelade, om huru han upptäckte papper, hvilkas gömställen ingen menniska kände, ehuru det här berättade exemplet naturligtvis är diktadt.

Fredrik den förstes karakter är här kanske något misshandlad, ehuru samtidiga historieskrifvare hafva mycket att förtälja om hans kärleksäfventyr. Se bland annat härom *Facta hörande till Revolutionshistorien efter Carl XII:s död.* Hans förbindelse och formliga giftermål med fröken Taube tyckes äfven förutsätta ett icke särdeles ömtåligt samvete i den delen.

Siquier tyckes hafva varit en lättsinnig Roué, som dog i uselhet i Frankrike, derifrån flera tiggarbref till Ulrika Eleonora ännu efter honom i riksarkivet förvaras; men föröfrigt vet man om honom intet ondt, och anledningarne emot honom att hafva föröfvat Carl XII:s mord äro alltför små, för att förtjena den vigt man dervid fästat. Emedlertid var han icke blott under sin lefnad, utan har äfven varit i historien, åtminstone ända till våra dagar, ett föremål för dessa ohyggliga misstankar; och det torde derföre icke böra läggas en novell-skrifvare till last, om han framhåller honom i en sådan misstänkt halfdager, som i sjelfva verket hvilat öfver honom; helst Siquier sjelf dertill kan anses hafva gifvit en slags rättighet genom sin egen bekännelse under feberyrseln; äfvensom hans yttrande till Voltaire: att han skulle varit i stånd att döda Carl XII, men att han icke *vågat* det; tyckes antyda att det afskyvärda i brottet icke skulle förefallit honom mest afskräckande.

De inväfda anekdoterna om Carl XII äro till största delen sanna, såvidt de angå honom, men i öfrigt tillämpade på berättelsens personer. Så var det t. ex. superintendentens fru i Carlstad, som ville göra kungen den försmådda presenten af linne; hoffröknarne, som han nöp blå i armarne under lekarne i Christinehamn, och pagen Stierneld, öfver hvilken han bredde sin egen kappa om natten, etc. Se Lagerbring; *Facta till Revolutionshistorien*, m. fl.

Sedan nästan alla svenska historieskrifvare och största delen af allmänheten ända hittills varit ense uti den tron, att Carl XII blifvit lönnmördad, har helt nyligen Paludan Müller nästan lika allmänt gjort en motsatt åsigt gällande, åtminstone såvidt man får döma af de många recensionerna öfver hans förtjenstfulla arbete. I sjelfva verket har också Müller kritiskt ådagalagt haltlösheten af de många hvarandra motsägande rykten och misstankar, som kringlupit om hjeltens död; äfvensom han, genom nästan alldeles fullständigt framläggande af de historiska källorna, satt hvarje läsare i tillfälle att, blott med denna lilla bok i handen, sjelf fatta sitt omdöme i saken. Instämmande med Müller, att ingen grund, som fullt håller profvet, finnes för antagandet af ett lönnmord, kunna vi likväl icke medgifva, att all anledning till misstankar ännu är qväfd. Müller har kommit till

detta resultat till en stor del genom att frånkänna trovärdighet åt en besigtning, som år 1746 hölls å Carl XII:s lik, hufvudsakligen på den grund, att ingen läkare vid densamma var närvarande. Detta inkast är också utan tvifvel af vigt, men månne icke i alla fall detta besigtningsdokument, som är underskrifvet af tre ansedde män, hvilka företagit besigtningen just för att erhålla någon upplysning om dödsorsaken, — icke är den mest bestämda och trovärdiga uppgift vi hafva om Carl XII:s dödssår, och åtminstone fullt kan mätas med omdömen af ett par åsyna vittnen, som endast sågo såret blodigt vid månskenet en November-natt, och derpå dessutom lemnat högst ofullständiga beskrifningar. Nu innehåller detta dokument, dels att ingående såret var ganska litet, och dels, hvarvid vi fästa ännu mera vigt: att skottet gått in på *högra* sidan. Enligt Carlbergs berättelse, åt hvilken alla tillerkänna fullkomlig trovärdighet, låg konungen i det ögonblick han blef skjuten på den inre sluttningen af ett bröstvärn, som var ämnadt till skydd emot fästningens eld, på *venstra* sidan, hållande venstra handen under kindbenet och hufvudet upprätt öfver kronan af bröstvärnet, och med ansigtet *något* vändt emot fästningen. Om man tänker sig denna ställning, så skall man finna, att ett skott från fästningen måst träffa

konungen antingen framuti hufvudet, eller snarare på venstra sidan, efter som han endast vände hufvudet *något* emot fästningen och venstra sidan af hela hans kropp i öfrigt var deråt vänd. Carlberg uppgifver ock att skottet från denna sida ingått, i den förmodan, att det kommit antingen från fästningen eller den nya löpgrafven, som var emellan konungen och fästningen. Äro nu både besigtningsinstrumentet och Carlbergs berättelse om kungens ställning fullkomligt noggranna, så har konungen blifvit skjuten, icke från fästningen, utan från motsatta sidan. Man har funnit detta omöjligt, då flera officerare stodo bakom kungen vid hans fötter. Men dessa officerare stodo i bottnen på en löpgraf, och konungen låg högst uppe på bröstvärnet. En lönnmördare skulle således ganska väl kunnat finna en tjenlig plats någorstädes på andra sidan grafven och låta sin kula gå öfver de bortvända officerarnes hufvuden. De omständigheter Müller anför för att göra sannolikt, att såret ursprungligen varit större än besigtningsinstrumentet upptager, hålla icke heller fullkomligt streck. Att en gipsmask af Carl XII visar ett större hål, bevisar nemligen föga, då den naturligtvis endast kan angifva hudens söndrighet, hvaremot besigtningen säger, att hålet sågs och *kändes*, hvilket antyder, att man just fäst sig vid *benen*, såsom äfven synes af beskrifningen på utgående såret,

derom säges, att kanterne af benen voro i en sådan ställning, att skottet nödvändigt måste derigenom hafva utgått. Om såret i öfrigt, såsom Müller framkastar, undergått förändring af tiden, så är väl sannolikt, att det derigenom snarare förstorats än förminskats, genom alla de mjukare delarnes sammantorkande. En ny besigtning af liket vore således af vigt för historien, emedan deraf bör i någon mån kunna utredas åtminstone hvad förtroende den gamla besigtningen förtjenat. — Åtskilliga andra anmärkningar af mindre vigt skulle kunna göras emot Müllers kritik, såsom hans antagande, att inga misstankar om lönnmord uppkommo förrän långt efteråt. Af Carlbergs berättelse synes likväl, att han redan samma afton hade besynnerliga tankar om konungens dödssätt, och i en *Berättelse om Regementsförändringen 1719*, som förmodas vara af riks-rådet Carl Gyllenborg, och finnes intagen i *Historiska Märkvärdigheter*, Del. 2, pag. 142, anföres: att Carl XII:s lik före begrafningen, som skedde den 26 Februari 1719, fick beskådas; »och om Hans Maj:ts död gingo då åtskilliga tal; somlige mente, att han på något förrädeligt sätt blifvit afdagatagen» &c. Likaså finner Müller Maigrets trovärdighet vinna stöd af La Mottrayes berättelser, ehuru de stå i ganska stor strid med hvarandra, just i fråga om Maigrets samtal med konun-

gen, och således synes förutsätta, att Maigret sjelf berättat saken på flera olika sätt, hvarigenom också en misstanka blifvit häftad vid hans namn. — Hvad Müller emedlertid visat, är att man icke har rätt att misstänka *någon* af de uppgifne banemännen, och i sjelfva verket utgör detta också en stor anledning att icke heller misstänka sjelfva saken.

De misstankar vi emedlertid i berättelsen tillåtit oss hvälfva på Håkansson, torde dock vara temligen oskyldiga, då Håkansson aldrig funnits till, på samma gång som de ändå äro i det närmaste lika trovärdiga, som alla andra man uppdukat till och med i våra historiska läroböcker.

Liksom hufvudpersonerna äro i öfrigt de enskilda händelserna i denna bok icke hemtade ur verkligheten, men förf. hoppas, att läsaren skall finna dem icke osannolika för sin tid, och att föröfrigt historien är rådfrågad i många af äfven de minsta detaljerna.

Slutligen måste förf. göra en ursägt, för det han i mottot på titelbladet: »Den Carolinska tiden är mig kär», något stympat Tegnérs början af Axel:

»Den gamla tiden är mig kär
Den gamla Carolinska tiden.»

Orsaken har varit den, att det för förf. gifves en ung Carolinsk tid, som är honom ännu kärare än den gamla, och som lånar sitt namn, icke af Carl utan af Caroline.

Stockholm i Oktober 1847.

SLUT PÅ SEDNARE DELEN.

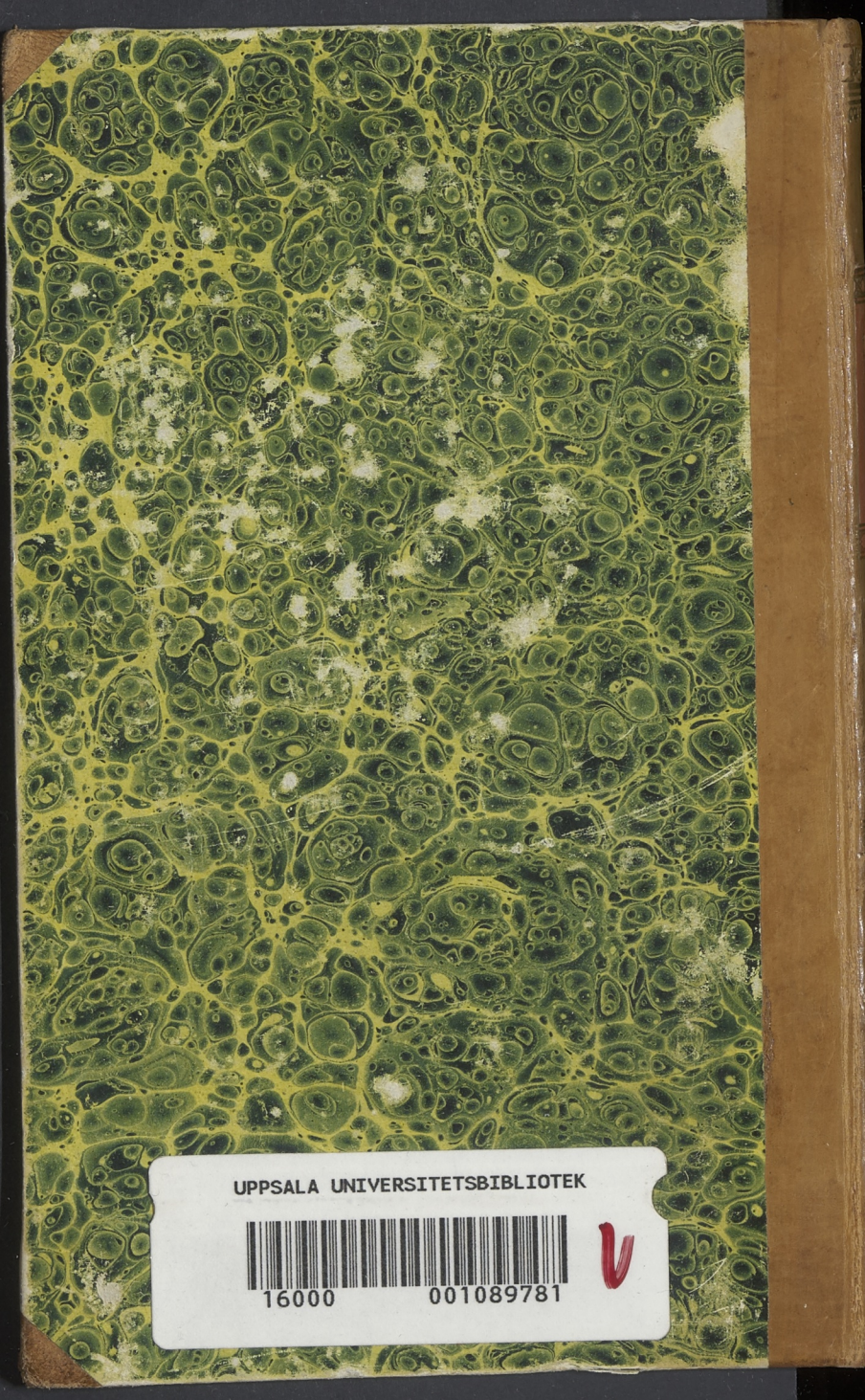
UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK
16000 001089781
V

L. DE GEER

CARL. XII:s

PAGE.

I. II.

STHM. 1847.

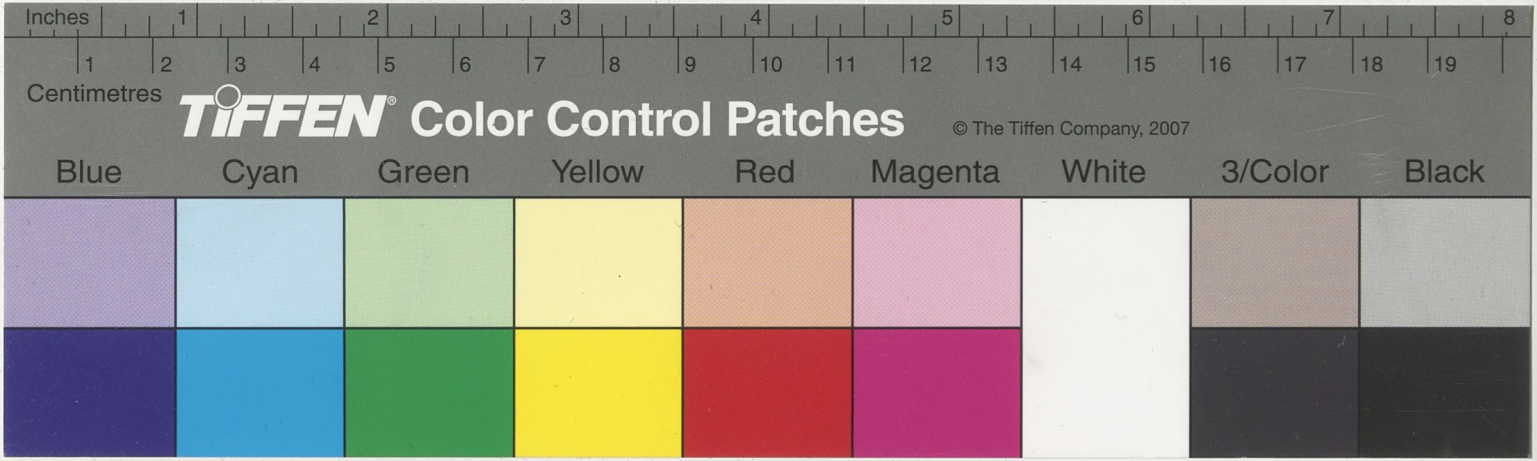
Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
Centimetres
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black